

Uvodnik

Andrej Bratuž

Naši vzponi in padci

Prejšnji teden je bil za slovensko politiko izredno živahen in pomemben. Državni zbor Republike Slovenije je po dolgi proceduri izvolil novo vlado in potrdil premiera in vse predlagane ministre. Nov predsednik je prvak Socialnih demokratov Borut Pahor, ki sedaj prevzema dediščino prejšnje vlade Janeza Janše. Vsi so pred parlamentom že prisegli in tako je sedaj vlada polnopravna. Poleg Socialnih demokratov, dedičev nekdanjih komunistov, so v vladi še ministri Liberalne demokracije Slovenije (z notranjo ministrico Katarino Kresal), predstavniki stranke ZARES in stranke upokojujencev DESUS, ki je bila sicer že v Janševem kabinetu. Nekateri ministri ne pripadajo nobeni stranki. Nekdanji slovenski veleposlanik v ZDA Samuel Žbogar je postal zunanji minister. Več ministrstev vodijo ženske. Novi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu je postal dr. Boštjan Žekš, nekdanji predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU). Medtem je Žekš že napovedal, da bo najprej obiskal Slovence v Italiji. Minister je še dejal, da je naspoten poenotenju krovnih organizacij, saj le-te predstavljajo tudi pozitiven pluralizem znotraj manjšine.

V prejšnji vladi je bil za Slovence izven RS zadolžen državni sekretar (bil je Zorko Pelikan). Danes je torej za to funkcijo zadolžen minister brez listnice. Vsekakor to pomeni kvalitativni skok naprej. Program Pahorjeve vlade za slovenske manjšine v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem sicer ni še izgotovljen, sicer bo gotovo k temu bistveno pripomogel novi minister Žekš.

Medtem pa Slovenci v Italiji doživljamo svoje vzpone in padce. Italijanski filozof 17. stoletja G. B. Vico ugotavlja v posameznih zgodovinskih dobah razne vzpone in padce (corsi e ricorsi), ki so sicer raznoliki in tudi vsebinsko neenaki.

Borimo se za kako dvojezično tablo več ob odprtju mednarodne avtoceste. Pričakujemo, da bo predsednik deželne vlade Furlanije Julijske krajine Tondo podpisal odlok o vidni dvojezičnosti. V Gorici jemljemo z zadovoljstvom na znanje glavnega desničarskega občinskega odbora, da prevzame pokroviteljstvo za postavitev obeležja Primoža Trubarja v starem mestnem središču. Tega pa ne bo finančno podprl... Nova goriška prefektinja A. M. Marroso se kot najvišja državna in vladna predstavnikinja v pokrajini rada udeležuje slovenskih kulturnih prireditvev.

Nedavno je bil v Trstu predsednik italijanske vlade S. Berlusconi, ki se je tu srečal z nemško kanclerko A. Merkel. Ob tem obisku sta predsednika SSO in SKGZ, D. Štoka in R. Pavšič, zaprosila za kratek razgovor s predsednikom vlade. To je bilo tedaj nemogoče, zato sta slovenska predstavnikinja Berlusconi izročila pismo o glavnih vprašanih slovenske manjšine. Obenem sta zaprosila za srečanje z njim v rimski vladni palači. Sedaj je torej na predsedniku vlade, da se odloči za sprejem slovenske delegacije.

Kot vidimo, je problemov še veliko. Gre tudi za izmenjujoče se vzpone in padce, kar pa nas ne sme voditi v malodušje. V naši zgodovini smo že šli skozi hujše preizkušnje. Bodimo zato kar se da vedri in optimistični. Vsekakor je potreben pameten in zdrav realizem.

Foto: DPD

50. CECILIJANKA Poklon Stanku Jericiju

"Naj živi večno mlada Cecilijanka!"

Cecilijanka 2008 je v svojo zgodovinsko kroniko zabeležila visok okrogli jubilej: minilo je že celih 50 let, odkar se je prvič oglasila bolj utišano, z nastopom le petih zborov, daljnega l. 1958 v skromni dvorani Brezmadežne na Placuti št. 18. Od tedaj je pod Pevmskim mostom steklo kar nekaj vode naše bistre Soče, medtem pa se je Cecilijanka iz skromnejšega obsega razrasla v vsakoletno bogatno zborovsko revijo, na kateri poleg goriških zborov vselej nastopajo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine, pa tudi Koroške in Slovenije ter v zadnjih letih tudi italijanski gostje, ki posredujejo svoj način pristopanja k petju in oku-se pri izbiranju programa. Na letošnji Cecilijanki, na kateri so odmevale pesmi v soboto, 22., zvečer in v nedeljo, 23. novembra, popoldne, je nastopilo 19 zborov. Le-te sestavljajo pretežno mladi pevci, pa tudi veliko pevovodij je mladih. Veselje se poraja v srcu, ko gledaš rosne obraze in pogled v prihodnost je ob tem radosten in poln upanja, da bo zborovsko petje še zlahka našlo kulturno življenje. In prav mladi in obetavni zborovodkinji ter pevki MePZ Hrast, Mateji Černic, je Zveza slovenske katoliške prosvete zaupala sobotni uvodni nagovor. V njem se je govornica zahvalila "vsem pevcem, zborovodjem in podpornikom, ki so nas s svojim trudom in požrtvovalnostjo pripeljali do današnjega praznovanja 50. obletnice". Opozorila je, da je letošnja Cecilijanka posvečena zaslužnemu skladatelju in zborovodji prof. Stanku Jericiju, ki je

svojo življenjsko ustvarjalnost daroval glasbi in posebno skrb namenil mladini in mladinskemu petju, ki ima poleg druženja socializacijski in vzgojni pomen. Po njenem mnenju je v našem okolju mladinsko zborovstvo precej zanemarjeno, morali bi ga bolje ovrednotiti. Zgodnje pevsko formiranje je namreč zlata priložnost, ki jo je treba izkoristiti, saj je to "tudi dobra investicija za odrasle zборе, ki bi v svoj krog sprejeli že precej formirane pevce". To bi seveda zvišalo povprečno glasbeno znanje posameznih pevcev in nivo petja. V zborovsko petje se namreč zmeraj spleča vlagati trud, saj kot pravi Marj Kogoj "V naravi ni najti nič lepšega od glasbe. Ona usmerja človeka v globine duše". Poudarila je tudi "da zborovsko petje nas vzgaja k doživljanju in okušanju lepega. Kdor zna zapeti v harmoniji z ostalimi, bo znal tudi živeti v harmoniji z ostalimi", pa tudi to je naglasila, da v tem času globalizacije in razosebljanja lahko preživimo le s tem, da se postavimo s kvaliteto. Zato morajo tudi zbori zmeraj iskati napredek, kar pa ne sme voditi v "zagrizenost tekmovalnost in prikrito zavist, ki ju kuje-mo in čemur žal še vedno podlegamo. Zdrava konfrontacija in miselna odprtost, ki gre preko naših meja, da lahko vidimo tudi, kar se dogaja okoli nas. Samo tako bomo Slovenci lahko še naprej stali inu obstali". Ob koncu je voščila: "Še veliko življenja oz. živosti in svežine v naših zborovskih nastopih, da nam bo v užitek peti in poslušati". Trezne in lepe misli so prepustile oder pevski govornici. V sobo-

to se je zvrstilo devet zborov: Moška pevka skupina Akord Podgora (vodja Dario Bertinazzi), MePZ PD Sele (Roman Verdel), MoPZ Fantje izpod Grmade (Ivo Kralj), Župnijski mešani pevski zbor Šempeter (Ingrid Kragelj), Vokalna skupina Sraka Štandrež (Bogdan Kralj), MePZ S. Ignazio iz Gorice (Liviano Brumat), ki ga je dolga leta vodil prof. Jericijo, MoPZ Štmaver (Nadja Kovic), MePZ Rečan Grmek (Aldo Klodič), MePZ Hrast Doberdob (Hilarij Lavrenčič), ki je trem pesmim dodal še Poslednje pismo Ivana Gradnika v spomin na zdravnika, politika in glasbenika Mirka Špacapana, ki jo je, na besedilo Alojza Gradnika, uglasbil in nas mnogo prezgodaj zapustil lani novembra prav v tem času. Ob vztrajnem ploskanju je zbor zapel še dodatek. Pevsko nedeljsko popoldne so s svojimi glasovi zvočno napolnili zbori: Dekliška vokalna skupina Bodeča neža Vrh Sv. Mihaela (Mateja Černic), MoPZ Mirko Filej Gorica (Zdravko Klanjšček), Oktet Vrh Branik (Simon Ličen), MePZ F. B. Sedej Števerjan (Mirko Ferlan), ŽePZ Prosek-Kontovel (Marko Štoka), Moška skupina Musicum Gorica, MePZ Jazbine-Plešivo (Zdravko Klanjšček), MePZ Štandrež (David Bandelj), MePZ Rupa-Peč (Zulejka Devetak) in MePZ Lojze Bratuž (Bogdan Kralj), ki je zapel dodatno pesem Venite rožice moje v hvaležen spomin na duhovnika prof. Mirka Fileja, pobudnika Cecilijanke. Uvodne misli je v nedeljo izrekla predsednica ZSKP Franka Padovan, ki je v strnjene besedah preletela 50-letno pot zborovske revije in ugotavljala, da le-ta "ostaja v duhu in srcu še rosno mlada" kljub visokemu jubileju in vsem spremembam, ki so nastale v družbi in posredno tudi v kulturi.

/stran 6
Iva Koršič

**Odkritje in blagoslovitev spominske plošče
in poimenovanje Slovenskega športnega centra
po MIRKU ŠPACAPANU**

Ploščad pred telovadnico v Gorici
8. decembra 2008 ob 15. uri

Nagovor odv. Damijana Terpina
Vokalna skupina Akord in MePZ Podgora
PRIPRAVLJALNI ODBOR

**SLOVESNOST OB 100-LETNICI
KATOLIŠKEGA TISKOVNEGA DRUŠTVA**

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž
8. decembra 2008 ob 16. uri

Sodelujejo: Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel
in MePZ Lojze Bratuž

Nagovor predsednika KTD dr. Damjana Paulina

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Informacija o javnih razpisih v letu 2009

Na podlagi Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (Uradni list RS, št. 43-1836/06) in Uredbe o izvajanju finančnih podpor za ohranjanje in razvijanje slovenske identitete zunaj Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 139/2006), je Urad Vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu dne 14.11.2008 objavil Javni razpis za razpisno področje A: finančna podpora avtohtoni slovenski narodni skupnosti v zamejstvu in letu 2009 in Javni razpis za razpisno področje B: finančna podpora Slovincem po svetu v letu 2009.

Cilj obeh javnih razpisov je spodbujanje dejavnosti, ki med slovenskimi rojaki, ki živijo v tujini, omogočajo:

- utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete
- medsebojno povezovanje
- ohranjanje vezi z Republiko Slovenijo
- vzdrževanje struktur in dejavnosti avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah in Slovencev v izseljenstvu.

Na javna razpisa se lahko prijavijo tako pravne kot fizične osebe iz tujine, kakor tudi organizacije civilne družbe, ki v Republiki Sloveniji delujejo na

področju povezovanja in skrbi za Slovence v zamejstvu in po svetu. Dokumentacija navedenih javnih razpisov je na razpolago na spletni strani Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu <http://www.uszs.gov.si/> in spletnem portalu <http://www.slovinci.si/>. Dokumentacijo pa zainteresirani lahko dvignejo tudi v tajništvo Urada vsak dan med 9. in 14. uro in tudi na vseh diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v času uradnih ur. Skrajni rok za oddajo vlog je 19.12.2008. Vsa dodatna pojasnila in informacije je mogoče dobiti na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu vsak dan med 9. in 14. uro, tel: 01 430 28 10, faks: 01 437 55 11 ter po elektronski pošti na elektronskem naslovu [urad.slovinci@gov.si](mailto:slovinci@gov.si).

Pismo Italijanske unije vladajočim v Rimu Zaskrbljenost predsednikov Radina in Tremula

Predsednik Italijanske unije, dr. Furio Radin, in predsednik Izvršilnega odbora Italijanske unije, Maurizio Tremul, sta pisala predsedniku senata Republike Italije, Renatu Schifaniju, predsedniku poslanske zbornice Republike Italije, Gianfrancu Finiju, Komisiji za mednarodne odnose in Komisiji za ekonomsko planiranje in proračun senata, Komisiji za mednarodne odnose in Komisiji za proračun poslanske zbornice, predsednikom parlamentarnih skupin senata: Maurizio Gasparriju (Il Popolo della Libertà), Anni Finocchiaro (Partito Democratico), Federicu Bricolu (Lega Nord Padania), Feliceju Belisariu (Italia dei Valori), Gianpiero D'Alia (UDC, SVP e Autonomie), Giovanniju Pistoriu (Misto), predsednikom poslanskih skupin poslanske zbornice: Siegfriedu Bruggerju (Misto-Minoranze Linguisti-

che), Pier Ferdinandu Casiniju (Unione di Centro), Fabriziou Cicchittu (Popolo della Libertà), Robertu Coti (Lega Nord Padania), Massimu Donadiju (Italia dei Valori) in Antonellu Soru (Partito Democratico).

V pismu predsednika Italijanske

Istre, Reke in Dalmacije in za Slovensko narodno skupnost Furlanije Julijske krajine za leta 2009-2011.

Krčenje sredstev za italijansko narodno skupnost na Hrvaškem in v Sloveniji znaša 32% v primerjavi s letom 2008, medtem ko je 37% v

Furio Radin

Maurizio Tremul (foto DPD)

unije izražata globoko zaskrbljenost zaradi znatnega krčenja sredstev italijanske države za italijansko narodno skupnost na Hrvaškem in v Sloveniji, predvidevno za obdobje 2009 - 2011, in ki prav tako zadeva Zvezo ezulov

primerjavi s letom 2003. Predsednika dr. Furio Radin in Maurizio Tremul poudarjata, da bodo s tem ogrožene osnovne dejavnosti ustanov edine avtohtone manjšine izven italijanskih državnih meja, kot so italijanske šole, in Skupnosti Italijanov ter osrednjih ustanov, ki delujejo za ohranitev in razvoj italijanske kulture, jezika in identitete na ozemlju zgodovinske poseljenosti italijanske narodne skupnosti v Istri, Kvarneru in Dalmaciji. Predvideno zmanjšanje sredstev za triletno obdobje 2009-2011 bo dramatično in korenito zmanjšalo število pobud ter institucionalnih dejavnosti italijanske skupnosti. Omenjena predsednika se zavedata težav, s katerimi se sooča proračun Italije, vendar pozivata, naj sredstva, predvidena v proračunskem zakonu za obdobje 2009-2011 ostanejo nespremenjena oziroma v enakem obsegu kot v proračunu za leto 2008, saj bo le tako Italija dokazala svoj nacionalni in strateški interes do Italijanske skupnosti. Predsednika sočasno izražata upanje, da se sredstva za Zvezo ezulov Istre, Reke in Dalmacije in za Slovensko narodno skupnost Furlanije Julijske krajine ne bodo zmanjšala.

Odprtje hitre ceste Lakotiče-Rabujez

Županoma Doline in Milj niso dali besede

Decembra 1975 sta Italija in Jugoslavija po daljših tajnih pogajanjih končno podpisali Osimski sporazum o mednarodnopravni dokončnosti meje s posebnim ozirom na takratno razmejitev med cono A in cono B neuresničene Svobodnega tržaškega ozemlja. Istočasno sta podpisali še dogovor o medsebojnem sodelovanju na raznih področjih, v okviru katerega je bila predvidena, kot vemo, skupna industrijska cona med Sežano in Opčinami, ki pa zaradi ostrega nasprotovanja tržaških političnih in gospodarskih krogov ni bila uresničena. Glede prometnih zvez se je Italija obvezala zgraditi tako imenovano "Sabotinsko" cesto med Brdi in Novo Gorico, ki je bila nato tudi razmeroma kmalu zgrajena, in za zgraditev sodobne cestne povezave med Štivanom in Ferne-

hitre ceste končno dokončana. Njihova slovesna predaja namenu je bila minulega 19. novembra ob prisotnosti številnih predstavnikov oblasti, vključno dveh vladnih podtajnikov, vendar odmaknjeno od krajevnega okolja in sosednje Slovenije. Oglejmo si nekaj zaskrbljujočih

neverodostojnost glede razglašanja privrženosti temeljnim človekovim pravicam in načelom evropskega duha in pravnega reda.

Na slovesnosti odprtja obeh cestnih odsekov (Padriče-Katinara in Lakotiče-Rabujez) predstavniki civilnih oblasti niso poskrbeli niti za skromen pozdrav v jeziku slovenskega avtohtonega krajevnega prebivalstva. Ta diskriminacija je

dogodkov v zvezi s pripravi na slovesno uradno odprtje zadnjih dveh odsekov hitre ceste in sam način izvedbe zadevnih slovesnosti. Združene vzhodnokraških vasi je pravočasno zahtevalo od pristojnih oblasti in ustanov, da poskrbijo za namestitve dvojezičnih cestnih tabel in smerokazov. To zahtevo sta podprli tudi obe slovenski krovni organizaciji civilne družbe in izvoljeni predstavniki slovenske manjšine. Na tržaški prefekturi sta bili v zvezi s tem dve srečanja s prefektom, na katerih je bila postavljena jasna zahteva po dvojezičnih cestnih tablah pred odprtjem zadnjih dveh odsekov hitre ceste. Na zadnjem srečanju je tržaški župan Dipiazza v zadnjem trenutku pristal na namestitve reci in piši dveh dvojezičnih smerokazov za Padriče. Večina manjšinskih dejavnikov je ocenila, da je to lahko samo začetni korak za spojitve manjkajoče vidne dvojezičnosti v duhu določil zaščitnega zakona št. 38 iz leta 2001. Po drugi strani pa je izmikanje dvojezičnih tablam in smerokazom klavirno spričevalo za pristojne oblasti. S takšnim svojim ravnanjem hočejo prezreti zgodovinsko prisotnost Slovencev na tem območju in s tem dokazujejo svojo

bila razgaljena ob nastopu tržaškega škofa Evgena Ravignanija, ki je med blagoslovitvenim obredom čisto naravno prebral zadevno molitveno prošnjo v italijanščini in slovenščini. Prisotni predstavniki civilnih oblasti bi se morali ob tem zamisliti in zardeti. Miselna ozkost organizatorjev slovesne predaje nove prometnice svojemu namenu se je izkazala tudi v odnosu do županov Doline in Milj, katerima ni bila dana možnost spregovoriti v imenu svojih občanov, ki so morali dolga leta prenašati velike prometne in druge nevšečnosti med gradnjo hitre ceste na območju dolinske in miljske občine. Na otvoritveni slovesnosti v začetku predora pri Frankovcu (na meji med dolinsko in miljsko občino!) sta bila omenjena krajevna župana nekorektno in žaljivo zastavljena kot tujca na domačih tleh. Oba prizadeta župana, Premolinova in Nesladek, nameravata v zvezi s tem v kratkem zavzeti skupno uradno stališče. Sam od sebe se ponuja naslednji zaključek: mejne pregrade so lani v tem času padle, a miselne so pri mnogih ljudeh tudi z odgovornimi javnimi funkcijami ostale. Do kdaj, se sprašujemo.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Za večjo pozornost Evrope do manjšin

Ne da bi izhajali zgolj iz na pol že izglasovanega rimskega krčenja prispevkov za slovensko manjšino v Italiji in italijansko v Sloveniji ter na Hrvaškem, vendar je res, da je tovrstna neprijazna odločitev vrgla luč na vprašanje, kakšen je ne nazadnje sedanj odnos Evropske unije do avtohtonih manjšinskih narodnih skupnosti. Vprašanje je upravičeno zaradi občutka, da si v danih razmerah boljšega "lokalnega" odnosa ne bo lahko izboriti. Kakšna je torej pozornost nove Evrope do znanega dejstva, da je vsaj ena desetina njenih prebivalcev rojena in živeča izven svoje matične domovine? Je ta pozornost ostala na isti ravni, kot je bila pred polno ustanovitvijo Evropske unije, se je nemara povečala, ali zmanjšala? Se je novemu času primerno prilagodila, ali je brez večjih dopolnil le povzela vse tisto, kar je bilo v veljavi že prej? Napovedano krčenje sredstev takšna in podobna vprašanja vsekakor utemeljeno odpira, ker pač ne gre le za raven manjšinskega življenja kot takšnega, ampak tudi za kakovost miselnosti večinskega naroda tam, kjer slednji znotraj sebe avtohtono narodno skupnost premore. Dejstvo je, da uvedba skupne denarne enote in odprava mej sami po sebi položaja manjšin še vedno v celoti ne opredeljuje na način, da bi lahko govorili, kako so vsi problemi avtohtonih narodnih skupnosti v Evropi urejeni. Evro takšnih iluzij pravzaprav ni porajal, odprava mej pa gotovo. Nekaj možnosti, da bi odprava mej resnično prelomno povežala in strnila

države Evropske unije, je seveda obstajalo, vendar se je ponovno pokazalo, da se spremembe na boljše vsaj praviloma ne dogajajo v velikih preskokih, ampak postopoma in včasih celo mukoma. In tako odprava mej med drugim ni bistveno okrepila skupne evropske zunanje politike, niti ne vojaške organiziranosti, ni več kot toliko okrepila skrbi za okolje in niti ni postregla z večjo oziroma prenovljeno pozornostjo do narodnih manjšin, kjer se je osrednji del energij usmeril v reševanje priseljenke problematike, kar seveda ni isto. Evropa je v smeri trdnje skupnosti resnično reagirala šele ob sedanjih finančnih in gospodarskih krizi, kjer izvedenci trdijo, da samo odločna strnjnost vseh evropskih držav zagotavlja upanje v boju proti rušilnosti prihajajoče recesije. Skratka: kljub evru in odpravi mej je vaseobrnjenost posameznih držav še vedno zelo velika in tovrstna vkopanost se utegne celo povečati, kar pomeni, da bodo med ostalimi nepreseženimi "lokalizmi" blede ovrednotene tudi avtohtone manjšinske narodne skupnosti, oziroma zaradi kriznih razmer celo na slabšem, kot so bile prej - odvisno pač od odnosa določene države do njih. In tu bi lahko ali bi morala prispevati svoj delež Evropa, da bi namreč avtohtone narodnostne manjšine ne le evropsko zaščitila, ampak jih dodatno podprla, ker so manjšinski prostori daleč najpomembnejši pretakajoči člen stikanja in srečnega sobivanja med narodi.

Janez Povše

Na dnu...

SLOVENSKA MANJŠINA
ZASKRBLJENO PRIČAKUJE
FINANČNE PRISPEVKE!

ZA PREŽIVETJE
ALI ZA POGREB?

POGOVOR Drago Štoka

“Enostavno rečeno: treba bo stisniti pas...!”

Pred občinim zborom Sveta slovenskih organizacij smo predsednika krovne organizacije odv. Draga Štoka zaprosili za pogovor, da bi nam razčlenil najhujše probleme, s katerimi se bo naša narodna skupnost v Italiji v bližnji prihodnosti morala soočiti.

Občni zbor Sveta slovenskih organizacij tokrat sovpada z enim najhujših obdobij, kar jih je naša narodna skupnost v Italiji kdaj doživela. V manjšinskem javnem življenju ste v vseh teh desetletjih zasedali pomembna mesta (naj omenimo le vaše dolgoletno obdobje kot deželni svetnik SSk), zaradi česar ste dodobra spoznali mehanizme manjšinskega življenja, predvsem pa italijanskega javnopolitičnega kolesja: ker imate zato zgodovinski pregled nad razvojem in zastoji glede pridobivanja naših pravic, bi nam lahko nakazali, kakšna prihodnost se nam obeta?

Smo pred nelahkimi problemi, ki nam jih prinašajo danes razni nenaklonjeni dejavniki. Tu gre v prvi vrsti omeniti svetovno gospodarsko krizo, ki meji tudi v Italiji na pravo recesijo, kateri se ni videti na obzorju prave in primerne rešitve. Potem je tu vprašanje odnosa, ki ga ima desnosredinska vlada do nas, in se bojim, da bomo v prihodnjih skoro petih letih, kar bo ta vlada na oblasti, doživljali kot slovenska narodna skupnost marsikaj grenkega. Njen odnos do nas je zaznaven v samem letošnjem triletnem proračunu, ki predvideva skupno skoro 5 milijonov evrov manj od skupne vsote, ki je bila doslej namenjena naši skupnosti. Ob tem

je še tu pojav redne inflacije in slika nam je popolnoma jasna: pred seboj imamo težke dneve, težka leta, skratka vtis imam, da nam bo šlo za biti ali ne biti, ali pa biti vsaj zelo okrnjeni kot celota, kot narodna skupnost. Primerjava s težkimi časi fašističnega obdobja je lahko tudi neprimerna, saj živimo danes v drugačnih časih, vendar je nenaklonjenost sedanje vladne večine do nas, do našega obstoja in razvoja dejansko zelo kruto vidna. To lahko vidimo tudi v Benečiji in Reziji, ko prihaja težnja po definiciji t. i. “slovanskih narečij”, ki naj ne bi tam imela nobenega opravljača slovensko narodno skupnostjo, žal vedno bolj v ospredje.

Če bi sestavili lestvico najbolj perečih tematik, s katerimi se naša manjšina danes spopada, je krčenje finančnih sredstev najhujši problem. Nedavna potrditev predloga k finančnemu zakonu, po katerem naj bi naši manjšini odmerili znatno manjši delež prispevkov kot ostala leta, ne vliva kaj dosti upanja. Ali bo po vašem mnenju italijanska vlada neomajno nadaljevala po svoji poti ali bo do zadovoljive rešitve vendarle prišlo?

Na to vprašanje sem že delno odgovoril. Nisem nikak optimist v tej zadevi, vendar upam, da bo prihodnja slovenska vlada v imenu Slovenije, ki je naslednica nekdanje Jugoslavije, vendarle stopila z močno roko na dan, saj so tu mednarodne podpisane pogodbe, ki jih tudi Italija mora lojalno spoštovati.

V primeru, da bo ta postavka italijanske vlade ostala neokrnjena, kako se bo življenje in delovanje naše manjšine moralo spremeniti?

Kakšno prihodnost lahko pričakujejo mlajše generacije?

Enostavno rečeno: treba bo stisniti pas, okrniti marsikako dejavnost, pazljivi bomo morali biti predvsem pri tistih organizacijah

Foto JMP

in društvih, ki imajo stalno zaposleno osebo.

Naše organizacije in društva bodo morali posebej paziti, da ne bi zašle v kake dolgove ali obremenjujoča posojila.

Skrb krovnih organizacij pa bo biti stalno in solidarnostno vedno ob strani naših članic oz. društev.

Kako ocenjujete potezo mandatarja za sestavo nove slovenske vlade Boruta Pahorja glede

imenovanja ministra za Slovence po svetu?

Mnenja sem, da je dr. Boštjan Žekš primerna oseba za tako odgovorno mesto. Je akademsko izobražen človek, pozna probleme našega zamejstva in zdomstva in prepričan sem, da bo kot minister deloval do vseh Slovencev objektivno in preudarno.

Dobro je tudi, da imamo za našo problematiko ponovno ministra tako, kot je to bilo v začetku slovenske osamosvojitve. Ob njem bo imel skrb z nami tudi državni sekretar, kar pomeni, da bomo se-

problem vidne dvojezičnosti in problem šolstva. Bi nam jih lahko razčlenili?

Glede šolstva zelo na kratko tole: slovenska šola je za nas svetinja, katere se ne sme nihče kakorkoli negativno dotakniti ali jo celo okrniti.

Širjenje in razvoj slovenskih šol sta predvidena tudi po mednarodnih sporazumih in tu ne sme nihče vsiljevati nam rešitev, ki bi nam lahko kakorkoli škodovali. Razumemo voljo države po modernizaciji obstoječega šolskega sistema, vendar je tu slovenska šola nekaj povsem svojega, drugačnega, ker je pač šola slovenske narodne skupnosti in ji kot taki mora biti zajamčen v vseh pogledih in na vseh stopnjah obstoj in tak razvoj, kakršnega si želi slovenska narodna skupnost sama. Glede dvojezičnosti na naših cestah, ob vstopih v naše vasi in na splošni ravni pa tole: smo mednarodno priznana narodna skupnost in imamo pravico do vidljivosti in slišnosti povsod tam, kjer živimo. Svečano odprte avtocestne omrežja v tržaški občini, kjer smo se morali milostno vdati v postavitev le dveh smerokazov tudi v slovenskem jeziku, nam mora biti v jasen opomin, da tako ne gre, da tako početje z nami ne pelje nikamor!

Kjer živi naša skupnost, tam morajo biti povsod dvojezični napisi. Boj koroških rojakov nam je samo v spodbudo.

Če drugače ne bo šlo, bomo začeli zelo resno razmišljati o tožbah, razkurjih in protestih tudi na evropskih sodiščih. Italiji ne bo vseeno, ali bodo morali odgovarjati pred evropskimi sodišči, vsaj mislim, da ji to ne more biti vseeno.

Kateri problemi so še na dnevnem redu, predvsem na deželni ravni?

Predsednik deželne vlade Renzo Tondo je javno obljubil, da bo vsak čas izdal dekret, s katerim bo ta dvojezičnost tudi v soglasju z odločbo predsednika republike Napolitana, ki je s podpisom seznama 32 občin, kjer živi slovenska narodna skupnost, potrdil stanje, ki je nam, zgodovinarjem,

politikom in drugim že davno jasno in samoumevno.

Nedavna afera smerokazov na novem odseku hitre ceste med Katinaro in Padričami je v naši manjšinski sredi povzročila upravičeno ogorčenje. Nekaj pozitivnega pa lahko vendarle dobimo tudi v tej zgodbi: krovne organizacije so s slovenskimi javnimi upravitelji in slovenskimi izvoljenimi predstavniki ter v sodelovanju s Koordinacijskim združenjem kraških vasi sestavile skupno protestno fronto, ki je menda še nikoli prej nismo videli.

Lahko jemljemo ta dogodek kot prvi korak k drugačni, novi reprezentančnosti naše manjšine?

Odkar sem predsednik SSO, stalno poudarjam željo po sodelovanju, po učinkovitem predstavljanju naše narodne skupnosti. Delno se je to udeležilo tudi pri akciji, ki jo je Koordinacijsko združenje kraških vasi sprožilo ob zahtevi po postavitvi dvojezičnih tabel na novi avtocestni trasi na Tržaškem. Tu ne gre za kako spajanje ali organizacijsko združevanje. Gre za to, da smo v določeni problemih kar se da pozitivno odločujoči in da iščemo skupnih rešitev tam, kjer je to možno.

Imamo različne poglede, lahko tudi ideološko in nazorno dokaj drugačne, vendar si moramo biti v bistvenih problemih, ki zadevajo naš narod v zamejstvu, čim bolj enotni in složni. To velja za nas vse, ko gre za slovensko kulturo in njen obstoj, to velja za naše gospodarstvo, za naše versko in socialno delovanje. To mora veljati tudi v politiki, saj moramo biti subjekt tudi tam, kjer smo danes le še delno prisotni.

Ko bomo vsi povsod le Slovenci, torej skupni in zato močni, se nam bodo lahko pisali boljši časi. V te skupne in boljše čase osebno verjamem in čutim, da bo prišel kmalu čas, ki nas bo sam potisnil v eno samo narodnostno telo, in to na vseh področjih od Trsta, prek Gorice do Kanalske doline.

Igor Gregori

Trezno razmišljanje o aktualnih težavah Kriza med vrsticami

Dobro no, pa saj imamo že poln kufer tega negodovanja, pregovarjanja in kritiziranja obstoječih razmer! Nehajte že enkrat s tem in se umirite, pa pustite nas živeti! Saj ni tako hudo...

Ni tako hudo? To pomeni, da hudo sicer je, a ne dovolj, da bi se tega zavedali, razmislili nad situacijo in kaj storili? Kdo pa sploh določa meje našega čutnega praga in občutljivosti nad svetom, v katerem živimo, če ne ravno mi sami? Mediji, javno mnenje in splošno, univerzalno, občeveljavno “vzdušje”, ki z viška skrbijo za nas! Predvsem pa mislijo namesto nas! A kaj ko bi se o tem sami odločali...

Pišem sebi in vam preko časopisa, ki sestavlja del široke ponudbe medijev, to pomeni, da tudi sam ustvarjam svojo ideologijo, ponujam svoj partikularni pogled na določeno tematiko in se trudim, da bi ga čim nazorneje prikazal. V tem ni nič slabega. Bralec ima tako rekoč polnomoralno odgovornost, da katerekoli misli prevrednoti in oceni, se z njimi strinja ali ne, in to na podlagi mnenja, argumentov. Podkrepljeno. V nasprotnem primeru se hipotetično lahko zgodi, da se vsakdanja realnost izmika iz našega vpogleda, ne sledimo ji več, ko pa bi se radi spet vrnili nazaj in jo ponovno ujeli, je prekompleksna in se nam izmika med prsti. Obstaja pa še druga možnost:

nič ni od nas odvisno in pač se dogaja, kar se dogaja. A vanjo osebnost ne verjamem.

Kriza, torej. Ne zanima me na tem mestu svetovna n-ta kriza, ki prežema vsak trenutek realnosti, zanima me tista, ki se odvija v

Foto IG

našem kulturnoprostorskem okolju, v zamejstvu. Zanima me tista, ki zadeva mlade in njihovo univerzitetno šolanje, doma oz. “proč od doma” in posledice, ki jih ta psevdobizira prinaša. Mislim tu na specifiko slovenske manjšine v Italiji, saj je to okolje, v katerem živimo in ki nas osebno zadeva in zanima. Vsaj iluzionistično upam, da je tako... Situacija je po mojem naslednja: vedoželjni in motivirani mladi pri nas nimajo veliko možnosti, iztočnic oz. priprtilih vrat, da bi lahko

vsebinsko delali na sebi, znanju, sposobnostih in vedeli, da bo njihov trud poplačan. Na katerekoli način že. Prostor je majhen, (pogumen) pogled v bodočnost pa vsaj navidez ne odpira eklatantnih elementov. Problem je retroaktiven: Tovrstna tendenca ne daje mladim dovoljšnjih inputov, motivacij, da bi se aktivirali in vzgajali, saj bomo lahko pri nas nekaj dosegli, naredili, spremenili

li in, zakaj pa ne, zaslužili. Sam se sicer ne strinjam, da je človekova aktivnost odvisna od zunanjih faktorjev, a lahko aktivno dobimo v nas samih. Toda pustimo za zdaj to ob strani. Zelo razširjena nezavedna osnova vsakogar je torej pri nas: “Raje prvi v vasi kot srednji (da ne rečem zadnji) v mestu”. Zadolgojimo se s povprečnostjo, ki pa je v tako majhnem okolju maksimirana na univerzalno najboljše možno stopnjo kakovosti, razvoja, sposobnosti, znanja... Le kratek skok čez plot pa razkriva,

da je konkurenca, kolikor ima ta izraz v sebi sploh kaj pozitivnega, veliko hujši in da nekaj dosežes, moraš pravzaprav delati.

Zakaj se torej vedno več mladih odpravlja na univerzitetni študij ter kasneje raziskovanje v tujino? Za tujino mislim tu tako na tisto, kar presega državne meje, kot tudi kampanilistične, predstavnice, stereotipizirane meje prostora. Zdi se mi, da obstajajo trije možni odgovori na vprašanje “bega možganov”: v tujino se na študij odpravljajo, kdor je zaradi družinskih razmer “prisiljen” študirati na “elitnih” univerzah, kdor bi rad študiral v svojem matičnem jeziku in vsi tisti, ki bi radi kaj več. In vsi, ki bi radi videli svet, spoznali raznolikost, spoznali različna mnenja, poglede, navade, običaje, način oblačenja, prehranjevanja, sporazumevanja, jezike, različne ekonomske, zdravniške, antropološke, politične, obrtniške ali katerekoli tehnike. To je žal najhujše grozodejstvo, kar jih je lahko, izdajalstvo in preskok čez Našo, standardizirano mejo navad, vrednot itd. Seveda, nisimo v srednjem veku ali pamtiku, če želimo, da bi prihajalo do javnih izključevanj, giljotin in podobnega. Izključevanje danes poteka na bolj subtilni ravni, v osnovi pa z istim ciljem. Oddaljiti drugačnega kot potencialno grožnjo za lasten obstoj, za lastno nedotakljivost, ne pa poslušanje le-tega in obojestransko učenje. Stvar je po mojem skromnem mnenju taka: za tovrstne mlade je najlažja pot vkorakati v svet, kjer je objektivno več možnosti, da dobijo priložnost, da se izkažejo, uspejo, izpovejo, več možnosti in podpore v raziskovanju, več možnosti fi-

nančnega zaslužka ali kar si že iščejo. Jasno, svet je tako velik, da bo ja dobil za vsakogar kak prostor. Ne krivim manjšini njene majhnosti, nasprotno, pravim takole: obstajajo ljudje in mladi, ki bi radi z znanjem pripomogli k temu, da se naš mali, zaprti, bogati, a neizkoriščen prostor ovrednoti, ovrednotimo pa ga lahko le mi sami. Veliko Vas in nas je, vsak po svojih zmožnostih, vsak na svojem področju in na svoj način, ki delajo/mo, a le malo idej naleti na rodovitna tla. Ne posiljujem Vas z mislijo o Indiji Koromandiji, o zimzelenem sadnem drevju in o tem, da samo tu se pojavljajo tovrstni problemi. To so specifične poteze vseh manjših, stičiščnih in narodnostno mešanih prostorov in primerjave so možne, a svojo

problematičnost ne smemo jemati kot izgovor za nedelo.

Sprašujem se, zakaj smo v zamejstvu tako odrezani od sveta glede znanja, razvojnih možnosti, kulturne ponudbe, hkrati pa perfektno sledimo oblačilnim trendom, trendom ekonomije in kuhinje. Zdi se mi, da so determinizem, neverovanje v družbene spremembe in tiho prigovarjanje ustaljenim formam življenja popolnoma preželi celotno zamejsko sfero. Prav zato pa je vsaka novost, pa čeprav bi lahko potencialno obogatila našo skupno bivanje, postavljena v koš “čudnega” in “nenormalnega”. Normalno in moralno pa se je konformno prepustiti toku poslušnosti...

Jernej Šček

V sredo, 19. t. m., so začeli na Goriškem na italijanski strani državne meje podirati maloobmejne objekte. Najprej so začeli s podiranjem v Mirnu, kasneje pa še v Solkanu, kmalu pa naj bi podrli tudi maloobmejne pregrade pri Devetakih in na maloobmejnem prehodu na Plešivem v Brdih. Seveda delavci poskrbijo tudi za ureditev cestišča.

Pismo

Pozdravi z belega Dunaja

Minili so že trije meseci, odkar sem prišel na Dunaj preživet šolsko leto v sklopu študijskega programa Interculture AFS. Ker je moj namen učenje nemškega jezika in spoznavanje kulture, sem se skušal čim bolj vključiti v vsakdanje življenje avstrijske prestolnice: priključil sem se skavtski skupini in obiskujem razne šolske popoldanske dejavnosti; da pa ne bi pozabil svojega jezika, sem se vključil v slovensko župnijsko skupnost na Dunaju.

Življenje v tem mestu je precej različno od goriškega. Dejstvo, da ima Dunaj skoraj več prebivalcev kot Slovenija, je precej zgovorno. Kljub velikosti avstrijske prestolnice lahko vsakdo občuduje izredno organiziranost in lepoto tega mesta. Verjetno vsi poznamo zgradbe, po katerih Dunaj slovi, kot npr. Prater, parlament, stolnico Stephansdom, državno knjižnico, mestno palačo, pa še mnoge druge. Vsak obiskovalec pa takoj razume, da se na Dunaju ni mogoče zgubiti, saj je mesto zgrajeno v obliki polžje hišice. K temu pripomorejo tudi odlične prometne povezave (podzemna železnica, avtobusi, tramvaji, vlaki). Večina ljudi se ne vozi z osebnimi avto-

mobili, kljub temu pa so ceste zelo prometne, dobro pa so speljane tudi kolesarske steze. Verjetno zelo malo ljudi ve, da na Dunaju in njegovi širši okolici živi približno 3000 Slovencev, sicer nekateri tu samo delajo in se ob koncu tedna vračajo domov. Zato je povsem razumljivo, da imamo Slovenci v tem mestu

dokler je ni dunajska nadškofija 13.3.1983 namenila slovenski skupnosti. Od takrat naprej se že 25 let darujejo maše v slovenskem jeziku in s slovenskim petjem. Sedanji župnik je g. Anton Štekl, ko pa enkrat mesečno mašuje v Linzu, mu na pomoč priskoči duhovnik in znani slovenski skladatelj g. Avgust Ipavec.

tudi razne inštitucije, ki pomagajo ohranjati slovensko kulturo in jezik, kot npr. Slovenski knjižni inštitut na Dunaju, Korotan, Slovenski pastoralni center. Sam najbolje poznam prav slednjega. Slovenski pastoralni center ima svoj sedež v petem okraju (Einsiedlergasse 9-11). Cerkev je bila sicer samostanska kapela,

Slovenska skupnost na Dunaju je zelo živa, saj se udeležuje najrazličnejših pobud. Tako smo npr. zadnjo nedeljo v septembru sodelovali v narodnih nošah pri "Maši narodov" (Ausländersonntag), h kateri so povabljeni vse tuje skupnosti; teh je na Dunaju res veliko: italijanska, albanska, hrvaška, poljska, slovaška, češka,

madžarska, portugalska, španška. Pri tem obredu smo Slovenci prebrali prvo berilo in prošnjo, zapeli pa smo tudi dve slovenski pesmi. Pred dvema tednoma je mariborski pomožni škof dr. Peter Štumpf z nekaterimi duhovniki iz Slovenije in z Dunaja ter z dunajskim pomožnim škofom Franzem Scharlom daroval sveto mašo, med katero so mnogi zbori iz Slovenije izvajali rekviem ob 90. obletnici podpisa premirja ob koncu prve svetovne vojne, ki ga je uglasbil naš rojak z Goriškega g. Avgust Ipavec. Tudi tokrat smo Slovenci sodelovali s petjem, v narodnih nošah, ter mašo obogatili z zgodovinskimi vložki.

Skupnost pa najbolj povezujejo izleti in nedeljska kava (Kirchenkaffee). Meseca oktobra smo se odpravili v Stift Geras, t. j. znani samostan v Spodnji Avstriji, na meji s Češko republiko, kjer smo si ogledali znamenito baročno cerkev in njen samostan, po kosilu pa še bližnji naravni park. Ob nedeljah po maši se srečujemo v spodnjih prostorih, kjer ob čajku in kavi nekoliko pokramljamo. Vsako tretjo nedeljo v mesecu pa

je še posebno veselo, saj se po otroški ali družinski maši radi zaustavimo ob igranju namiznega tenisa in nogometa. Ko se boste kdaj mudili na Dunaju, bi nas zelo razveselilo, če bi nas obiskali. Vsem bralcem pa pošiljam tople pozdrave z zasnenežnega Dunaja.

SiPe

Izjava Komisije Pravičnost in mir pri SSK Soočanje s posledicami svetovne finančne krize

"Gospodarstvo, posebej tržno gospodarstvo, se ne more razvijati v institucionalni, pravni in politični praznini. Nasprotno, predpostavlja zagotovilo osebne svobode, lastni ne kakor tudi stabilno valuto in učinkovite javne službe. Glavna naloga države je, da to varnost zagotavlja" (papež Janez Pavel II. leta 1991 ob stoletnici katoliškega družbenega nauka v Okrožnici Ob stoletnici, 48). Komisija Pravičnost in mir pri SSK je že pred letom opozorila na potrebo po zdravih ekonomskih temeljih, varčevanju in odgovorni porabi. Sedaj želi opozoriti na nevarnosti posledic svetovne finančne krize, ki lahko globoko in dolgoročno prizadenejo prebivalce Slovenije, podjetja in državo samo, saj se kriza postopoma prenaša tudi v realni sektor gospodarstva in pospešuje gospodarsko recesijo ter tako pomeni zdravilno financ za družbeno ekonomski razvoj in socialni mir.

Predvsem pa ta finančna kriza potrjuje pomen in nenaodestljivo vlogo etičnih načel poštenja in pravičnosti, odgovornosti in razumnosti v gospodarskih in odškodninskih poslih, posebej še v poslovnih tveganjih, saj pričujoča kriza razodeva negativne posledice spekulativnega in neodgovornega delovanja na mednarodnih finančnih trgih v preteklih letih. Iz želje po takojšnjem in nerazumno visokem dobičku so finančniki ločevali finančne tokove od realnega gospodarstva in načel zdrave pameti. To je bilo mogoče tudi zaradi politike cenene denarja, ki so jo vodile centralne banke in s kreditno ponudbo dodatno omogočale hitro rast premoženja na kapitalnem in nepremičninskem trgu.

Posledice takšnega neodgovornega obnašanja že čutimo. Veliki padci vrednosti delnic in točk vzajemnih skladov so zmanjšali privarčevana sredstva prebivalstva in podjetij, zaradi negotovosti na finančnih trgih se je zmanjšala likvidnost bank, posojila, zlasti dolgoročna, so postala težje dostopna in dražja. Zmanjšana kupna moč vseh porabnikov vpliva na zmanjševanje naročil, zato se v nekaterih panogah že zmanjšuje proizvodnja, delavce pa odpuščajo.

V Komisiji pozdravljamo napore vlad in drugih ustanov, ki skušajo omiliti posledice krize. Še posebej velja ob tem omeni-

ti začasna državna jamstva v Republiki Sloveniji in Evropski uniji, s katerimi države pripomorejo k stabilizaciji finančne trga.

Aktualna finančna kriza in z njo povezana gospodarska recesija je priložnost, da se močnejše zavemo, kako nepogrešljiva so etična načela poštenja, pravičnosti, odgovornosti in solidarnosti. Hkrati je potrebno okrepiti mehanizme, ki lahko preprečijo slabšanje položaja in zagotavljajo mir in stabilnost v družbi ter solidarnost in okrepitev naših družbenih vezi. Komisija Pravičnost in mir pri SSK poziva vse politične, gospodarske in finančne institucije:

- da za prioriteto svojega delovanja postavijo tiste napore, ki bodo blažili negativne posledice svetovne finančne krize za slovensko gospodarstvo in ohranjajo – kolikor je mogoče – gospodarsko rast in zaposlenost;
- da aktivno in konstruktivno sodelujejo pri oblikovanju sprememb na evropski in svetovni ravni, ki bodo preprečevale nerazumna tveganja, zlorabe in špekulacije ter uveljavljale kazenske in odškodninske odgovornost povzročiteljev nereda na finančnih trgih;
- da s politiko zaposlovanja spodbujajo vključevanje mladih v delo in da zagotavljajo socialno varnost brezposelnih ter jih stimulirajo za dodatno izobraževanje in pridobivanje novega znanja in izkušenj;
- da z okrepljeno solidarnostjo še posebej skrbijo za ekonomsko najbolj šibke skupine prebivalcev (revni, brezposelni, priseljenci).

V že omenjeni izjavi ob svetovnem dnevu varčevanja je Komisija med drugim tudi zapisala: "Zmerna poraba in varčevanje sta najboljši zagotovili za dolgoročno varnost in za kakovostno življenje". Pomembno je, da se vsi skupaj zavzemamo za odgovorno porabo, razumno zadovoljevanje in varčevanje. Ker je Slovenija močno vpeta v globalno družbo in ker je zaradi svoje majhnosti ter strateške lege še posebej ranljiva, je nujno potrebno pristopiti k načrtni krepitvi vseh mehanizmov, ki nam bodo zagotavljali mir, stabilnost in solidarnost tudi v primeru dolgotrajnejših napestosti ali nestabilnosti mednarodnih razsežnosti.

msgr. dr. Anton Stres
predsednik Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci

Evropska konferenca

O dialogu med krščanstvom in islamom

Od ponedeljka, 20., do četrтка, 23. oktobra 2008, je v Bruslju potekala evropska konferenca o dialogu med krščanstvom in islamom, ki sta jo organizirala Odbor za odnose z muslimani v Evropi (CRME) pri Konferenci evropskih Cerkev (CEC) ter Svet evropskih škofovskih konferenc (CCEE).

Ob sklepu konference so udeleženci pripravili zaključno izjavo. Kratek povzetek:

"Kristjani in muslimani smo se v Bruslju zbrali z namenom, da bi razpravljali o tem, kaj pomeni

biti evropski državljani in verujoča oseba. Kristjani in muslimani smo državljani in verujoči in ne državljani ali verujoči, zato smo poklicani, da skupaj z državami, ki jim pripadamo, na primeren način sodelujemo. To trdimo zato, ker verjame, da si morajo verske skupnosti in države skupaj prizadevati za skupno dobro.

Muslimani in kristjani verjame, da se (medverski) dialog bolj nanaša na vprašanje poslušanja kot govorjenja, zato pogloblja medsebojno razumevanje. Poklicani smo k medse-

bojnemu učenju tako z odprtjem možej in cerkva za obiskovalce drugih skupnosti kot tudi z zaposlovanjem. Človekove pravice so univerzalne in vključujejo pravico do verske svobode. Izražamo željo po partnerstvu med kristjani in muslimani v Evropi z namenom pospeševanja te temeljne pravice. Spodbuditi želimo solidarnost s tistimi, ki trpijo v Evropi in izven nje. Kjer je mogoče, je potrebno ponuditi sredstvo mediacije.

Izzvani smo h graditvi mostov med različnimi kulturami in veroizpovedmi. Evropa je poklicana k temu, da postane učni laboratorij tako za muslimane kot kristjane.

Naša želja za prihodnje generacije je, da bi le-te živele v slogi in

miru kljub razlikam v veroizpovedih in delate za družbeni predelek. Medverski dialog se mora začeti že zgodaj in v okolju, v katerem se otroci in mladi srečujejo in kjer se razlike med njimi odražajo v šolskih razredih, na hodnikih in tudi v verskih skupnostih.

Udeleženci evropske konference čutimo dolžnost, da bomo z vsebino tega dokumenta seznanili skupnosti in strukture, ki jim pripadamo, in jih spodbudili k praktični uporabi na narodnem in lokalnem nivoju. Želimo si, da bi bila konferenca s podobno vsebino organizirana vsaki dve leti z namenom, da bi ocenili napredek pri navedenih izzivih in da bi se osredotočili na prihodnje izzive".

Izjava je v angleškem jeziku v celoti dostopna na <http://www.rkc.si/>, pa tudi slovenski prevod.

PRVA ADVENTNA NEDELJA - krog 8

Iz 63, 16b - 17.19b; 64, 2b-7 / Ps 90; 1 Kor 1, 3-9 / Mk 13, 33-37

Jezus nas opozarja na svoj drugi prihod. Mi pa se večkrat omejujemo na prvi prihod, na postavitev jasic, na slavnostno večerjo na sveti večer, kaj in koliko bomo pojedli. Na božično drevesce bomo obesili drage darove za otroke in za odrasle.

Nekateri že štejejo evre za božične počitnice. Če jih ne bo dovolj, bodo zaprosili banko za posojilo. Bolehne in ostarele bodo izročili v domove za starejše občane ali celo v bolnišnice. Na tak način bodo uživali brezskrbne in lepe počitnice. Na otroke, ki živijo po ulicah, in na milijone lačnih pa nič ne pomislijo.

Toda vest, tih Božji klic v srcu, v duši, nam govori drugače. Klič nam, naj se spreobrnemo k človeku, če bi radi doživeli prihod Boga kot očeta, kot človeka in kot pravičnega sodnika.

Klič nam, naj se streznimo, kajti časi so hudi. Sv. pismo nam govori, da smo kakor dim, ki se kmalu razkadi, ali smo kakor trava, ki se naglo posuši. Premislimo kakor senca. Vsi nas kmalu pozabijo. Saj ne vemo ne za dan ne za uro odhoda v večnost. Zato pohitimo z urejanjem računov življenja.

Jezus nas spodbuja k čuječnosti, ki pomeni delo, molitev in pokoro.

Jezus opominja, da bo prišel kakor tat ponoči: nenadoma. - Za njegov drugi prihod pa ne ve nihče, ne angeli v nebesih ne Sin, ampak samo Oče. Zato pravi: "Pazite in bedite, ker ne veste, kdaj pride ta čas!" (Mk 13, 33). Primerja ga človeku, ki je odpotoval in ni povedal, kdaj se bo vrnil.

Na koncu še enkrat povzame vse v kratek stavček: "Kar pravim vam, pravim vsem: Bodite budni!" (Mk 13, 37).

Apostol Pavel nam v pismu Titu takole govori: "Razodela se je namreč Božja milost, ki rešuje vse ljudi. Vzgaja nas, naj se odgovemo brezbožnosti in posvetnim željam ter razumno, pravično in res pobožno živimo v sedanjem veku, ko pričakujemo, da se bosta uresničila

blaženo upanje in pojavitev slave velikega Boga in našega Odrešenika Jezusa Kristusa, ki je dal sam sebe za nas" (Tit 2, 11-14).

Dobra priprava na Jezusov prihod je v skupnosti z drugimi, najboljše v družini. Tako pride do izraza skupna vera v Jezusa Kristusa, kajti Bog nas je poklical v občestvo s svojim Sinom Jezusom Kristusom, našim Gospodom (1 Kor, 1-9). Pričakujemo razodetje našega Gospoda tudi z obiskom bolnega in trpečega sočloveka, z obiskom osamljenega, ki se ga komaj kdo spomni. Telesna in duhovna dela usmiljenja so še vedno aktualna, saj imamo opraviti s tragičnimi izbruhi vojn in revolucij.

A tudi lakota in pomanjkanje pitne vode, nečloveška bivanja v zemskih luknjah, hude bolezni, sovraštvo in nemir pestijo skoro polovico človeštva. Vse to nas sili k delu počlovečenja trpinov. V njih trpi Jezus, zato bo ob sodbi dejal: lačen sem bil in žejen in razcapan, pa si mi ali mi nisi pomagal. Mi nisi dal kruha in pitne vode.

Boga smemo klicati za očeta, če smo odprli srce za pomoč v stiski tujcu, vdovi siroti, ubogemu sočloveku. Z Mojzesom molimo: "Saj si ti

naš oče. Ti, Gospod si naš oče. Naš odkupitelj iz davnine ti je ime. Zakaj si dopustil, Gospod, da smo zašli s tvojih poti, zakaj si nam zakrknil srce, da se te ne bojimo?" (Iz 63, 16-17). Vsi smo postali kakor umazanec, vsa naša pravična dela kakor umazana obleka, naša krivda nas je odnesla kakor veter. Nikogar ni, ki bi klical tvoje ime, kajti skril si svoj obraz pred nami, prepustil si nas moči naše krivde. In zdaj, Gospod, si ti naš oče" (Iz 64, 5-6).

Kako smo izročeni moči naše krivde, izkusimo vsak dan, saj nas sredstva obveščanja vlekajo v vojno, v atentate, v rušenje kulture, v vsepšno brezpravnost.

Psalm prinaša srčno molitev Božjega moža Mojzesa, ki izpoveduje vso krhkost in krivdo človeka, a predvsem izpoveduje Božjo moč, ki naj izkaže svoje usmiljenje in ljubezen: "Milina Gospoda, našega Boga, naj bo nad nami! Delo naših rok utrdi nad mani; delo naših rok, utrdi ga" (Ps 90, 17).

Pavel v uvodu lista Korinčanom, kakor tudi drugod naglaša naše občestvo z Bogom, želeč vsem milost in mir. Tako naj pripravi tudi nas na Božič z milostjo in mirom!

GORICA Vokalna skupina Gloria pri sv. Ivanu ob 36. obletnici duhovnije

"Sveti Ivan je ognjišče, okrog katerega se zbiramo"

"So prav oni"! Je gotovo pomislil kdo od številnih vernikov, ki so se v nedeljo, 23. novembra, udeležili praznične jutranje svete maše v duhovniji sv. Ivana v Gorici, ki jo je s svojimi prelepimi pesmimi v stranskem oltarju spremljala Vokalna skupina Gloria. Kdor je namreč v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja zahajal v skavtske vrste, župnijske ali druge mladinske skupine, se je zelo verjetno srečal z uspešnicami skupine, ki je nastala pozimi leta 1983 na Viču pri Ljubljani. Mladinke in mladeniči iz takratnih veroučnih skupin, ki so tedaj s kitarami in drugimi instrumenti želeli popestriti mladinsko duhovnost v lastnih župnijah, si tedaj verjetno niso predstavljali, da bodo tako globoko zaorali in po več kot 25 letih še vedno peli na slovenskih tleh in med izseljenimi rojaki po vsem svetu. Sestav se je v vseh teh letih samo še razvil, tako da smo prejšnjo nedeljo slišali isto bogato zvočnost, kakršno smo poslušali na kasetah pred 20 leti. Njihove lepe pesmi pa so tokrat zazvenele s še večjo močjo, izzvenele so kot srčna molitev, še bolj živo prič-

Foto DPD

vanje zvestih in zrelih kristjanov, ki s svojo zgodbo - ter seveda z glasbo - še vedno slavijo Boga. Prav je, da imamo v Gorici svoje središče, kjer v svojem jeziku upravljamo duhovnijo, čeprav smo prisotni tudi v petih drugih goriških cerkvah, je uvodoma povedal župnik Marijan Markežič. Sv. Ivan je namreč ognjišče, okrog katerega se zbiramo. Na ustanovitev duhovnije še vedno spominja plošča, ki jo je blagoslovil nadškof msgr. Peter Colocolin, ko so "naši predniki prav na praznik Kristusa Kralja poudarili, da hočejo duhovnijo, ki naj zraste okrog Kristusa". To ni kralj,

kakršni so poglavarji v Beli hiši, ki pošiljajo vojake v Afganistan ali Irak, ali kot tisti s kravatami na Kvirinalu, je povedal župnik. "Kristus je kralj naših src", ne rabi protokolov, da bi se mu približali, niti ni potrebno posebno oblačilo, da lahko stopimo do njega; dovolj je odprto srce, ki bo v Kristusu našlo pogum, upanje in Božjo pomoč.

V homiliji se je g. Marijan navezal na nedeljska berila in spregovoril o "zadnjih stvarih"; poudaril je, da se svet ne bo končal s katastrofo; konec našega bivanja na tem svetu bo zaznamoval prihod Jezusa, "kralja naših src". Nikoli nas ne bo pustil same, zato je odveč vsak strah, zato mu moramo zaupati. Za to skrb bodimo Bogu hvaležni in pomagajmo drug drugemu graditi boljši svet! "Najlepše uporabimo darove, ki

smo jih prejeli, če jih prejmemo s hvaležnostjo in naprej delimo". Kristjan si mora ponavljati, da bo najlepše šele prišlo. "Prepričan sem, da je moje življenje v Božjih rokah"! V evangeliju je Kristus povedal, da bo naš "zadnji izpit" ljubezen ("Lačen sem bil in ste mi dali jesti"...). V resnici se vsakdo razvršča na eno ali drugo stran že v tem življenju, pač tako, ali ima oči za Boga in človeka, ali vidi Kristusa v lačnem, žejnem, bolnem, zapostavljenem človeku, pa je imel zanj košček kruha, kozarec vode, toplo besedo. "Obisk maše in molitve ne bo zadosti, tudi obljube ne bodo zadosti, ampak dejanja, kajti vera brez del je mrtva". Naše roke morajo biti polne dobrih del, je g. Marijan nagovoril tudi številne prisotne otroke in jih spodbudil, naj "skupaj z Njim spreminjajo ta svet doma, v šoli, na ulici, v društvu in povsod". Praznična maša, pri kateri so s prošnjami in zahvalami sodelovali mladi, se je končala s krajšim koncertom šestih članov skupine Gloria, ki so v presbiteriju z nekaj starejšimi in novjšimi pesmimi iz svojega bogatega repertoarja segreli srca prisotnih.

DD

Kratke

Zbor pravoslavne patriarhata iz Moskve v KC Lojze Bratuž v Gorici

V petek, 12. decembra 2008, bo ob 20.30 v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž edinstveni koncert, na katerem se bo predstavil mednarodno priznani Zbor pravoslavne patriarhata iz Moskve, ki ga je 1983. leta ustanovil Anatolij Grindenko. Edinstvena skupina v tej vrsti je v bistvu pevska delavnica, v kateri se poglobljeni študij preliva v izjemna izvajanja. Skupino sestavlja 13 pevcev skupno z dirigentom, ki v bistvu opravlja vlogo zbora pri bogoslužnih obredih, odlikuje pa ga izjemna strokovnost. Vsak posnetek zbora predstavlja pravo odkritje glasbenega izročila iz srednjega veka. Izjemno kvalitetno raven potrjujejo tudi redna vabila na najpomembnejše mednarodne festivale in redni nastopi v prestižnih koncertnih dvoranah. Številne so turneje na vseh celinah in številne so prejete nagrade za posnetke. Zborovodja Anatolij Grindenko je opravil študij violine na moskovskem konservatoriju, veliko je koncertiral v raznih sestavih. Posvetil se je tudi slikanju ikon po starem izročilu. Leta 1985 je s podporo nadškofa Pitrina ustanovil Zbor pravoslavne patriarhata, ki je oživil stare zborovske skladbe in spet uvedel zborna petje v cerkveno bogoslužje. Za informacije in nakup vstopnic kličite od ponedeljka do petka na tel. 0481 531445 od 8.30 do 12.30.

Sveti Ivan v Gorici / Napovedi

Duhovnja sv. Ivana, ki jo vodi g. Marijan Markežič, obvešča, da bodo delali **adventne vence** v soboto, 29. novembra, od 16. ure dalje v Močnikovi dvorani ob cerkvi. Izkupiček prodaje bodo letos namenili za obeležje Mirku Špacapanu.

Za **praznik Brezmadežne** bodo maše po nedeljskem urniku.

Duhovne obnove: v soboto, 13. decembra, od 14.30 do 16.30 za osnovnošolce v Zavodu sv. Družine; za nižje in višješolce pri sv. Ivanu. Zaključek duhovnih obnov bo v nedeljo, 14. decembra, pri sv. Ivanu: ob 9. uri spoved, ob 10. uri otroško-mladinska maša.

Srečanje bolnih, starejših in upokoencev bo pri sv. Ivanu v sredo, 17. decembra: ob 15. uri spoved, ob 15.30 maša s sv. maziljenjem, nato družabno srečanje. Večerna maša odpade.

Kampanja za podporo duhovnikom

Kdor podpira duhovnike, ima veliko srce

Na vrsti smo mi. Predvsem mi. Na nas, vernih laikih, je, da ekonomsko podpremo naše pastirje tako, da začnemo v skupnosti, v kateri imamo konkretno izkušnjo Cerkve, ko se ob nedeljah udeležujemo evharistije. Tako lahko dosežemo vse naše skupnosti, velike in male, bližnje in oddaljene, bogate in revne. Vse so vsekakor "naše". Na to nas spominja Državni dan za sensibilizacijo 23. novembra. Na to nas tudi spominja - med drugim - pismo škofov *Podpirati Cerkve v službi vsem* z dne 6. oktobra. Pisano je bilo ob 20-letnici dokumenta *Podpreti potrebe Cerkve*, da bi spet promovirali cerkvene in državljanske vrednote, na katerih sloni novi sistem ekonomske podpore. Po več desetletjih se torej vračamo h koreninam, ko trdimo, da je podpora lastnih pastirjev dolžnost vernikov. Država lahko k temu pripomore, ne more pa prevzeti njihovega mesta. Na vrsti smo mi. Na primer s prispevki za duhovščino. Za vso duhovščino: za duhovnike, ki so v pastoralni službi v Italiji, pa tudi za vse druge, tudi če prihajajo iz tujih držav. Tudi za naše duhovnike *fidei donum*, ki nekaj let služijo v skupnostih oddaljenih dežel, v misijonih. Priznati moramo, da tem prispevkom nismo vajeni posvečati pozornosti. In zgrešimo. In vendar, ko govorimo o "ekonomski podpori Cerkvi", takoj pomislimo na osem tisočink. Samo na osem tisočink.

V resnici je revizijska pogodba Konkordata iz leta 1984 uvedla dve obliki. Obstajajo tudi odtegljivi prispevki za duhovščino. Osem tisočink je gotovo bolj znan. Je pa tudi "lažji": naši žepi ne utrpijo ničesar. Prispevek pa zahteva žrtev, majhno ali veliko. Predvsem pa je vidno znamenje globljega občutka pripadnosti Cerkvi. Znamenje zrele vere. Prispevek gre namreč za vse, popolnoma vse duhovnike. Za našega župnika, ki mu Osrednji inštitut za duhovščino ob koncu meseca poda dodatek, ne da bi kdaj zamudil ali kaj drugega zgrešil; za vse italijanske duhovnike, ki skrbijo za dušno pastirstvo, bodisi za tiste, ki delujejo v veliki župniji kake metropole, kot za tiste, ki imajo pet ali šest prav majhnih župnij v zakotnih krajih Apeninov, pa tudi za tiste na otoku ali v zanemarjenem predmestju. Kdor daruje prispevek, dokaže, da ima tako veliko srce, ki zmore pomisliti na vse. Prispevek za duhovščino, vso duhovščino, je v nekega smisla termometer naše cerkvene pripadnosti, naše stvarne velikodušnosti, naše resnične nesebičnosti.

Umberto Folena
(prev. DD)

Podatki raziskave EU "Kids Online"

Slovenski otroci niso dovolj zaščiteni pred rabo interneta

Izsledki v sklopu raziskovalnega projekta EU "Kids Online" kažejo, da je v Sloveniji dovolj pozornosti namenjene osveščanju otrok o varni rabi interneta, premalo pa je na spletu takšnih pozitivnih in varnih vsebin, ki bi otroke in mladostnike dejansko zanimalo, so sporočili s Fakultete za družbene vede (FDV). Analiziranih in primerjanih je bilo 250 empiričnih študij iz 21 evropskih držav ter vse študije, ki so bile uradno izvedene od EU v državah članicah in kandidatkah. Za Slovenijo raziskavo vodi Bojana Lobe iz Centra za metodologijo in informatiko na FDV. Slovenijo je bilo - kljub temu da je bila iz pretežnega dela primerjav izključena zaradi pomanjkanja podatkov - glede na stopnjo online tveganj in deleže uporabe interneta med otroki in mladostniki mogoče uvrstiti med države s srednjim deležem uporabe ter visoko stopnjo online tveganj.

"Uporaba interneta med slovenskimi otroki je v primerjavi z njihovimi evropskimi

kolegi malo nad povprečjem, stopnja tveganj pa zelo visoka. Ne eni strani je osveščanje o varni rabi interneta v Sloveniji izjemno razvito in razširjeno, tako s strani nacionalne točke osveščanja Safe. si in Spletnega očesa kot s strani ponudnikov interneta ter izobraževalnih institucij. Na drugi strani pa slovenski starši v primerjavi z

vsebin v slovenskem jeziku po njenih besedah kaže na primanjkljaj v primerjavi z ostalimi državami. In kot dodaja, "o tem, kaj počno naši otroci in mladostniki na internetu, tako ali tako vemo bore malo". Zato da bi v prihodnje lahko zagotovili primerljivost in osnovo za aktivnosti Safe. si in Spletnega očesa v prihodnjih mesecih pripravljajo obširno raziskavo o uporabi interneta in mobilnih tehnologij po slovenskih domovih. Osredotočili pa se bodo na otroke in mladostnike, stare od 8 do 19 let. Študije v sklopu projekta EU so vključevale o uporabi interneta med otroki in mladostniki, starševski vlogi pri nadzorovanju uporabe, potencialnih ter dejanskih tveganjih in priložnostih na internetu. V splošnem je za otroke in mladostnike, katerih starši uporabljajo internet, značilno, da ga tudi sami uporabljajo v večji meri. V skandinavskih državah, Belgiji, Španiji, Italiji, Nemčiji in Sloveniji otroci internet pogosteje uporabljajo doma. V Veliki Britaniji, na

Češkem, Poljskem, Portugalskem, v Bolgariji, Romuniji in Grčiji pa ga pogosteje uporabljajo v šolah.

Za vse evropske države je značilno, da uporaba interneta pri otrocih in mladostnikih narašča z njihovo starostjo vse do sredine dvajsetih let, ko doseže vrhunec. Otroci in mladostniki v starosti od 12 do 17 let internet uporabljajo več kot njihovi starši, otroci, mlajši od 11 let, pa manj.

Otroci in mladostniki internet uporabljajo v izobraževalne namene, za igranje iger in zabavo, za iskanje informacij, za sodelovanje na spletnih mestih za socialna omrežja (na primer Facebook, GlasujeZame, Simpatije, MySpace) in izmenjavo izkušenj prek raznih aplikacij za klepetanje. Manj značilno pa je sodelovanje v različnih civilnih akcijah in ustvarjanje uporabniških vsebin.

Po besedah vodje celotnega projekta Sonie Livingston se vsak otrok "povzpne po lestvi online priložnosti": najprej začne z iskanjem informacij, nadaljuje skozi igre in komuniciranje z vrstniki, nato pa začne z bolj kreativnimi aktivnostmi.

Med online tveganji za otroke in mladostnike so glede na izsledke projekta na prvem mestu razkrivanje osebnih informacij (približno polovica otrok in mladostnikov), srečanje s pornografijo (približno štirje od desetih otrok) ter srečanje škodljivih in nasilnih vsebin (tretjina najstnikov). Sledijo izpostavljenost nadlegovanju, zasledovanju, žaljenju (eden do šest od desetih otrok) in sprejemanje neželjenih seksualnih komentarjev (do trije od desetih otrok).

evropskimi redkeje svojim otrokom določijo pravila pri uporabi interneta", ugotavlja Lobetova. Sistematičen pregled pozitivnih

Maša in srečanje v Podgori Spomin na očka Mirka

Na najlepši način se je Mirjam Špacapan, hčerka lani umrlega deželnega svetnika in vsestranskega kulturnega delavca Mirka, želela spomniti prve obletnice očetove smrti z mašo na njegov rojstni dan. V petek, 20. novembra, jo je v lepi cerkvi sv. Justa v Podgori daroval župnik Karel Bolčina. Navzoči so bili pokojnikov otroci in drugi svojci, številni Podgorci, predstavniki stranke Slovenska skupnost, pa tudi drugi prijatelji in znanci iz Goriške in tudi Tržaške, ki so cenili Mirkovo zagnanost na številnih področjih našega organiziranega življenja. Mirjam se je tik pred koncem maše zahvalila vsem prisotnim, podgorskemu zboru, ki je pod vodstvom Sabine Antoni na koru odlično in ganljivo odpel Špacapanovo mašo, posvečeno očetu Bogomiru, pa tudi našemu

uredniku, ki je prejšnji teden objavil njeno vabilo v našem tedniku. "Iz srca hvala vsem, ki ste se enkrat dokazali, da ste očka imeli radi". Zelo gostoljubno je nato povabila vse navzoče v dvorano bližnjega župnišča na skrbno pripravljeno zakusko v prijetnem domačem vzdušju.

S 1. strani

"Naj živi ..."

Danes zasledujejo pevci kakovost, ta zahteva večjo pripravljenost pedagogov, pa tudi več finančne obremenitve. Vsekakor, je dejala, je treba vztrajati in vlivati mladim rodovom željo in voljo do petja. Hvaležno se je spomnila vseh, ki so "s svojim delom pripomogli, da je Cecilijanka rastle in se razvijala". Zaustavila se je pri duhovniku in glasbeniku Stanku Jericiju, ki je dalj časa vodil MePZ Lojze Bratuž in bi letos slavil 80-letnico, če bi ga lani Bog ne poklical k sebi. Njemu je ZSKP posvetila jubilejno izvedbo revije.

Da je Cecilijanka še zmeraj zelo priljubljena med goriško publiko, je dokazovala v soboto dobro zasedena, v nedeljo pa kar

Slovenske prosvete iz Trsta, Hadrijana Corsija, števerjanskega župana, Loreno Fain, predsednico USCI iz Gorice, dr. Janka Zerzerja, predsednika

Krščanske kulturne zveze iz Celovca, ki je - v soboto - tudi stopil pred mikrofoni in obudil spomine na prof. Mirka Fileja in na začetno tkanje vezi med goriškimi in korškimi rojaki in potrdil, kako se ti stiki še zmeraj tesno prepletajo. V nedeljo so med gledalci bili tudi Anton Lazar, števerjanski župnik, Jože Markuža, župnik v Zgoniku in Šempolaju, Dominik Humar, števerjanski podžupan, in seveda Rudi Šimac, predsednik Zveze primorskih zborov, ter Igor Tršar, direktor Javnega sklada

zbori so z odbranim programom in vokalno zlitostjo dokazali, da stremijo po nenehnem izboljševanju svoje pevske kulture in preizkušajo svoje vokalne in interpretacijske sposobnosti s poseganjem v slovensko umetno in ljudsko,

Vsak zborovodja je iz rok brhkih deklet Stefanie Beretta, Nikol Dorni in Lize Terčič prejel cvetlični in knjižni dar kot spominski poklon ZSKP, ki se zahvaljuje pokroviteljema goriški občini in pokrajini ter Javnemu skladu Republike Slovenije

a tudi tujo zakladnico različnih zgodovinskih dob zborovskega ustvarjanja. Večina izmed njih je letos izbrala vsaj eno ali celo

Dve Jericijevi skladbi in tako najlepše počastila tega pevovodjo in skladatelja, čigar veliko del še čaka na krstno izvedbo. Ob zlatem jubileju je Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti dodelil zaslužnim pevcem bronaste in srebrne (za petletno oz. petnajstletno udeležbo na zborovskem področju), ter zlate (za več kot 25-letno delovanje) in častne Gallusove značke (za izjemno dolgoletno udeležbo na zborovskem področju), ki sta jih pevcem izročila predsednica ZSKP Franka Padovan in Walter Bandelj. Nagradencev je preveliko, da bi jih tu lahko vse poimenovali; vsem pa iskreno čestitamo za vztrajnost in požrtvovalnost.

natrpana dvorana. Med gosti so uglašeni napovedovalci Martina Valentinčič in Nikolaj Pintar ter Jurij Klanjšček, ki sta se zvrstila ob njej, omenili Janeza Povšeta, predsednika SSO za Goriško, prof. Lojzko Bratuž, predsednico ZCPZ, dr. Marilko Koršič, svetovalko na goriški občini, Marija Maverja, predsednika

Republike Slovenije, ki je ZSKP podelil priznanje ob "50-letnici delovanja zborovske revije Cecilijanka za uspešno in dolgoletno delo, za spodbudo pri razvijanju ljubiteljske kulturne dejavnosti in za nepogrešljiv prispevek k utrujenosti slovenske nacionalne zavesti". Posebno nekateri nastopajoči

prisotni otroci. Vsak je dobil kosček pisanega samolepilnega papirja in... hišica je zasijala v tisočih živahnih odtenkih. Nazadnje se je oglasila še uspravanka, da bi rački zazibala v sen. Pri petju so seveda sodelovali tudi otroci, ki so ob živem pripovedovanju Tomsiceve spoznali dragocenost vode, ki pri nas priteče kar iz pip in jo zato pre-

malo cenimo, in drobci afriške stvarnosti. Da bi bili junaki zgodbe čim bolj otipljivi, se je pripovedovalka poslužila velike zelene žabe Regice, iz ust katere so se kot po čarovniji prikazovale nastopajoče živalice. Ob sebi je imela tudi tri male pomočnike, svoje otroke, Julijo, Vido in Andreja, ki so ji pomagali in ob katerih, pa seveda tudi zaradi izkušenj, ki si jih je nabrala v skavtski družini, ko je vodila volčice in volkuljice, ji pripovedovanje zgodbic gladko teče in zna pritegniti pozornost malih poslušalcev. Vsak izmed njih je prejel v dar čisto "afriško zapestnico" iz rafije in biserčkov, da bi s seboj odnesel utrinek protagolistne kulture. Kot vselej so se otroci ob koncu pomudili s prijateljski v razposajeni igri na mehkih blazinah in se ustavili z mamicami pri knjižničarki, da bi si izposodili ilustrirano knjigo in jo doma pridno prelistavali.

IK

Kratki

Dejavnosti Konference za Italijo SSK

Na svojem sedežu v Gorici se je sestal odbor Konference za Italijo Svetovnega slovenskega kongresa, ki jo je sklical in vodil predsednik Marjan Terpin. Ob prisotnosti podpredsednikov Dina Del Medica, dr. Rafka Dolharja, tajnice Franke Padovan, blagajničarke Jerice Koren in ostalih odbornikov so pregledali opravljeno delo v tekočem letu, ki je bilo zlasti pomembno po vsakoletnem srečanju v Ogleju in letni proslavi ob obletnici osamosvojitve Slovenije, ter sodelovanju članov Konference za Italijo pri osrednjem odboru SSK v Ljubljani. Nato so zasnovali program Konference za leto 2009, ki bo posvečeno Slovincem, razseljenim po Italiji. Seveda bo na programu že tradicionalna proslava ob obletnici osamosvojitve Slovenije konec junija. Z društvom Slovincem v Milanu bodo pomladi priredili v Milanu skupno kulturno prireditev in ob tem še srečanje Slovincem, ki živijo razseljeni po severozahodni Italiji. Z njimi je že navezal stike dr. Karlo Bresciani. V poletnem času bodo posvetili pozornost številnim beneškim Slovincem, ki so se množično izselili in živijo po raznih ravninskih predelih Furlanije. Skupno z nekaterimi njihovimi dejavnimi predstavniki bodo priredili srečanje v enem izmed furlanskih krajev. Seveda bodo zastopniki Konference za Italijo še nadalje sodelovali z drugimi Konferencami po svetu in osrednjim odborom v Ljubljani. / Marjan Terpin

Olympia / Prvi turnir minivolleyja

Športno združenje Olympia je nastopilo v nedeljo, 23. novembra, s štirinajstimi miniodbojkami, (letniki 1998-2001), ki so bili porazdeljeni v tri ekipe, na prvem turnirju miniodbojke v Štarancu. Poleg našega društva z mešano ekipo je bilo prisotnih še 5 italijanskih z Goriškega; vsi so imeli samo ženske ekipe. Vsaka ekipa je odigrala štiri tekme na čas in vsi so se prav dobro izkazali. Za starejše fante, ki so zmagali vse tekme, je bil turnir priprava na prvenstvo U 12, ki se bo začelo januarja 2009.

Tretja Pravljčna urica v Feiglovi knjižnici Bibi in rački

V kislem novembrskem popoldnevu, v ponedeljek, 10., je tokratna pripovedovalka, Katja Tomsič, pospremila približno štirideset otrok, po večini malčkov iz vrta ali še mlajših cibicankov, na črno afriško celino. Oblečena v modro oblačilo in z lasmi, spletenimi v nekaj kitk, se je preobrazila v deklico Bibi, ki mora vsak dan z vrčkom na glavi do izvira, da si lahko natoči sveže vode in jo nese domov na vas. Nekega dne na tej poti sreča racmana in račko, ki letita proti jugu in iščeta prenočišča. Ker je Bibi dobrega srca, jima pomaga pri iskanju primerne zavetja. Ne ježek ne noj ne prerijski psi in niti modroglave račke jima niso nudili zavetja. Zato ju je Bibi, potem ko je natočila vodo, pel-

jala s seboj v vas. Tam so rački veselo sprejeli otroci in jima zgradili hišico, tako, kot jih imajo v Afriki: iz blata in palmovih vej. Ker je bila hišica malce pustata, so jo v nešteto barv obarvali

SSK / Goriško pokrajinsko tajništvo Na zadnjem zasedanju aktualne problematike

Goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti je na zasedanju 12. novembra obravnavalo vrsto aktualnih tematik, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v goriški pokrajini. Najprej pa so člani tajništva ocenili slavnostni del 13. deželnega kongresa SSK, ki je potekal v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Splošna ocena je nadvse pozitivna, saj je bilo podano zelo

aktualno politično poročilo deželnega tajnika Damijana Terpina, prisotnost visokih gostov in njihovi posegi so omogočili plodno splošno razpravo o stanju slovenske narodne skupnosti in njenih odnosih do Italije in Slovenije. Razveseljivo je bilo tudi dejstvo, da so se kongresa udeležili številni mladi, ki so ustanovili skupino, v kateri želijo obravnavati tematike o slovenski narodni

skupnosti; med temi bo še posebej v ospredju mladinska problematika. Nekateri so bili tudi izvoljeni v deželni svet stranke. Pomembnost mladinske sekcije in kakovost kongresa SSK potrjujejo tudi številni posegi, ki jih beležimo v dnevnem tisku, čeprav ne dosegajo vsi temu primerno raven. Člani pokrajinskega tajništva so obravnavali tudi skorajšnji širitev avtocestnega odseka Vileš-Gorica in posledične razlastitve, ki bodo med drugim prizadele teritorij občine Sovodnje ob Soči in Štandreža. Obe področji sta v prejšnjih desetletjih že utrpeli veliko razlastitev za razne infrastrukture, od goriške industrijske cone do tovrnega postajališča in gradnje

samega avtocestnega odseka. Vse to je že takrat hudo prizadelo predvsem Slovence in kmečki sektor, ki je na področju Štandreža in Sovodnj dobesedno izginil, kar predstavlja nedvomno veliko gospodarsko škodo. Zaskrbljenost vlada tudi zaradi nizkih ponujenih cen za odkup zemljišč. SSK apelira na odbora goriške pokrajine in občine Sovodnje ob Soči, da zahtevata bodisi od dežele, kot od družbe Autovie Venete, da se cena bistveno dvigne. Pri tem je neobhodno zahtevati dvojezične napise, primerno akustično zaščito in stalna merjenja onesnaževanja. Tajništvo SSK je tudi prepričano o potrebi skupnega nastopa lastnikov. Žalostno je

namreč dejstvo, da se v takih primerih nobeden ni obrnil za pomoč na goriški urad Kmečke zveze. Ta slovenska kmečka organizacija bi lahko primerno koordinirala in zastopala lastnike zemljišč, ki so predmet razlastitve. Ugotovljeno je bilo tudi, da, če bi bilo že kmečko namakanje, za katero leži v deželnem proračunu 1.800.000 evrov, bi ta zemljišča imela bistveno višjo vrednost. Pokrajinsko tajništvo je tudi poseglo v problem zmanjšanja občinskega prispevka goriškimi rajonskim svetom. Ta krčenja so neumestna, saj prizadevajo pomembne ustanove, ki so v službi občanov. Po drugi strani je zelo vprašljivo dejstvo, da se krčijo

sredstva za take stvari, medtem ko se po drugi strani trosijo visoka sredstva za organizacijo razstav. Trije občinski svetniki kot tudi rajonski predstavniki bodo na župana naslovili primerne opombe in zahteve po odpravi krčenja. Na koncu so člani tajništva obravnavali sedanje stanje po lokalnih sekcijah. V dogovoru s sekcijskimi tajniki je bilo sklenjeno, da bodo sekcije do konca novembra obravnavale tematiko glede prihodnjih občinskih volitev in predloga o skupnem upravljanju. Sekcijski tajniki bodo o tem poročali na prvem decembrskem srečanju pokrajinskega tajništva.

Julijan Čavdek
Pokrajinsko tajništvo SSK - Gorica

Predstavitelj zbirke zborovskih posvetnih skladb Patricka Quaggiata

Kompozicijsko zrel skladatelj, na katerega smo Primorci ponosni

Primorci smo lahko res ponosni na Patricka Quaggiata, mladega skladatelja, čigar prva zbirka je izšla leta 2004, druga pa je bila predstavljena v torek, 18. novembra. Avtor trditve je skladatelj in zborovodja Ambrož Čopi, ki je v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž spregovoril na prazničnem krstu nove zbirke, ki jo je izdala Zveza slovenske katoliške prosvete nekaj dni pred jubilejno zborovsko revijo Cecilijanka. V zadnjih štirih letih je Patrick napisal ogromno skladb, je povedal Čopi, potem ko je pevska skupina Musicum uvodoma zapela dve skladbi. Če pomislimo, da so v pričujoči zbirki izšle samo posvetne skladbe za mešani, moški, ženski, mladinski in otroški zbor, in ker vemo, da se je Quaggiato ob tem posvečal tudi sakralni glasbi, lahko samo upamo, da se bo le našel kdo, ki bo izdal tudi drugi del njegovega ustvarjanja.

V tem času je skladatelj zrasel: ostal je sicer sveže mlad v svoji raziskujoči želji, skladbe pa pričajo o izjemni nadgradnji njegove kompozicijske zrelosti. Prazen list, ki ga imajo pred sabo tudi uveljavljeni in formirani skladatelji, je še povedal Čopi, niso nik-

dar povsem prazni listi, saj osebni stil, do katerega so s časom prišli, že dooloča kombinacije in vzorce. "Pri Patricku je ta list še vedno povsem prazen, ker tisto, kar ga inspirira, je glasba". Vsaka njegova skladba ima zato čisto svoj slog. "Skladatelj ne dopušča, da bi mu pisanje postalo šablonsko,

Patrick Quaggiato in Ambrož Čopi

temveč skuša vsakemu besedilu pritrkniti tisto, kar mu najbolj paše". Po Čopijevem mnenju slovenski skladatelji na splošno ne znajo "razmišljati polifono", saj so nekako vkalupljeni v homofonijo, čeprav skušajo polifono voditi glasove. "To za Patricka ni

Vokalna skupina Grgar (foto DPD)

značilno. Izhaja iz naše slovenske tradicije, kar se tiče teksta in same harmonije, veliko bolj pa operira s polifonijo, z vokalno vodenimi linijami. Zato so njegove skladbe pevne, vsak pevec ima svojo linijo, svoj doprinos k celoti skladbe". To pa daje njego-

vi glasbi poseben pečat. Patrick je mlad in zagnan, je še dejal Čopi, avtor uvodnih misli v novi zbirki: "Ne vem, kje najde čas". Dejstvo je, da je "eden tistih, ki se je uspel povsem predati glasbi", in sicer kot skladatelj in kot interpret. "Upamo, da mu bo

ostalo čim več časa za skladatelja in da mu bo dodatek interpretata samo še bolj pomagal razumeti in dojeti glasbo, spoznati pasti, ki jih mora rešiti za izvajalce, da jim bo lažje delo". Da so Quaggiatove skladbe res prijetne za poslušanje in pevne, je po skladateljevi zahvali Zvezi, Čopiju in navzočim dokazala tudi Vokalna skupina Grgar. Sestav, ki že tretje leto združuje mlade nadarjene in izkušene primorske pevce pod taktirko Andreja Filipiča, je namreč na najboljši način dokazal, kako dragocen je lahko prijateljski stik tudi med glasbenimi ustvarjalci in poudarjalci na obeh straneh meje.

DD

V goriškem Kulturnem domu Svojevrstna bralno-gledališka predstava

V Kulturnem domu v Gorici je bila v ponedeljek, 17. novembra, nenavadna gledališka predstava z naslovom 1791: Deklaracija o pravicah žensk in meščank, ki so jo priredili pokrajina Gorica, Odbornišvo za enake možnosti, Deželna gledališka ustanova Furlanije Julijske krajine ERT, Društvo S/paesati-Razseljeni Bonawentura, Slovensko stalno gledališče in Univerza v Vidmu - DAMS. Deklaracijo o pravicah žensk in meščank je davnega leta 1791 napisala francoska dramatičarka Olympe de Gouges, da bi opozorila oblasti na to problematiko.

Zaradi svojih naprednih misli jo je l. 1793 revolucionarno sodišče obsodilo na obglavljenje zaradi poseganja v državne zadeve. Dramski prizor v italijanskem jeziku prikazuje obsojenko dan pred usmrtnico, ko posreduje snahi svoje ideje, izkušnje in ji izroča svoje zapise. Tekst je po pismih, spisih in obtožnicah, ki so bili prvič prevedeni v italijanščino, da bi osvetlili v glavnih obrisih avtoričino življenjsko pot, priredila in zrežirala Sabrina Moreno. Predstavo so izoblikovali igralki Marcela Serli in Sara Beinat, slušateljki DAMS in posebni gostje. Med temi je bila znana igralka Paola Pitagora, ki je na odru prebrala nekatere

člene deklaracije, ostale pa so v dvorani brale številne ženske, ki so družbeno angažirane v politiki, šolstvu, prosveti... Poleg italijanskega, francoskega, nemškega in furlanskega jezika se je oglasila tudi slovenščina. V naši govorici sta nekaj členov prebrali Slavica Radinja, študentka in načelnica goriške skavtske družine, in Vesna Tomsič,

Ijubiteljska režiserka in predsednica ZSKD za Goriško. Udeleženci večera so se v klepetu zadržali v mali dvorani KD in ob zakuski z izdelki »pravične trgovine« lahko ugotavljali, kako aktualne so misli, izrečene v 18. stoletju in kako se še danes ženske na raznih koncih sveta borijo za enakopravnost.

IK

ZAHVALA

DEVETAK TEODOR - DOJO

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam bili blizu v tem hudem trenutku, posebno osebjem nevrološkega oddelka goriške bolnišnice, župnikoma Marijanu Markežiču in Viljemu Žerjalu, gospe Mariji in Anamariji, pevkam z Vrha in Ronke, vsem Cotovim, teti Slavici in Sanderju, družini Bernardis, nosilcem krste vrhovskim fantom, bratrancu Venku in Karlu Mucciju za občutene besede, društvu Danica in pevcem zborov Jezero, Miren, Mirko Filej, Oton Župančič, Skala in Sraka, dirigentoma Alešu Hobanu in Zdravku Klanjščeku.

SVOJCI

Ronke, 23. novembra 2008

Obvestila

Svet slovenskih organizacij vabi na redni občni zbor v petek, 28. novembra, ob 14.30 v prvem in ob 15.30 v drugem sklicu. Občni zbor bo potekal v dvorani Zadrugne kraške banke na Opčinah.

V petek, 28. novembra, bo ob 20.30 v Kulturnem domu v Sovodnjah gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu uprizorila komedijo Marca Tassara *Amour, amore, Liebe...* na trnek se lovijo ribe! Režiser Sergej Verč. Prvič v slovenščini.

V spomin na Mirka Špacapana bo v sovojenjski cerkvi v sredo, 3. decembra, ob 20. uri pevski večer. Nastopajo dekliški pevski zbor Bodeča neža, ženska vokalna skupina Sovodenjska dekleta in pevska skupina Akord.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bosta avtobusa št. 1 št. 2 odpeljala 5. decembra na izlet na Štajersko ob 6. uri iz Štandreža, nato s postanki v Sovodnjah, Doberdobo, na avtocesti blizu črpalke Agip pri Devinu in pri mejnem prehodu Fernetiči na italijanski strani. Je še nekaj prostih mest. Vpisujeta S. Rožič (tel. 0481 390688) in Ana Kuzmin (0481 78061).

Slomedia. it, spletni portal Slovencev v Italiji in sosednjih deželah razpisuje za osnovnošolce natečaj Božični utrinki naših

nonotov. Prispevke v obliki spisa, risbe, filma, intervjuja ali tega, kar vam iznajdljivost narekuje, pošljite do 20. decembra na naslov info@slomedia. it. Najboljši izdelki bodo nagrajeni. Info 345 6161803.

Darovi

Za PD Vrh Sv. Mihaela: v spomin na Emilijo Marušič druž. Mirko in Malči Cotic 50 evrov.

Čestitke

Draga Sara! Ob pomembnem študijskem uspehu ti iz srca čestitamo in na ves glas kričimo "Hip hip! Hura"! Vsi iz SZSO

Zahvala

Sestre Zavoda sv. Družine se zahvaljujemo župnijam in posameznim darovalcem za bogate darove zemlje, s katerimi so nas ob zahvalni nedelji obdarili. Bog povrn!

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 28.11. do 04.12.2008)

Radialna postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 28. novembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 29. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rejzianskem narečju.

Ponedeljek, 1. decembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 2. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 3. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Življenje preko smrti - Izbor melodij.

Četrtek, 4. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na
**Center za zdravljenje
venskih bolezní v Portorožu,**
tel. 00386 31 837218

SKRD JADRO

vljudno vabi na predstavitev knjige

IL CODICE DI BELINO

prevod knjige BELINOV KODEKS člana Iva Petkoviška

o delu bo ob prisotnosti avtorja govoril Maurizio Platania

petek, 28. novembra 2008, ob 20. uri

sedež društva SKRŠD Tržic, ul. Valentinis 84

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabi
na miklavževanje

Zora Piščanc

SV. MIKLAJŽ V GORICI

Otroška dramska skupina
SKPD F.B. Sedej - Števerjan
Režija: Kristina Corsi

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 5. decembra 2008, ob 16. uri

Miklavžev urad bo odprt od 15. ure dalje. Za informacije lahko pokličete v jutranjih urah na tel. 0481 531445

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ IN ŽUPNIJA SV. ANDREJA

vabita ob praznovanju farnega zavetnika na

koncert, posvečen 80. obletnici
rojstva skladatelja Stanka Jeričija

K TEBI SPOMIN BUDI

Izvajajo: Alessandra Schettino-sopran, Mirjam Pahor-mezzosopran, Goran Ruzzier-bas, Marco Colella-orgle, Giorgio Ruzzier in Francesco Ivone-trobenta, Erik Žerjal in Rok Furlan-pozavna

Mešani pevski zbor Štandrež, dirigent: David Bandelj

Štandrež, cerkev sv. Andreja

Torek, 2. decembra 2008, ob 20.30

...

V petek, 28. novembra, ob 20. uri v Štandrežu

SVETOPISEMSKI VEČER

OB TRUBARJEVEM LETU

Gosta: Janko Krištof in Andrej Feinig

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih
gledaliških skupin

KUD Polzela

Anton Tomaž Linhart

TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI

komedija

režija: Matjaž JERŠIČ

Nedelja, 30. novembra 2008, ob 17. uri
župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež

Prodaja vstopnic in rezervacija sedeža: na blagajni uro pred predstavo

Informacije: Tabaj Božidar 0481 20678

vstopnica 6,00 evrov, znižana 4,00 evri*

*Študenti - starejši od 70 let - družinske in društvene skupine

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Intervju z ministrom Boštjanom Žekšem Razlike se da preseči s poštenim pogovorom

Ponudba predsednika vlade Boruta Pahorja, da kot minister prevzamem skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu, je zame osebno prišla v pravem trenutku. Obstaja politična enotnost glede tega resorja. Usklajevati vse te različne vrste Slovencev po svetu bo težko, a s poštenim pogovorom se da doseči marsikaj, je v pogovoru za Slovensko tiskovno agencijo dejal Boštjan Žekš.

"Tudi na zaslišanju pred parlamentarno komisijo se je pokazalo, da je tukaj enotnost. Hvala Bogu, če je še tukaj ne bi bilo, bi to bilo res žalostno. S tega vidika je ta resor lep. Seveda je zahteven, ker bo vse te različne vrste izseljencev, zdomcev, zamejcev težko usklajevati in se z njimi pogovarjati. Zahteva dosti navora, a s poštenim pogovorom se da marsikaj doseči", je prepričan akademik Žekš, ki je pred pristojno parlamentarno komisijo kot edini od Pahorjevih kandidatov za ministra dobil soglasno podporo poslancev.

Žekš, ki se je že sešel z dose-danim vodjo urada vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, državnim sekretarjem Zorkom Pelikanom, si želi, da bi bili njegovi sodelavci politično nevtralni ljudje, po možnosti iz znanstvenih krogov, ki se ukvarjajo s Slovenci po svetu. "Če se to minist-rstvo nagne na eno stran, se bo polovica slovenskega zdomstva odbila stran in to bi bilo narobe", opozarja prvi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki bi rad v druge svetovne organe vključeval tudi Slovence iz tujine.

Z veseljem bi rad sodeloval tudi z odborom SAZU za preučevanje narodnih manjšin, ki ga vodi Jože Pirjevec. Ta organ je po njegovem mnenju "dosti na nivoju". "Obstaja Inštitut za narodno-stna vprašanja, ki je trenutno v čudni situaciji, saj sodelavci pišejo več prispevkov v pisma bralcev kot v znanstvene časopise. Ampak upam, da se bo to umirilo. Tam je neke vrste strokovna baza za to področje. Imam pa tudi obču-

tek, da so nekateri sodelavci dosedanjega urada zelo visoko usposobljeni", je dodal. Kot je napovedal Žekš, bo ena od njegovih prvih nalog kot ministra obisk slovenske manjšine v Italiji že ta teden. Slovenska manjšina se je zaradi napovedanega krčenja finančnih sredstev in šolske

reformi s strani italijanske vlade pod vodstvom Silvia Berlusconi namreč znašala v hudem položaju. "Problem italijanske manjšine je ta hip zelo aktualen", se zaveda Žekš in meni, da se je tega vprašanja treba lotiti takoj. "Vprašanje je, če bo v tem tednu ostalo kaj časa še za druge manj pomembne stvari".

Glede dvojezičnih krajevnih napisov na avstrijskem Korškem in neuresničevanja razsodb avstrijskega ustavnega sodišča v korist slovenske manjšine Žekš odgovarja, da bo morala avstrijska država kot vsaka pravna država slej kot prej spoštovati razsodbe avstrijskega ustavnega sodišča. "Jaz se kaj preveč energično ne bi vtikal v to. Ta trenutek je to notranji problem Avstrije. Občasno je seveda treba opozarjati na težave. A pri večini nasilnih vtikanj, tako kot pri nas, če se nam

tujci začnejo vtikati, je odziv katastrofalen", opozarja Žekš.

Na vprašanje, zakaj se je sedaj odločil, da bo kot minister brez listnice prevzel skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu, je Žekš prostodušno priznal, da je ugotovil, da se po šestih letih vodenja Slo-

venske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) ne more več intenzivno ukvarjati z raziskovanjem in je sprejel Pahorjevo ponudbo.

"Na SAZU sem spomladi letošnje zaključil. Pred tem obdobjem sem bil resen znanstveni delavec. 14 ur na dan samo delo, nič drugega. Po predsedovanju SAZU sem ugotovil, da se nisem sposoben vrniti nazaj. Včasih so imeli Američani za boksaarje težke kategorije, svetovne pravke, izraz: 'They never come back.' Človek se ne vrne. Človek je pridobil drugačne navade in pol leta sem se trudil, da bi začel spet intenzivno raziskovati, pa ne gre. Ta ponudba je, kar zadeva mene osebno, prišla ravno prav".

Pri skrbi za Slovence v zamejstvu in po svetu je za Žekša pomembno tudi vprašanje splošnega družbenega ozračja. "Tisto, kar je pomemb-

no, je, da se slovenski narod, mi tukaj, zavedamo, da je to tema, ki je pomembna tudi za nas. Ni dovolj, da ima televizija posebne oddaje za Slovence. Tudi v rednih poročilih bi morala biti minutka, namenjena Slovincem v zamejstvu in tujini in temu, kaj so dosegli".

Pritrdilno je kandidat za ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu odgovoril tudi na vprašanje, ali še vedno meni, da se v Sloveniji boji-mo visoko izobraženih Slovencev, ki so se uveljavili v tujini, in slovenskih študentov, ki so študirali na najboljših univerzah v tujini. Tudi v vlogi ministra si bo prizadeval, da bi to spremenili, čeprav se zaveda, da gre za "širši problem, za organizacijo univerze".

"Elitnih Slovencev ali tujih znanstvenikov na sploh ne morete dobiti tako, da objavite razpis, pa se jih prijavi ne vem koliko, nato enega izberete. Vi morate vedeti, koga rabite, on mora povedati, koliko hoče imeti in kakšne pogoje. Država se mora nato odločiti, ali bo to plačala ali ne. V ta birokratski sistem, kot ga imamo sedaj, pa tega ne morete sploh nikamor stlačiti. Vse te stvari so povezane. Bi pa se poskušal usmeriti tudi v to smer. Tudi mlajši, ki še niso prav na visokih položajih, bi z veseljem prišli nazaj. Prinesli bi novo dinamiko", je prepričan akademik Žekš.

SSG / Začetek gledališke sezone v Gorici Neobvladljiva Hči zraka

V žal slabo zasedeni dvorani gledališča Verdi v Gorici – manjkalo je okoli dvesto mladih abonementov iz Nove Gorice – je v petek, 21. novembra, uverturo v letošnjo goriško gledališko sezono Slovenskega stalnega gledališča v mračnih, rezkih, a zelo aktualnih tonih, odigrala predstava Hči zraka, drama, ki jo je nemški avtor Hans Magnus Enzensberger spisal po španskem izvirniku Calderona de la Barce in jo osvobodil nabreklih spon baročne izražanja. Predstava je nastala v minulem poletju kot koprodukcija SSG in festivalov Gledališča v gledališču Trst, Mittelfesta Čedad in Primorskega poletnega festivala Koper v poglobljeni režiji poljskega režiserja Janusza Kice in je premierno v vseh zamolklih in grozečih tonih odmevala na sugestivnem naravnem scenskem okolju kamnoloma pri Repniču, pravem antičnem amfiteatru. Pri selitvi na oder je njena sporočilna moč o pogubni sli po oblasti, ki prinaša le zlo, gorje, krvave bitke in morje solz, ostala neomajna, a tisti posebni temni zvočni žar, ki jo je prežemal na prostem, je na odrskih deskah nekoliko zamrl. Igralski delež pa je ostal neokrnjen. Izvajalci so bili izvrstni, začeni s Silvo Čušin, članico SNG Drama Ljubljana, nositeljico

Boršnikovega prstana 2007, ki je z izjemno nadrobno opisom utegnila oblastiteljico, nesrečo prinašajočo babilonsko kraljico Semiramido in njeno pravo nasprotje, miroljubnega, prijaznega,

razmišljujočega sina Niniasa. Poleg nje so vrsto izredno dovršenih likov ustvarili gostje Brane Grubar, Aleš Valič, Ivo Barišič in Primož Pirnat. Prav nič manj natančni pri opisovanju svojih likov niso bili člani SSG Lara Komar, Nikla Petruška Panizon, Romeo Grebenšek in Janko Petrovec. Kot je bilo že zapisano ob poletni izvedbi dela, so k uspešnosti predstave prispevali skopa, a zelo učinkovita scenografija Marka Japlja, do potankosti izdelani kostumi Alana Hranitelja in vsebinska razpoloženja odsliskavajoča glasba Stanka Juzbašiča. Gledališko delo, ki s svojo bolečo aktualnostjo sili gledalca v trezno razmišljanje, je goriška publika dobro sprejela in odlične izvajalce nagradila z dolgotrajnim ploskanjem.

IK

Skupna izjava krovnih organizacij po potrditvi nove vlade RS

SSO in SKGZ pozdravljata dokončno potrditev nove slovenske vlade, ki bo tako lahko polnomočno začela s štiriletnim vodenjem države. Nedvomno je, da spriči splošnih mednarodnih dogajanj, čaka predsednika Pahorja, kot vso ministrsko ekipo, zahtevno delo za ohranjanje gospodarske rasti in socialne varnosti. SSO in SKGZ sta zadovoljna, da je bil med ministrstva vključen tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu ter da je bil na to mesto imenovan prof. Žekš, ki je dober poznavalec problematik, vezanih na Slovence živeče izven meja Republike Slovenije.

Obe krovni organizaciji menita, da bo imelo delo ministra Žekša ključno vlogo za nadaljnji razvoj slovenskih narodnih skupnosti. Če se pri tem osredotočimo na slovensko narodno skupnost v Italiji, je to še toliko bolj pomembno, saj je sedanja rimska vlada izkazala nenaklonjenost, kot tudi

malo pripravljenosti na posluš. Spet smo priča neopravičljivemu zavlačevanju pri izvajanju zakonski določil za zaščito Slovencev v Italiji, kot tudi krčenju državnih finančnih sredstev, kar predstavlja hudo znižanje ravni zaščite.

SSO in SKGZ pričakujeta tako od predsednika vlade Pahorja kot tudi s strani ministra Žekša in zunanjega ministra Žbogarja, da bodo usklajeno oblikovali primerno zunajpolitico strategijo do Italije, kjer morata biti med osnovami spoštovanje sprejetih mednarodnih obvez in izvajanje zaščitne zakonodaje.

Ob koncu krovni organizaciji Slovencev v Italiji želita predsedniku vlade Pahorju in njegovi ministrski ekipi uspešno ter plodno delo v korist celotnemu slovenskemu narodu, ki prebivata tako v Republiki Sloveniji kot izven nje.

Drago Štoka, predsednik SSO
Rudi Pavšič, predsednik SKGZ

Pomemben poklicni mejnik Aleksij Pregarc, 50 let predajanja mikrofona

Ali pa še takale nevšečnost. Velikonočni čas. Šlo je za Cankarjeve Hlapce in zaupana mi je bila vloga župnika. Zamislil sem si ga – sarkastičnega, napadalnega. Ansambel, normalno, malo pritišano, bolj elegantno – pri tem je seveda velikonočni čas imel svojo težo; sicer smo tedaj igre že snemali...

Tedanji ravnatelj dr. Boris Sancer se mi po snemanju približa in reče: "Zaupali smo vam ne-lahko vlogo, a vi ste me razočarali. Od kod takšna zadržanost in hudobija"? "Žal", odvrnem, "takega sem pač bral. Verjetno ga drugače ne znam". Pogleda me, nato pa: "Razumem, drugič bomo pri zasedbi previdnejši".

To me sploh ni zmotilo, in kaj kmalu so se prikadle nekatere novosti, rekel bi "odprtja". Naj omenim imenitni mikrofonski nastop Lojzeta Potokarja, kasnejšega soigralca pri Eksperimentalnem in hčerke Majde v Mladinskem, nato prihod Balbine Baranovič Batellino. Gospa sicer ni bila mikrofonski ekspert, toda bila je pikolovska in natančna; z njo sem odigral vrsto vlog z vso ognjevitostjo od Shakespeara do Uga Bettija, pa tudi veliko besedil piscev iz Slovenije (Hermana v Celjskih grofih) in emigracije. Preizkusil sem se tudi v spremnem petju (Figaro, Dnevnik zasutega rudarja Martina Tiffa) in v občasni režiji proznih besedil, večinoma z mlajšimi člani,

med katerimi je bila takrat prijateljica Matejka Peterlin-Maver, sicer moja dolgoletna partnerka v kasnejših zrelih letih. V ansamblu sta bili tudi nadarjeni Marinka Theuerschuh in Ivana Placarjeva. V tistih časih se je z nami preizkusil tudi blagi in pritišani Anton Marti. Iztekalo se je leto 1961. Nekako mi je Trst postal pretesen za moje še vedno žive gledališke ambicije, tako da sem se ob začudenju marsikoga preselil v Ljubljano. Prav tedaj se začneja moje drugo mikrofonsko obdobje. Ob Mladinskem in Eksperimentalnem gledališču, Odru ad hoc in Odru 57 sem na povabilo prof. Hinka Košaka začel s sodelovanjem na takratnem Radiu Ljubljana, se lepo vklopil v okolje, in šele šestindvajset let star igral in bil v družbi

prvakov in nestorjev slovenskih gledališč. Seveda sem zašel tudi v takratni razvejani

Foto JMP

filmski svet, tako v našega kot tudi v koprodukcijskega, kjer je mikrofona pač obvezen.

Spoznal sem se z režiserji, poleg že omenjenim prijateljem Košakom, tudi z Mašo Slavčevo in Marjanom Marinčcem, pa s televiziji Staretom, Grozdom, Petanom, Sumrakom in drugimi.

Sicer pravih mikrofonskih interpretov ni mrgolelo, bili so to v glavnem čisti gledališčniki. Dogajalo se je namreč, da so se snemanja začela po predstavi, nekako ob 22. uri. In zavlekla so se te tja do enih ponoči... Natanko se spomnim, kako je ob neki taki priložnosti humani, toda vselej bizarni Košak spodbudil utrujene kolege: "No, dajte, ljubčki, nikar tako ne prekipavajte od socialističnega navdušenja..." Smehec, tudi zadregica – toda to je bil pač Hinko.

Ali pa osuplost s skoraj oslepe-

lim Julijem Guštinom, igralcem Mestnega gledališča (tja se je bil preselil iz Trsta), ki se je za radijsko snemanje vlogo naučil kar na pamet. Kot Tržačan sem se seveda družil tudi z Emo Starčevom, ki je po hudi tržaški gledališki krizi živel v prestolnici povsem odmaknjeno in se zaradi drobne govorne napakice kljub mojemu posredovanju ni mogla uvrstiti med radijce. Starost in osamljenost sta jo potem pripeljali do prezgodnjega tragičnega konca. Moje plodno sodelovanje z RTV Ljubljana, ki je že sprejemala tudi moja prva avtorska radiofonska dela, je trajalo celih trinaest let, dokler me ni leta 1975 takratna politična garnitura iz Trsta ocenila kot nezanesljivega in nepriljubljenega tipa in je za tem – kljub takojšnji intervenciji tedanjega ravnatelja g. Vipotnika – ta stihija trajala vse do leta 1985. No, tedaj je steklo vnovič in še danes z veseljem tu nastopam.

/ dalje

Kratke

Fotograf Silvan Pittoli razstavlja na Bukovju

V sredo, 19. t. m., je bila na Bukovju v Števerjanu v domu Briški grič krajša kulturna prireditev, na kateri so odprli razstavo domačega fotografa Silvana Pittolija, ki je bila v okrnjeni obliki

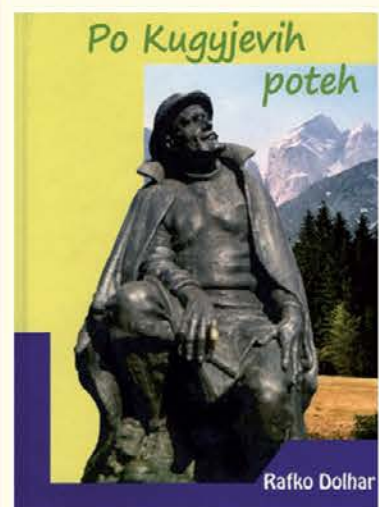

sicer že na ogled na prazniku Likof, tokrat pa se Pittoli predstavlja z velikim številom fotografij, ki so vse v črno-beli tehniki. Večer so sooblikovali MoPZ Ludvik Zorzut iz Brd, Maja Pahor, fotografski umetnik in Jurij Paljk, ki je na prijetnem večeru spregovoril razstavljalcu: le-ta je izjemno delaven in je zbral domala vse stare fotografije v vasi, jih prefotografiral in sestavil v zanimive sklope. Jurij Paljk je podčrtal predvsem veliko Pittolijevo zavezanost Brdom in še posebej rodному Števerjanu, kot je tudi avtorju zaželel, da bi se našel knjižni založnik, ki bi njegovo garaško delo izdal v fotografskem zborniku. Izpostavil je tudi pomen starih fotografij za zgodovino vasi, Pittolijevo fotografsko delo pa uvrstil med pomembnejše dosežke fotografije pri nas, saj se Pittoli na Bukovju predstavlja s tremi zaokroženimi nizi, in sicer s starimi fotografijami ljudi in vasi, detajli vaše arhitekture in portreti živčih Števerjancev. Lep kulturni večer so prireditelji sklenili z družabnostjo.

Pisatelj Janko Messner je prejel častno nagrado dežele Koroške

Nagrado avstrijske zvezne dežele Koroške za dosežke v kulturi za leto 2008 prejme skladatelj Dieter Kaufmann. Uradno bodo nagrado, težko 14.500 evrov, dobitniku izročili 19. decembra, je v terek sporočil koroški referent za kulturo Harald Dobernig. Omenjeno nagrado podeljujejo vsako leto v drugi kategoriji.

Lani jo je, posmrtno, prejel ravnatelj celovškega mestnega gledališča (Stadtheater) Dietmar Pfliegerl, leto poprej je bil njen dobitnik Cornelius Kolig.

Poleg glavne nagrade so podelili še tri častne nagrade, sedem podpor in eno priznanje. Častno nagrado za književnost prejme koroški Slovenec Janko Messner. Z nagrado bo prejel tudi 6000 evrov, tako kot tudi Peter Nigst, nagrajen za področje arhitekture in urbanizma, ter Joachim Bodenhofer, nagrajenec s področja družboslovja in humanistike.

Nagrajence je izbrala koroška deželna vlada, predlagali so jih člani Koroškega sveta za kulturo. Podpore v višini 5000 evrov bodo med drugim prejeli Slovensko kulturno društvo Danica (ljubiteljska kultura), Bernhijard Mallinger (glasba) in Silke Hassler (literatura).

Knjižni ponatis pri Celovski Mohorjevi založbi

Ob 150. obletnici Kugyjevega rojstva, ki naj bi jo v Trstu obeležili kot Kugyjevo leto z mnogimi prireditvami, se je Celovski Mohorjevi založbi zdelo primerno, da ponatisne knjigo, ki je že davno ni več mogoče dobiti. Tudi druge Kugyjeve knjige v slovenskem prevodu so že davno izginile s knjižnih polic, tako je ponatis te knjige, v kateri je mnogo citatov iz Kugyjevih knjižnih del, še toliko bolj upravičen. Sedaj so ti teksti dostopni in primerno dopolnjujejo pripoved o Kugyjevem doživljanju prve svetovne vojne in deloma tudi druge.

Dela Rafka Dolharja so ukoreninjena v naš prostor in čas. Prikazujejo zahodno mejo slovenskega narodnostnega prostora in tukajšnjega človeka, odslikavajo lepoto Julijcev in Krasa, obenem pa izkazujejo pisateljev močan narodnostni in humanistični čut. Zadnja knjiga – kot večina prejšnjih – se odlikuje tudi po izbranem fotografskem gradivu. Vse fotografije, ki so marsikdaj prave umetnine, je avtor sam posnel.

Jure Gašparič v DSI

V ponedeljek, 1. decembra, bo minilo točno 90 let od "jugoslovanskega zedinjenja", ko so se pod silo razmer 1. decembra 1918 pod žezlom Karadjordjevičev združile v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev dotedanje kraljevina Srbija, kraljevina Črna gora in Država Slovencev, Hrvatov in Srbov. Za Slovence se je pot v skupno državo začela slabo, prigode v prvi Jugoslaviji pa so bile na moč dramatične in usodne tudi za nadaljnja desetletja naše polpreteklosti. O Slovincih v prvi Jugoslaviji bo ravno v ponedeljek, 1. decembra, predaval v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu 31-letni doktor zgodovinskih znanosti Jure Gašparič z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani. Njegova bogata bibliografija kaže, da se ukvarja predvsem s politično zgodovino Slovencev med obema vojnama, še posebej s katoliškim političnim taborom v 30. letih prejšnjega stoletja. Lani je na dobrih 300 straneh pod naslovom "SLS pod kraljevo diktaturo. Diktatura kralja Aleksandra in politika Slovenske ljudske stranke v letih 1929-1935" objavil svojo doktorsko disertacijo. Ponedeljkovo predavanje nosi naslov: Država na "mrtni točki". Slovenci in Jugoslavija v desetletju pred drugo svetovno vojno. Predavatelja bo predstavil njegov tržaški kolega dr. Borut Klabjan.

Predstavitev treh knjig goriške založbe

Krst knjižne zbirke GMD za leto 2009

Jože Markuža

Anamarija Volk Zlobec

Magda Starec Tavčar

Marija Ščuka Kerže

Mohorjeve le nekaj pomenijo za naš prostor, zato so člani Goriške Mohorjeve družbe v ponedeljek, 24. novembra, v galeriji Ars na Travniku v Gorici z veseljem in ponosom predstavili letošnji knjižni zbirko goriške založbe. Koledar je naš zgodovinski spomin, je uvodoma povedal predsednik GMD msgr. Oskar Simčič, kajti "zgodovina niso le cesarji in vojske, ampak tudi ljudje, ki so vpleteni vanjo". Pomembna je usoda posameznikov in skupnosti, vse vpliva na človeka, "kot narodna skupnost brez zgodovinskega spomina ne rastemo"; s temi besedami je zaobjel dve izmed knjig. O tretji, posvečeni otrokom, pa je povedal, da imajo pravljice tudi danes svojo vlogo, saj otrok tudi prek njih doživlja svet in vrednote, hkrati pa nas uči, "da smo malo manj suhoparni v odnosih do ljudi". Na večeru, ki ga je povezoval tajnik GMD Marko Tavčar, je o koledarju kot nenadomestljivem zapisovalcu pomembnih dogodkov, domačih družbeno-po-

litičnih premikov ter delovanja številnih ustanov, organizacij in društev v našem zamejstvu spregovoril njegov urednik, g. Jože Markuža. Zbornik, ki obsega 248 strani in vsebuje 126 barvnih fotografskih posnetkov, pri naša prispevke verske, zgodovinske, družboslovne, poljudnoznanstvene in leposlovne narave. Urednik je poudaril nekaj sklopov, zlasti versko dogajanje, Trubarjev jubilej, spomin na osebnosti in dogodke leta, pa tudi aktualnejše zapise o dogajanju s političnega, gospodarskega in leposlovnega področja. Tokrat je sodelovalo 56 piscev, "nekateri od teh prvič". Platnico in koledarski del je opremil mladi tržaški umetnik Štefan Turk s ciklom ilustracij Portae aureae, o katerem govori Nives Marvin na zavijku platnice. Kot devetnajsti zvezek iz zbirke *Naših korenin* je izšla knjiga Marije Ščuka Kerže *Moj oče Zorko*. "Tema je precej žgoča", je povedala avtorica. Njen oče je bil namreč eden vidnejših organizatorjev protifašističnega upora v Trstu v letih pred 2. svetovno

vojno. L. 1941 je bil obsojen na smrt, nekaj ur pred izvršitvijo kazni pa je bil pomiloščen. Zaprt je bil na Elbi, po padcu fašizma se je vrnil v Trst, nato se je umaknil v Švico, ob koncu vojne pa je bil spet doma; maja 1945 so ga oznovci aretirali, odpeljali v Ljubljano, kjer so ga po treh mesecih umorili. "Za to smrt smo izvedeli po več kot 50 letih, ko so po osamosvojitvi Slovenije odprli arhive", je povedala avtorica, ki je na umirjen in hkrati pretresljiv način spregovorila o trpkem doživljanju očetove usode in dolgem iskanju resnice o njegovi smrti, ki se še ni končalo. "Bil je likvidiran, žrtve povojnih umorov", ker so "komunisti sumili, da je bil agent angleške ali ameriške obveščevalne službe". Še vedno ne vedo, kje je njegov grob, "verjetno nekeje na Slovenskem". Knjiga, ki jo je oblikoval Pavel Medvešček, vsebuje tudi izbor pism iz zapora, ki jih je iz italijanščine prevedla Marija Cenda, in študijo izpod peresa Lide Turk. Lepo darilo za otroke bo gotovo zbirka pravljic Anamarije Volk

Zlobec *Muca prede*, ki jo je ilustrirala Magda Starec Tavčar. Avtorica je s svojo zvesto sodelavko prisluhnila mucu Zofiji, ki kljub visoki starosti prede; ko vrti svoj kolovrat, vpleta v nitke lepe pravljice. Knjiga, ki je posvečena g. Angelu Kosmaču in vsebuje osem živahnih pravljic, govori o človeških pregrehah in slabostih, na svet gleda skozi pravljicična očala, obenem pa posreduje marsikatero življenjsko modrost, saj vzgaja k dobroti in poštenosti. "Upam, da se bodo otroci zabavali in se še česa naučili". Avtorica, ki je doslej napisala za radio okrog 50 pravljic, za Solo pa 10 prizorčkov, kljub temu da za pisanje ni "nikoli imela časa", se je zahvalila ilustratorici, založbi, pa tudi možu in hčerki, ki jo pri pisanju zvesto podpirata. Knjižna zbirka GMD bo v četrtek, 27. novembra, ob 12. uri predstavljena v Cankarjevem domu v Ljubljani v sklopu 24. slovenskega knjižnega sejma; v sredo, 3. decembra, pa ob 18. uri v Tržaški knjigarni v Trstu.

DD

Komentar po predavanju Slavoja Žižka v Gorici
Kot bi bil Mick Jagger...

Slavoj Žižek je pop ikona in se tega presneto dobro zaveda. Le kateri filozof bi bil sposoben v Gorici napolniti Kulturni dom in vanj priklicati trumo mladih poslušalcev. Svoj status pop zvezde Žižek neprestano in brez sramu izpostavlja, ko na dan vlačí svoj Ego. Temu smo bili priča tudi v Gorici: poslušalci smo slišali o tem, da je Kusturica skoraj naročil Žižkov umor, ker da naj bi mu slednji

je citiral in so posejani prav povsod po svetu. Skratka, samozavesti mu ne manjka. Gre za trženje podobe, v njegovem primeru se, paradoksalno, na svetovnem globalnem trgu, največji pridobitvi liberalne in kapitalistične demokracije, trži podoba marksista in komunista (sam se tako definira), ki v "politično neokretnem" govoru poslušalce nagovarja s "compagni e compa-

gnizem (čeprav sta omenjena pojma neverjetno blizu drug drugemu). Poznam še enega takega filozofa, ki se je bil sposoben preleviti v pop ikono in polni avditorije, kot bi bil Mick Jagger: govorim o Noamu Chomskem, ki je (bistvena značilnost za kritično maso evropskih "intelektualnih" poslušalcev) kritičen do ZDA. Skupaj z Žižkom spada med svetovno najbolj uveljavljene filozofe, oba se predstavljata kot levičarja in oba sta globalna "kapitalistična" pop zvezdnika. Filozofijo prodajata kot spektakel in v tem sta našla izrazito tržno nišo: nagovarjata liberalne "intelektualce", ki se radi zrcalijo prav v svoji "intelektualnosti", a stališča omenjenih mislecev večkrat "kupujejo" brez vsakega kritičnega razmisleka.

Žižek je v Gorici uporabljal moderne levičarske parole, ki nagovarjajo moderne levičarske poslušalce. Omenil sem že začetni "compagni e compagne", govoril je nato tudi o komunizmu, ki naj se ponovno uveljavi in zmagava. Seveda, izvrstna populistična propaganda, ki se danes zelo dobro prodaja, tako kot ikono-

grafija Che Guevare in Tita. V vsem svojem zagnanem levičarstvu pa je Žižek na predavanju v par stavkih do temeljev obdelal prav nekaj glavnih poudarkov, ki jih danes postavljajo tisti, ki se razglašajo za napredne levičarje. Recimo: "Meni je pojem multikulturalizma povsem tuj. Če se osebe med sabo ne razumejo, naj tega ne poskušajo storiti za vsako silo. Naj se spoštljivo ignorirajo", ali pa "Veste, da sem jaz prepričan komunist. Nimam pa nobenih moralnih zahtev in strinjal bi se s smrtno kaznijo za Josefa Fritzla". Žižek se je torej kot pop ikona prepričanih levičarjev na en mah odrekel dvema vrednotama, ki označujeta današnje levičarstvo, multikulturalizem in nasprotovanje smrtni kazni.

Žižek je psihoanalitik, ki izhaja iz strukturalizma in poststrukturalizma, iz vej, ki se ukvarjata s teorijo jezika. V Gorici je bilo slišati, da je treba jezik mučiti in secirati ter ga posiljevati. In Žižek je svoj status pop zvezdnika zgradil prav na tem pojmovanju: svojo teorijo jezika podaja namreč tudi v praksi. Tudi v praksi Žižek jezik muči in ga secira: gre namreč navsezadnje za logoreika, ki (na videz) skače iz argumenta v argument, svoja stališča podaja skozi paradokse in populizme ter ima izrazito (včasih neprijetno) gestikulacijo. Groteskno torej, to kar v predavanjih pred publiko teorizira, istočasno praktično prikazuje z osebnimi primeri. In se uspešno uvršča med pop zvezde.

Andrej Černic

Foto JMP

onemogočil prodor v Hollywood. Poslušali smo o tem, kako ga je sam Fidel Castro najprej vabil na Kubo in ga nato, ko je izvedel, da Žižek troši neslane šale na njegov račun po svetu, odpisal in mu odrekel gostoljubje. Da ne govorimo o vseh njegovih prijateljih, ki jih

gne". Cinizem, si boste mislili. Morda pa gre samo za ironijo. "Cinizem je historično najbolj zgrešen pristop: pogledjte Kissingerja, velja za največjega zagovornika t. i. realpolitik, a je hkrati tudi politik, ki je ustrelil toliko političnih kozlov kot malkod drug", je bil na cinike

Kratke

Finančna kriza in manjšina

Vladni finančni zakon uvaja drastično krčenje prispevka, ki ga na podlagi 16. člena zakona 38/2001 država namenja Deželi Furlaniji Julijski krajini za financiranje kulturnih, umetniških, športnih, razvedrilnih, znanstvenih, vzgojnih, informacijskih in založniških dejavnosti, ki jih prirejajo in izvajajo ustanove in združenja slovenske manjšine. Obseg razpoložljivih sredstev bi se v naslednjem triletnem zmanjšal za približno 40%, kar bo prizadelo celotno slovensko manjšino, v prvi vrsti pa ustanove in organizacije, ki so v deželni zakon št. 26 z dne 16.11.2007 navedene kot primarne ustanove (Družba PRAE, Zadruga Goriška Mohorjeva družba, Zadruga Novi Matajur, Zadruga Mladika, Zadruga Most, Založništvo tržaškega tiska, Slovenski raziskovalni inštitut, Slovensko stalno gledališče, Narodna in študijska knjižnica, Glasbena matica v Trstu, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, Zveza slovenskih kulturnih društev, Slovenska prosveta, Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, Kulturni dom Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž, Združenje slovenski dijaški dom Srečko Kosovel, Združenje slovenski dijaški dom Simon Gregorčič ter Združenje Kinoatelj). Zaposleni v nekaterih od navedenih ustanov smo za skrbljeni zaradi posledic, ki bi ga krčenje sredstev imelo za nas same, za naše ustanove, za Slovence v Italiji in za celotno deželno skupnost. Ker menimo, da je potrebno proti temu ukrepu nastopiti združeno, vabimo vse zaposlene navedenih ustanov na srečanje, na katerem bi se pogovorili o nastalem položaju, o posledicah in o morebitnih posegih in nastopih. Srečanje bo v četrtek, 27. 11., ob 20. uri v prostorih Narodne in študijske knjižnice v Trstu, ul. sv. Frančiška 20. / Skupina zaposlenih v primarnih slovenskih ustanovah v Italiji, Stiki za tisk: Sandi Volk, 3495015941

Skupnost sv. Egidija proti smrtni kazni

V okviru mednarodne kampanje za svetovni moratorij izvajanja smrtnih kazni Skupnost sv. Egidija tudi v Trstu prireja vrsto pobud. V nedeljo, 30. novembra, bo na Trgu zedinjenja Italije od 18. do 21. ure simbolično razsvetljen Vodomet štirih celin, da se tako poudari sodelovanje Trsta pri pobudi Mesta za življenje. Predstavniki Skupnosti sv. Egidija bodo delili informativno gradivo in zbirali podpise proti smrtni kazni.

V sredo, 3. decembra, bo ob 17.30 nastopil v dvorani Oceania na Pomorski postaji Bud Welch iz Oklahoma Cityja. Gre za člana ameriškega društva Journey of Hope, ki bo izpričal svoje nasprotovanje smrtni kazni, kljub temu da je izgubil hčerko v atentatu, ki ga je v Oklahoma Cityju pripravil Timothy McVeigh.

Pokroviteljstvo nad srečanjem je prevzela Pokrajina Trst. Omenjeni govornik bo 4. decembra nastopil še v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani (za dodatne informacije: 347-906225).

Dvojezičnost na avtocesti: (samo) zadovoljiva rešitev?

Tržaški župan Dipiazza je končno le pristal, da Slovincem vrne to, kar jim je bilo šele pred kratkim neupravičeno odvzeto, se pravi dvojezične napise za dve vasi, ki so jih krajani iztržili pred več kot desetimi leti in so misteriozno izginili med gradbenimi deli za nov avtocestni odsek. Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec tako ocenjuje razplet afere, na katero je prvo opozorilo Koordinacijsko združenje kraških vasi in se je nato razvnela na sestanku na prefekturi pred malo več kot mesecem dni. Župan Dipiazza se je, kot znano, protivil ponovni postavitvi že obstoječih dvojezičnih smerkazov s pretvezo, da je za to potreben podpis Tondovega dekreta, ki naj bi določil prvo območje vidne dvojezičnosti. "Trditve tržaškega župana ni imela nobene pravne in ne logične osnove in dokaz temu je, da se je pred nekaj dnevi vendarle vdal in sprejel kisló jabolko. To je pomenilo tudi, da ni osnovana trditev glede potrebe po neki negativni doslednosti, ki naj bi narekovala dosledno enojezičnost na vsej avtocesti preprosto zato, ker je nemogoča popolna dvojezičnost", je dejal deželni svetnik Gabrovec. Na vzhodnem Krasu velja obveznost spoštovanja načela dvojezičnosti na osnovi Posebnega statuta in torej mednarodnih dogovorov iz časa po drugi svetovni vojni. Obenem se ta obveza pomnoži v veljavi povsod, kjer se avtocesta vije po okoliških dvojezičnih občinah, ki imajo statute, v katerih je dvojezičnost izrecno predpisana. Zato Gabrovec popolnoma soglaša in podpira odločitev županje in županov, da bodo dvojezičnost zahtevali, če bo to potrebno, tudi z izdajanjem posebnih odredb podjetjem, ki so zadolžena za upravljanje prometnic. Na poti zasledovanja te pravice je bilo žrtvovano tudi načelo o skupnem in dogovorjenem nastopanju, saj se je s prefektom in županom v zadnji instanci samostojno dogovarjala le ena od komponent širokega omizja organizacij in strank, ki so vprašanju poenoteno sledile poldrugi mesec. Tudi to naj bo, po svoje, šola.

Odprtje novega avtocestnega odseka

Ali je bil res pravi praznik?

Nov avtocestni odsek Katinara - Padriče in Lakotiče - Škofije so v sredo prejšnjega tedna končno predali namenu. Na novo povezavo hitre ceste smo Tržačani čakali celih trideset let, kljub prazničnemu trenutku pa je nova prometnica razburila duhove v naši manjšinski sredi zaradi afere dvojezičnih napisov. Velja tudi poudariti, da je na slavnostnem odprtju slovenska beseda zadonela le zaradi prizadevanja in občutljivosti tržaškega škofa Evgena Ravignanija, ki je blagoslov cestnega objekta opravil tako v italijanski kot v slovenščini. Nežlahtno institucionalno osornost pa sta na slovesnosti pri Lakotiču prestala dolinska županja Fulvia Premolin in miljski župan Nerio Nesladek, ki ju organizatorji niso povabili k mikrofonu, čeprav je del novega odseka na njunih občinah. Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec pa je ravno glede slavnostne

ga odprtja novih odsekov poslal tiskovno sporočilo, v katerem navaja razloge, zaradi katerih se slovesnosti ni udeležil. Uradno odprtje nove prometnice je po mnenju deželnega svetnika pote-

znamenju grobega kršenja osnovnih določil glede spoštovanja dvojezičnosti in torej prisotnosti avtohtone slovenske manjšine. Kot da ne bi bila mera polna, smo v tem zadnjem ob-

kalo "v duhu popolnega preziranja slovenske prisotnosti in brez soudeležbe okoliških županov. Gradnja t. i. "osimske avtoceste" se več desetletij po osimskih sporazumih zaključuje v popolnem nasprotju z osimskim duhom, v

dobju doživeli celo znižanje že obstoječe ravni zaščite, in to v brk določilom zaščitnega zakona. Spretni zakulisni roki je tudi tokrat uspelo, da je v ključni fazi zrahljala enotnost znotraj manjšine, ki bi lahko le strnjena od-

ločno zahtevala in dosegla spoštovanje načel pravne države in še pred tem dostojanstva slovenske narodne skupnosti. Pri vsem tem velja tudi spomniti, da lastnikom prizadetih zemljišč ni bilo še v celoti zadoščeno, saj ostajajo odprta nekatera izplačevanja razlastitvenih odškodnin, nekatere parcele so še vedno brez urejenega dostopa in spet druge zasedajo odpadni materiali. Zato se odprtja avtoceste, ki ga sicer kot avtomobilist z veseljem pozdravljam, kot slovenski izvoljeni predstavnik iz protesta nisem udeležil". Utrjevanje enotnosti naše skupnosti - ob samoumevnem spoštovanju njene prirojene pluralnosti in raznolikosti - moramo še naprej zasledovati, in to na osnovi pozitivnih in negativnih plati izkušnje tega zadnjega meseca. "Svetel primer naj nam bo zadržanje županje in županov okoliških občin, ki so soglasno sklenili, da bodo spoštovanje dvojezičnosti odslej zahtevali z vsemi sredstvi in z oblastjo, ki jim jo priznava zakon. Soglašam, da moramo v vseh prizadevanjih za doseganje naših pravic iskati in doseči podporo naklonjenega dela italijanskih državljani in, seveda, političnih gibanj. Ob tem pa je prav tako neobhodno potrebno, da cilje in enotnost nastopanja definiramo že med nami, saj bomo brez tega neprepričljivi in neverodostojni tudi v odnosu do ostalih", je mnenja Gabrovec.

Praznik Marijinega darovanja
Skrbeti moramo za bližnjega, ki trpi

Tudi letos je množica slovenskih vernikov v petek, 21. novembra, polnila cerkev Marije Velike v Trstu, da bi Materi Božji priporočila svoje zdravje. Verniki obhajajo praznik Marijinega darovanja v spomin na prošnjo, ki so jo Tržačani leta 1849 izrazili Mariji, da bi jih rešila kolere, ki je tedaj razsajala v mestu. Na ta praznik so se zlasti navezani slovenski verniki, kar je številna udeležba tudi tokrat potrdila. Somaševanje

je vodil škofov vikar za Slovence msgr. Franc Vončina: ob njem pa sta stala še vodja Slovenskega pastoralnega središča msgr. Marij Gerdol in župnik iz Trebče Ivo Miklaveč. Petje združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Mateja Lazarja pa je praznik prisrčno obogatilo. Ms-

gr. Vončina je v svoji homiliji poudaril, da zdravje potrebujemo zato, da bi z večjim veseljem služili Bogu in bili bližnjemu v korist. Škofov vikar je prisotne opomnil, da je treba moliti tudi za trpeče brate v

bolnišnicah in domovih, kajti "zdravje in bolezen se v življenju prepletata. Tu pa spoznamo, kako drug drugega potrebujemo, kako lahko naše življenje postane darovanje in žrtvovanje za bližnjega".

Foto IG

Kulturno športno društvo Rojanski Krpan
Vidna ali nevidna dvojezičnost?

Ivo Jevnikar je bil letos maja meseca gost Društva Slovencev miljske občine. Rojaki iz Milj so novinarja in člana paritetnega odbora povabili zato, da bi jim predstavil probleme in zastoj, ki ovirajo udeležanje zaščitnega zakona, ki ga Slovenci imamo sicer že sedem let, je pa ostal vse doslej skoraj v celoti na papirju. V sredo, 19. novembra, sta Kulturno športno društvo Rojanski Krpan in Društvo Marijin dom povabili Iva Jevnikarja, da bi predaval o tej snovi: rojanski večer je bil po večini enak miljskemu, kar pomeni, da se v teh mesecih ni skorajda nič spremenilo. In to nas najbolj skrbi! Predavanje v rojanskem Marijinem domu je imelo naslov Slovencev v (pred) mest (j) u: bilo je ravno na dan, ko je tržaška občina predala namenu nov odsek hitre ceste, ki je zaradi afere dvojezičnih napisov vzbudila veliko ogorčenje v naši manjšinski sredi. "Ta žalostna zgodba zgovorno priča o ugledu in učinkovitosti naše manjšine", je povedal predavatelj, ki je najprej spregovoril o Londonskem memorandumu in osimskih sporazumih: slednji so zaradi zagonetne in dvoumne in-

terpretacije členov prepustili raven in jamstvo zaščite milosti oz. nemilosti domicilne države posamezne manjšine. Nekdanja Jugoslavija in današnja Republika Slovenija sta določila mednarodnih sporazumov glede vidne dvojezičnosti dosledno izvajali (v nekaterih primerih sta norme sporazumov celo presegle), Italija pa je svojo obvezo zavlačevala vse do izglasovanja zakona št. 38 leta 2001, ki pa je sestavljen po načelu kitajskih škatel: nič čudnega torej, da ostaja po sedmih letih njegova aplikacija večinoma neizpolnjena. Tudi tokrat je Jevnikar poudaril, da je "udeležanje zaščitnega zakona odvisno od dobre volje politične večine". Tako kot maja meseca tudi danes pričakujemo podpis odloka sedanjega predsednika dežele FJK, s katerim bo mogoče izvajati člen št. 10 o vidni dvojezičnosti. Odlašanje Renza Tonda je tržaški župan Dipiazza izrabljalo, da bi ugovarjal protestom tako predsednikov krovnih organizacij kot tudi izvoljenim predstavnikom ter Koordinacijskega združenja kraških vasi. Skupna fronta manjšinskih predstavnikov je namreč zahtevala ponovno namestitve dvojezičnih

napisov, ki so jih ob začetku gradnje hitre ceste odstranili. "Župan Dipiazza je pod pritiskom tržaškega prefekta privolil na postavitev dvojezične table za Padriče, a to le zato, ker je v členu št. 28 zaščitnega zakona zapisano, da se raven dosežene zaščite ne sme znižati", je še dodal Jevnikar. Obenem se ni jasno, komu pripada pristojnost upravljanja hitre ceste: če je že res, da bo pri tem zadolženo podjetje Anas, bo treba čakati na njegovo vključitev v seznam storitve-

sti. Slovenci lahko kaj dosežemo predvsem s skupnim in odločnim nastopom, kot se je v preteklosti že pripetilo v zvezi z gradnjo bazovskega sinhrotrona. "Takrat so domačini zahtevali poleg denarnih odškodnin še vrsto postavk, ki bi jih lahko koristila celotna prizadeta skupnost", je pojasnil Jevnikar. V ta seznam je med drugim sodila zahteva po vidni dvojezičnosti tako znotraj raziskovalnega objekta kot tudi na bližnji hitri cesti. "Ravno tako je potrebno nekdanjo bitko za postavitev dvojezičnih tabel v nekaterih kraških vaseh pripisati borbenosti kraškega prebivalstva, ne pa zasledovanju in udeležanju ustavno pravnih določil". Jevnikar je sklepni del večera namenil soočanju z občinstvom, kateremu je še pojasnil, da "razsodbe ustavnega sodišča ne spreminjajo zakona, ker so zgolj interpretacije posameznih primerov", mednarodne pogodbe pa obvezujejo le države, ki so pogodbo podpisale, se pravi, "da bi morala Slovenija nastopiti pri pristojnih mednarodnih organih". Na mednarodne forume pa se lahko posameznik obrne le v primeru, da je v domicilni državi izpolnil vse nivoje potrebnih sodnih postopkov; nadzorni organi obenem raje ščitijo individualne kot pa kolektivne pravice.

Foto IG

nih podjetij, ki so po 10. členu zaščitnega zakona primorana uveljaviti vidno dvojezičnost. Vprašamo pa se lahko, zakaj so župani okoliških občin šele pred kratkim izdali dekret, ki podjetje Anas obvezuje k vidni dvojezično-

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

revijo odraslih pevskih zborov

PESEM JESENI

v soboto, 29. novembra 2008, ob 20. uri

v športnem centru Zarja v Bazovici

NASTOPILO BODO:

MePZ Lipa - Bazovica, ŽPZ Prosek-Kontovel,
MoPS Sv. Jernej - Opčine, ŽPZ Devin, CPZ Repentabor,
MoPZ Fantje izpod Grmade, MePZ Sv. Jernej,
MePZ Skala-Slovan - Gropada-Bazovica,
MePZ Mačkolje, Združeni zbor MePZ Repentabor,
MePZ Devin - Rdeča zvezda - Salež,
ŽPZ Vesela pomlad - Opčine in Združeni zbor ZPCZ

Društvo slovenskih izobražencev

Boleča tematika prikritih poveljnih grobišč

Vprašanje poveljnih pobojev in prikritih grobišč na Slovenskem je boleča in žgoča tematika: z njo pa se mora slovenski narod neizbežno soočiti, če želi doseči spravo in notranje ravnovesje. S takim razmišljanjem je časnikar Ivo Jevnikar uvedel večer, ki je nastal v režiji DSI in Knjižnice Dušana Černeta in na katerem sta sodelovala predsednik vladne komisi-

davnim izdala založba Družina. Direktor Muzeja za novejšo zgodovino v Ljubljani je uvodoma pojasnil, da je problem prikritih grobišč žal soroden mnogim državam po svetu, od Španije vse do Koreje. Poveljni pomori so torej razširjena praksa totalitarnih režimov, nanje pa je tesno povezano vprašanje sprave, ki ne sme biti zgolj sekulariziran pojav (postavljanje spomenikov v Teharjah in

dal, da je bilo delo komisije usmerjeno predvsem k dejanski povrnitvi dostojanstvene razsežnosti številnim žrtvam. Prejšnje komisije so si prizadevale predvsem to, da se krivica prizna, tokratna pa se je "obrnila k žrtvam in njihovim sorodnikom". Kriminalist Pavel Jamnik je obrazložil, kako je komisija v težkih tehničnih okoliščinah dejansko opravljala svojo nalogo. "Dosedanje komisije so težile predvsem k topografskemu evidentiranju grobišč, pri čemer je imel dr. Mitja Ferenc pomembno vlogo. Naša prizadevanja pa smo usmerili predvsem k strokovni analizi na licu mesta", je dejal Jamnik. Na 40 lokacijah je bilo tako evidentiranih 582 grobišč, od teh je bilo 106 že raziskovanih s sondami. Jamnik in sodelavci so skušali nato odkriti številčnost žrtev in njihovo identiteto, pri čemer so se posluževali tudi genetske primerjave DNK. To se je zgodilo npr. z žrtvami brezna pri Konfinu v Kočevju.

"Domnevamo, da so bila v to jamo vržena trupla 88 ranjencev in bolnikov ljubljanske bolnišnice", je dejal Jamnik. "Na podlagi arhivskih dokumentov in antropološke ter DNK analize smo 15 trupel v celoti identificirali, ostanki pa smo izročili svojcem za dostojen pokop". Jamnik je dodal, da je delovanje policije pri preiskovanju nekdanih zločinov težav-

Rogu sta bili simbolni dejanji): soočanje s preteklostjo mora zato prestati katarzičen trenutek, po katerem bo narod sposoben popraviti nekdane storjene krivice. "Slovenija je v tem vidiku ena najuspešnejših tranzicijskih držav, saj slovenska družba upira svoje moči v smer, ki vodi do opredeljevanja evropskih civilizacijskih vrednot", je dejal Dežman in do-

Pavel Jamnik, Jože Dežman in Ivo Jevnikar (foto IG)

je za reševanje vprašanj prikritih grobišč Jože Dežman in Pavel Jamnik, predstavnik kriminalistične službe slovenske policije, ki je pri komisiji sodeloval kot strokovnjak. Komisija je v različnih zasedbah in obdobjih začela delovati že od leta 1990 dalje: Jože Dežman je zaključke komisije v mandatu 2005-08 zbral v začetni publikaciji, ki jo je pred ne-

no, večkrat tudi neuspešno: "Na podlagi tisoč razgovorov, 12 prekopov in dela na terenu nam je le v dveh primerih uspelo ugotoviti imena zločincev. Večkrat so bili dejanski izvajalci pomorov mladenci, ki sploh niso vedeli, kaj točno počenjajo, kdor pa je takrat odločal o milosti in nemilosti jetnikov, danes ne govori". Veliko arhivskega materiala bo treba še proučiti, čeprav je večina arhivov po razpadu Jugoslavije izginilo oz. je bilo uničenih. Jamnik je še poudaril, kako je slovenska policija veliko prispevala k iskanju resnice, pred razsulo federacije pa je bila milica zadolžena za prikrivanje lokacij, kamor naj bi po Dežmanovih domnevah končalo od 12 do 14 tisoč domobrancev.

IG

Praznično v Trebčah

Župnija sv. Andreja iz Trebč vabi na praznovanje farnega patrona v Andrejevem tednu. Vsak dan bo maša ob 19. uri, pred mašo pa molitvena ura. Program: četrtek, 27. novembra, po maši koncert kitarista Marka Ferija; petek, 28. novembra, po maši nastop vaške godbe V. Parma; sobota, 29. novembra, ob 19. uri, bo g. škof Evgen Ravignani blagoslovil obnovljeni tabernakelj; nedelja, 30. novembra, ob 10. uri, slovesna sv. maša, med mašo bo pel openski cerkveni zbor Sv. Jerneja, ob 18. uri bo gledališka skupina iz Škofij predstavila igro Smeh in greh. Pred igro in po njej bo loterija. Vljudno vabljeni!

GOVORICA KAMNA

RAZSTAVA KAMNITIH IZDELKOV IN SKULPTUR

28. 11. - 8. 12. 2008

urnik:
delavniki 17-20
prazniki 10-12/15-20

Kulturni dom Igo Gruden Nabrežina 89

SLOVENSKI KLUB Nova pesniška zbirka

Zimzelena ironija Marka Kravosa

Marko Kravos se na književnem prizorišču oglašja z novo pesniško zbirko, ki nosi naslov Med repom in glavo. Knjigo, ki jo je v zbirki Vedute izdala mariborska založba Litera, so predstavili v torek, 18. novembra, v sklopu pobud Slovenskega kluba ter ob glasbeni spremljavi kitarista Marka Ferija. Tržaško predstavitev je vodil urednik pri založbi Litera Andrej Brvar, ki je prijatelju Marku Kravosu postavil kopico vprašanj o njegovem dolgoletnem pesniškem snovanju: razpredel se je tako dolg film spominskih utrinkov, od ljubljanskih univerzitetnih let na "filofaksu" (Brvar in Kravos sta namreč delila predavanja primerjalne književnosti) pa do vseh kulturnih dogajanj, ki so krojile usodo slovenske kulture v

zadnjih desetletjih: Marko Kravos je znotraj te vseskozi ohranjal posebno mesto, saj je raje dajal duška lastnemu umetniškemu miljeju, kot pa da bi se postavljali ob bok tedanjim sila avantgardističnim tokovom ("kdor je takrat razdiral narodno tradicijo je naposled postal promotor slovenskega nacionalizma"). Kravos se tudi z ozko zamejsko problematiko ni obremenjeval ("vedno sem se čutil enakovrednega osrednjim Slovincem, stanje manjšinca sem sprejemal kot danost, ne kot breme"). Z zbirko Tretje oko (1979) je pesnik dosegel svojo zrelost in se dokončno približal osrednjim temam, ki jih je v različnih niansah razvil vse do zadnje knjige: v zbirki Med repom in glavo se

Foto IG

avtor trdno drži ironije in humorja, včasih celo sarkazma: Kravosovi zadnji verzi, razvrščeni v tri cikle, se suvereno lotevajo tudi aktualnih (mestoma bolečih in spornih) tematik: vse pa preveva tankočutnost umetnika, ki je na svoji ustvarjalni poti dojel, da smeh učinkovito "deluje na izločanje žlez in zlih duhov".

IG

Martinovanje društev MOSP in SKK

Foto MS

Martinovanje je bilo letos priložnost za druženje in zabavo tudi za društvi Slovenski kulturni klub in MOSP, ki sta letos organizirali prav poseben Martinov večer. Potekal je v četrtek, 20. novembra, v prostorih Peterlinove dvorane, kjer se je zbralo prav lepo število članov društev in prijateljev. Glavno besedo so na Martinovem večeru imeli mladi sami. Novonastalo gledališko skupino Slovenskega kulturnega kluba, ki deluje poleg druge, ze utečene

gledališke skupine, sestavljala 10 članov društva SKK iz nizjih letnikov višjih šol. Prisotnim je vtila nekaj dobre volje s hudomušnim prizorčkom z naslovom 'Lepi zdravnik', ki so ga prav za to priložnost pripravili pod mentorstvom Lučke Peterlin in Helene Pertot. Gre za prizor, ki se odvija v zdravniški čakalnici, kjer se vsa vaška dekleta zberejo s simptomi različnih bolezni: simptome odkrijejo prav v obdobju, ko se je v vas preselil čeden mlad zdravnik. Dobra volja se je nadaljevala s pokušnjo in nagrajevanjem najboljših slaščic, ki so jih mladi sami pripravili za to priložnost. Šlo je za pravo pravcato tekmovanje, na katerem so se mladi resnično izkazali in dokazali, da je spretnost v kuhinji še aktualna vrlina. Prisotni so se naslajali s sadnimi pitami, kuglufi, raznoraznimi piškoti, najboljša uspela slaščica pa je bila po mnenju pokuševalcev Sacher torta, ki jo je spekla Valentina Oblak. Zmagovalka si je prislužila nagrado, ki jo je darovala draguljarna Malalan. Sledila je degustacija vin, ki sta jo vodila Mitja Petaros in Matej Susič. / Patrizia Jurinčic

Goriška Mohorjeva družba

Knjižna zbirka 2009

Koledar za leto 2009

Marija Ščuka Kerže
Moj oče Zorko

Anamarija Volk Zlobec
Muca prede
Ilustrirala Magda Starec Tavčar

predstavitev

v sredo, 3. decembra 2008, ob 18. uri
v tržaški knjigarni, ul. sv. frančiška 20, trst

Kulturni dom Gorica

Pestra pahljača prireditve ob 27-letnici delovanja

Kot že dolgo vrsto let je tudi v letošnjem novembru vodstvo Kulturnega doma sklicalo tiskovno konferenco, da bi na njej predstavilo raznovrstne pobude, ki bodo zabeležile 27-letnico tega pomembnega slovenskega kulturnega hrama v goriškem mestu, v katerega, kot zatrjuje njegov ravnatelj Igor Komel, zahaja zmeraj več italijanske publike, in to ne samo na italijanske prireditve. Vsi pri ustanovi se namreč trudijo, da bi bil KD čim bolj odprt do tukajšnje večetične stvarnosti in da bi se v njem vsak-

in Peter Gergolet. Vetrh je naglasil, da po že ustaljeni navadi bo tudi letošnja obletnica zabeležila razstava, in sicer skupinska, ki želi ovrednotiti domače umetnike. Odprtje razstave je bilo v torek, 18. t. m., v galeriji Kulturnega doma. Vetrh je občinstvu predstavil devetnajst sodelujočih likovnikov, članov društva za umetnost KONS – trije so iz Goriške, ostali iz Tržaške -, Veroniko Ban, Janino Cotič, Marca Faganela, Matjaža Hmeljaka, Pavla Hrovatina, Rada Jagodica, Robija Jakomina, Zvonimira Kalca, Danila Košuto, Vilija

18.00 ter zvečer med kulturnimi prireditvami. 27. obletnico odprtja KD (1981 – 2008) bo zabeležil tudi glasbeni večer, koncert Tria Eroika. Gre za znano slovensko pevsko skupino, ki jo sestavljajo poklicni pevci Matjaž Robavs (bariton), Aljaž Farasin (tenor) in Metod Žunec (tenor), po strokovno tehnični izobrazbi enakovredni pop-opernim pevcem, zbranim v slavnem kvartetu Il Divo, je poudaril Peter Gergolet. Dodal je še, da so v minulem septembru izdali zgoščenko pod vodstvom svojega dirigenta,

Foto JMP

do čutil doma. Na srečanju s časnikarji, ki je bilo v sredo, 12. novembra, je Komel poudaril predvsem to, da je mejna črta, ki jo je zabilal vstop Slovenije v schengenski prostor decembra 2007, še zmeraj kar trdno zasidrana v glavah mejašev. Dejal je, da bo dokončno padla le takrat, ko bo "sleherni Goričan slovenske, italijanske ali furlanske narodnosti v tej sezoni 2008/09 obiskal vsaj eno kulturno prireditev v Novi Gorici, Novogoričan pa eno prireditev v Gorici. Morda bi bil tak korak pravi premik k vsestranski odpravi mejnih pregrad oziroma preseganje kalupov, v katerih smo utesnjeni". Komel se je obenem zahvalil časnikarjem, ki so dobro spremljali lansko, uspešno in bogato sezono, in vsem ustanovam, ki so podprle dejavnosti Kulturnega doma. O prireditvah, ki bodo zabeležile 27-letnico delovanja, sta pa spregovorila prof. Joško Vetrh

Lavrenčiča, Claudio Marusic, Jasno Merku', Živo Pahor, Jano Pečar, Deziderija Švaro, Tatjano Tavčar, Franka Vecchieta, Andreo Verdelaga in Ivana Žerjale. KONS je naslednik Društva zamejskih likovnikov, ki je delovalo v preteklih desetletjih v Trstu in Gorici. Ukvarja se z vizualno umetnostjo in združuje slikarje, kiparje, fotografe, grafične in multimedijske oblikovalce, pa tudi režiserje, arhitekto in sploh ljubitelje umetnosti, pač vse, ki "spoštujemo umetnost". Letošnja razstava izzveneva kot poklon veliki osebnosti Srečka Kosovele; lik in delo pesnika s Krasa sta spodbudila ustvarjalce k iskanju prepletanj med besedno in likovno govorico. Razstavo je priredil upravni odbor KD v sodelovanju z ZSKD in Fundacijo goriške hranilnice ter deželo FJK. Razstava bo odprta do 5. decembra 2008, od ponedeljka do petka, od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do

aranžerja in producenta Patrika Grebla. CD vsebuje interpretacije znanih slovenskih uspešnic v pop opernem žanru. To je glasbena zmes priznanega tria, ki bo prvič nastopil pri nas, ob spremljavi kitar in instrumentalnih posnetkih. Koncert prireja KD v sodelovanju s kulturno zadrugo Maja v sklopu glasbenega festivala Across the border, z deželo FJK in trgovinsko zbornico iz Gorice. Poleg tega bo ob 27-letnici izšla posebna številka Informativnega biltena KD, izdelan je bil priložnostni plakat, ki sta si ga zamislila Silvan Bevčar in Peter Gergolet, na sporedu pa bosta še dva večera Gospel 2009: 15. decembra bo v goriškem Kulturnem domu nastopil Anthony Morgan's Inspirational Choir (Harlem ZDA), 16. decembra pa v KD Nova Gorica Sjuwana Byers & Children of God (Alabama ZDA).

Iva Koršič

SLOMAK

Čestitke predsednika Pavšiča Janku Malleju

Predsednik Slovenske manjšinske koordinacije SLOMAK Rudi Pavšič čestita Janku Malleju, predsedniku Komisije za spremljanje programskih vsebin v programih RTV Slovenija, namenjenih Slovincem v sosednjih državah. Pavšič je prepričan, da bo predsednik Malle uspešno uresničeval predloge, ki jih glede problematike nacionalnega radia in televizije izpostavlja manjšinska koordinacija. V tem kontekstu je pomembno, da bodo pri oblikovanju programov radia in televizije upoštevali predloge, ki jih bo izoblikovala novonastala komisija. Slomak je prepričan, da je treba poiskati najprimernejše rešitve, da se okrepijo dopisništva v prostoru, kjer manjšine živijo, in da je treba manjšinske aktivnosti vključiti v redne informativne in druge oddaje in se izogniti getizaciji manjšinskega vprašanja. Po-

trebno je tudi, da se o naših narodnostnih skupnostih poroča pozitivno in da se medijsko pokriva celotna njihova aktivnost.

Potrebno je tudi preveriti vse tehnične poti, ki bi zagotavljale najboljšo slišanost in vidnost radia in TV na manjšinskem teritoriju. V tem okviru bi bilo primereno na bilateralnih ravneh doseči potrebne dogovore, da se informativni pretok uresničuje v duhu medregijskega povezovanja in sodelovanja. Predsednik Slomaka Pavšič je na seji komisije podčrtal željo po boljšem medmanjšinskem informativnem povezovanju in naglasil potrebo po nastanku ti-

skovne agencije, ki bi medijsko povezovala Slovence, ki živijo v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. O tem bo SLOMAK razpravljala na eni od svojih naslednjih sej, da bi poiskal rešitev tudi v okviru obstoječih evropskih projektov.

Tako kot je na šolskem področju potrebno sistemsko povezovanje in izmenjava šolarjev in dijakov iz Slovenije in zamejstev, ravno tako bi lahko prišlo do redne in dogovorjene izmenjave mlajših novinarjev. Na ta način bi se utrdil pojem skupnega medijskega prostora, ki ni še našel svoje prave dimenzije in kaže določene šibkosti. Pri uresničevanju tovrstnih problematik je potrebna podpora tako vladnih kakor tudi parlamentarnih dejavnikov, v prvi vrsti nekaterih ministrstev in parlamentarne komisije za Slovence po svetu in v zamejstvu ter samega vodstva RTV.

Janko Malle

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Namere, odločitve, dejanja in... čakanje

Sinoči sem bila pri večerji zamaknjeno tiha in razmišljujoča. Možno pozna te moje nekajminutne izstopke iz realnosti in naknadno takojšnjo potrebo po ubeseditvi vsega, kar se mi mota v glavi. Tokrat me je prevzemal nejasen občutek. V televizijskem studiu sem z gostjo spregovorila o Afriki. Ko se ugasnejo luči, izklopijo vsi mikrofoni, ko si očistiš obraz mat pudra in se zahvališ gostji, ostaneš sam z odmevom povedanega še v sebi. Tokrat sem občutila popolno nasprotje med tukajšnjim in tamkajšnjim svetom, med našim in tamkajšnjim načinom razmišljanja, med realnostjo nekega televizijskega studia z reflektorji in tempiranim odmerkom časa ter svetom, kjer so celo copati nepoznani luksusi. Čeprav je povsem nepotrebno in neumno, priznam, da sem se počutila krivo, in sploh ne znam razložiti, zakaj. Morda krivo zaradi dejstva, ker se moja vloga omejuje na to, da osebo le *sprašujem* o določeni odločitvi in posledičnem dejanju, zgolj to. Dobro se zavedam, da vsako srečanje prinaša s sabo kasnejše trenutke in obdobja razmišljanja, kar je nedvomno najlepše. Včasih imam vtis, kot da listam nešteto knjig in je le na meni, katera me bo najbolj prevzela. Včasih pa vrta v meni vprašanje, ali nisem zgolj radovedni opazovalec nekega življenjskega poguma dotičnega sogovornika.

Pred časom sem spoznala dekle, ki se je odločilo za prostovoljni odmerek prostega časa dodeljen pacientom v bolnišnicah. Ali bančnega uslužbenca, ki z ženo in drugimi prostovoljci pri-

pravlja božično kosilo za osebe, ki nimajo ničesar. Veliko je takih zgodb, vedno bolj pa se mi vsiljuje vprašanje, kdaj in kako ti uspe se oddaljiti od lastnega življenjskega vrtička in razmišljati drugače, začenši z besedo **dajati**, z dejanjem, pa čeprav malenkostnim.

Pred leti sem prvič zasledila informacijo o usposobitvenih predavanjih združenja Aibo za prostovoljne obiske bolnih otrok v bolnišnici. Spominjam se, da je bil cikel predavanj organiziran le enkrat letno, če takrat nisi mogel, si moral počakati leto dni. Danes razumem, da je tudi to potrebno. Verjetno se v določenem obdobju prepričaš, da bi lahko naredil nekaj, kar bi bilo izključno namenjeno drugim, ne svojemu inte-

resu. Pač pa ja, svoji notranji obogatitvi. Potem pa te vsakdanji tempo zopet premami in na svojo, že itak mlahavo odločitev, pozabiš ali pa jo spet prestaviš na kasnejši datum. Morda je tudi enoletno čakanje na tak ali drugačen usposobitveni tečaj preizkušnja, koliko je tvoja odločitev resnična. Sama še vedno, kot v preteklosti, oklevam, kar me seveda ne razveseljuje. V

mislih si predstavljam, da bi kdaj v prihodnje, morda skupaj z možem, lahko naredila kaj za zapuščene ali maltretirane otroke, obenem pa si glodam vest, zakaj ostaja tisti termin vedno "bodoči" in ne postane nikoli "zdajšnji". In sploh, kdo ve, če bo vse ostalo le pri nebuloznih name-rah.

Morda je stvar življenjskih obdobj. Morda določenih trenutkov, ko se ti zdi dotedanji pogled, s katerim si zrl v življenje, potreben spremembe. Morda moraš še srečati osebe, preko katerih končno dojameš, katera je tebi lastna pot dajanja.

V Vidmu v spomin na dr. Mirka Špacapana

Da bi se življenje nadaljevalo...

Dne 23. novembra lani nas je zapustil dr. Mirko Špacapan, zaslužen član naše skupnosti, zdravnik in politik, glasbenik in športnik ter skavt. Ob prvi obletnici smrti, ki jo obhajamo prav v teh dneh, so se lika kulturnega in družbenega delavca spomnili na številnih prireditvah. Združenje Cericot Onlus, ki pomaga bolnikom in njihovim dragim v obdobju zdravljenja, je 19. novembra v Vidmu priredilo zanimiv večer v njegov spomin "Da bi se življenje nadaljevalo". V gledališču Palamostre se je zbralo veliko število ljudi iz goriške, tržaške in videmske pokrajine. Prisotne je najprej pozdravila Špacapanova žena, dr. Manuela Quaranta Špacapan, ki je z ganljivimi besedami orisala možev težak boj z boleznijo in svoje doživljanje hude preizkušnje. Ob tem je podčrtala pomembnost združenja Cericot, ki je bolnikom vedno na razpolago in jim skuša vselej pomagati: "Večkrat se moramo namreč soočiti z dejstvom, da zdravljenje ni mogoče. Takrat so bolniki potrebni čim boljše oskrbe in človeške bližine". V spomin na dr. Mirka Špacapana so spregovorili še številni gosti. Deželni tajnik SSK Damijan Terpin je podčrtal ljubezen, ki jo je Špacapan gojil do svojega pok-

lica. "Zdravniške halje ni obesil na klin niti v napornem obdobju deželnega svetništva. Uspešno je usklajeval obe službi seveda ob številnih ostalih dejavnostih", je občuteno sklenil Terpin svoj poseg ter se prijatelju Mirku prisrčno zahvalil za vse. Predsednik dežele F-JK Renzo Tondo se je v pisnem sporočilu spomnil njego-

no, ki jo je pokojni zapustil vsem. Obnovil je tudi Špacapanove politične podvige v deželnem svetu, tudi sam poudaril njegovo zvestobo zdravniškemu poklicu in pomoči ljudem ter sklenil z besedami: "Dragi Mirko, žal mi je, da te nisem poznal, ker bil si, še vedno si in vedno boš posebna oseba". Svoje pričevanje prisotnim je ne nazadnje izpostavil tudi ravnatelj Fakultete za medicino na videmski univerzi, dr. Massimo Bazzocchi. "Tudi sam nisem poznal osebo dr. Mirka Špacapana, njegova življenjska izkušnja pa me je močno prevze-la", je v uvodu povedal dr. Baz-

zocchi ter se nato zavestno postavil pri pomenu ne-profitnih onlus organizacij, ki nudijo pomoč bolnikom.

Glasbeni kulturni program so oblikovali številni gosti, ki so sodelovali na večeru. S plesom in scenskimi postavitvami so se predstavili igralci gledališča "Piccolo teatro della citta' di Udine", instrumentalni del večera sta oblikovala flavtistka Luisa Sello in pianist Ferdinando Mussutto. Solo pevske vloške je oblikovala sopranistka Annamaria Dell' Oste. Večer je sklenil MePZ Hrast iz Doberdoba s sporedom zborovskih pesmi. Med drugim so Doberdobci izvajali tudi skladbo Poslednje pismo Ivana Gradnika, ki ga je na besedilo Alojza Gradnika uglasbil prav dr. Mirko Špacapan.

AC

Foto AM

Foto AM

Politični dogodki v Sloveniji

Boštjan Žekš bo najprej obiskal našo narodno skupnost v Italiji

Predsednik in ministri nove slovenske vlade so se naslednji dan po izvolitvi v parlamentu, v soboto, 22. novembra, sestali na prvi seji in obravnavali nekaj najbolj nujnih vprašanj. Premier Borut Pahor je ves čas po volitvah 21. septembra poudarjal, da se je treba najprej soočiti s finančno in gospodarsko krizo. Slednji imata sicer svetovne razsežnosti, v Sloveniji pa se kaže v zmanjševanju naročil podjetjem, odpušljanju

premostitev kriznega obdobja. Janez Janša, predsednik SDS, največje opozicijske stranke, je ponudbo novega predsednika vlade za sodelovanje sprejel, vendar je dodal, "da v Sloveniji še nimamo finančne krize, pač pa se je začela gospodarska kriza, ki jo moramo skupaj, to je vsi v državi, premagovati". Borut Pahor si prizadeva, da bi se v Sloveniji pričelo obdobje političnega miru, ki je potrebno za te krizne čase. Toda ovire in

pošlje nov predlog za imenovanje veleposlanikov v Bratislavi, Berlinu, na Dunaju, v Kijevu, Moskvi, Teheranu in Washingtonu. Na odločitve državnega poglavarja glede spornih veleposlanikov so se odzvali premier Borut Pahor, predsednik nekdanje vlade Janez Janša, nekdanji zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in novi šef slovenske diplomacije dr. Samuel Žbogar. Vsi podpirajo imenovanje dr. Dimitrija Rupla za veleposlanika v Avstriji. Potem ko je Danilo Türk zavrnil nekatere kandidate za veleposlanike, je dr. Dimitrij Rupel dejal, "da se je to zgodilo zaradi političnih zadržkov". Ob tem spominjamo, da je dr. Dimitrij Rupel med kampanjo za izvolitev novega predsednika države dr. Danila Türka kritiziral, češ da slednji "ni sodeloval v prizadevanjih za osamosvojitve Slovenije, ampak je tedaj še deloval v korist Jugoslavije". Opozoriti velja tudi, da je kandidat za veleposlanika Slovenije v Avstriji dr. Rupel od tamkajšnje vlade že dobil privolitve (agrema).

V sestavi vlade bo odslej tudi minister brez listnice pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu. To mesto je prevzel dr. Boštjan Žekš, nekdanji predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti in zdaj akademik ter predstojnik Univerze v Novi Gorici. V svoji predstavitvi članom parlamentarne komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu je poudaril, da mora matična država Slovenija povečati skrb za svoje rojake povsod na svetu. Kazalo bi sestaviti seznam rojakov, ki so znani in uveljavljeni, zato da bi jih lahko povabili v do-

movino. Dejal je nadalje, da ni politik in da bo deloval nes-trankarsko in strogo nepolitično. Obrazložil je težave, predvsem finančne, ki ogrožajo delovanje slovenske narodne skupnosti v Italiji, in dejal, da je treba omenjene težave čim prej premostiti. Pri izvajanju svoje funkcije bo zato najprej, že v tem tednu, obiskal in se pogovoril s predstavniki slovenske narodne skupnosti na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji.

Kljub temu da je Borut Pahor zagotovil, da nova vlada ne bo zamenjavala politično nelojalnih funkcionarjev in drugih uslužbencev, se to dogaja. Novi državni sekretarji v posameznih ministrstvih namreč že iščejo sodelavce v svojih resorjih, ki pa morajo biti privrženci koalicijskih strank. Morda se uresniči tudi bojazen Cerkve, da bo vlada zaostila razmerje do nje, kar je zapisano tudi v koalicijskem sporazumu. Uredništvo tednika Mladina je namreč na državno tožilstvo vložilo ovadbo zoper Vaska Simonitija, ministra za kulturo v prejšnji vladi. Dolžijo ga, "da je Rimskokatoliški cerkvi podaril tri nepremičnine na blejskem otoku".

Pozabljena obletnica prvega ministra za šolstvo

V Sloveniji se ni nihče javno spomnil dr. Karla Verstovška, rojenega leta 1871 v Velenju. Znan in prizadeven šolnik je bil po prvi svetovni vojni poklican v Ljubljano, kjer je v slovenski narodni vladi prevzel resor poverjenega za uk in bogoslužje. Postal je torej prvi slovenski šolski minister. Njegovega imena tudi ni med gesli v leksikonu Cankarjeve založbe.

Marijan Drobež

Dr. Danilo Türk

delavcev, predvsem tistih iz drugih držav, in pomanjkanju sredstev za nove naložbe in za plače. Predsednik nove vlade se zavzema za sodelovanje z opozicijo z utemeljitvijo, da bo samo z enotnostjo vseh strank, tistih v vladi in onih v opoziciji, mogoče premagati finančne, gospodarske in druge težave, "saj smo vsi Slovenci v istem čolnu". Borut Pahor napoveduje bližnji ustanovitev Partnerstva za razvoj, to je skupnega organa koalicijske in opozicijske, ki naj bi usklajeval ukrepe in napore za

zapleti, ki nastajajo v vseh treh vejah oblasti, so večji od premijerjevih želja. Udeležencem zapletov je tudi predsednik države dr. Danilo Türk, ki je zavrnil predlog za imenovanje sedmih novih veleposlanikov Slovenije v tujini. Zadevni predlog mu je poslala vlada Janeza Janše. Ta je menila, naj državni poglavar za novega veleposlanika v Avstriji imenuje nekdanjega dolgoletnega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla. Dr. Danilo Türk je predlog gladko zavrnil in je od nove vlade zahteval, naj

Dr. Jože Felc, primarij, nevropsihiater, pisatelj in publicist o Slovencih

Bistvena je duša, duhovni temelj življenja

Dr. Jože Felc, primarij, nevropsihiater, pisatelj in publicist, ki je v mladosti delal v idrijskem rudniku živega srebra, pozneje pa je 32 let vodil tamkajšnjo psihiatrično bolnišnico, bil med ustanovitelji revije Kaplje, znane po svojem oporečništvu prejšnjemu režimu, je še zmeraj dejaven in ustvarjalen. V pogovoru za mariborski časnik Večer je pred kratkim ocenil sedanjí čas, ki ga živimo Slovenci, vplive globalizacije na našo družbo in značaj pripadnikov našega naroda.

"V sedanjem času nas Slovence najbolj preganjajo tako imenovani preživetveni strahovi. Ti so vezani predvsem na materialno osnovo življenja. Bistvena pa je po mojem duša, duhovni temelj življenja. Slovenec je postal globalni človek, ki pa je kljub silnim komunikacijskim možnostim odtujen. S tem pojavom se kot psihiater zelo pogosto srečujem. Velikokrat ljudje kot glavni razlog za prihod v ordinacijo navajajo samost. Poleg tega ne znamo več biti v soglasju sami s sabo, kar je eden od bistvenih elementov duševnega zdravja. Stiska sodobnega človeka je v občutku materialne ogroženosti, v strahu pred osamljenostjo, kar velikokrat postaja prava grozavost. Ta pa je že resna duševna motnja". O duševnem zdravju Slovencev oz. slovenske družbe pa meni tu-

di naslednje:

"Našega duševnega zdravja ne bi razlikoval od duševnega zdravja drugih v srednjeevropskem prostoru. Malo globlji pogled v dušo Slovencev pa pove, da smo brez državnotvorne tradicije, zato precej manj politikatnsko pokvarjeni, manj interesno zagreti za uresničevanje zastavljenih ciljev. Vendar tudi manj preračunljivi kakor tisti, ki so stoletja in tisočletja imeli kralje in predsednike. Duša Slovencev izraža poetično razsežnost, naš narod je bil veseskozi na liniji kulturne in ne politične istovetnosti. Naši cesarji so bili tuji. Vendar s tem ni rečeno, da so bili zmeraj slabi. Nekateri, recimo Marija Terezija ali Napoleon, so bili celo naklonjeni naši stvari.

Tudi se ne morem strinjati s prof. Trstenjakom, ki nas je v svoji knjigi o značaju Slovencev opredelil kot zadržte, zavistne nagnjene k napadalnosti in drugim poniglavostim. O tem sem imel možnost pogovora z akademikom. Zadržano je priznal, da se je pri opisu Slovencev preveč naslanjal na avstrijskega

Dr. Jože Felc

kolega Erwina Ringla, ko je ta ocenjeval avstrijski nacionalni značaj. Sam mislim, da so Slovenci zagledani v večni prav, kakor ga genialno izražata Prešernova Zdravljica in uvod k njegovim Poezijam". Glede aktualnih vprašanj dr. Jože Felc, ki pozorno spremlja in ocenjuje sprotne dogodke, pravi, "da si je zmotno predstavljal, da bo prehod iz prejšnjega političnega sistema v demokratično družbo trajal kratek čas. To pa se ni zgodilo. Pot iz enega sistema, ki ni bil absolutno slab, v drugega, ki sploh ni in gotovo ne bo absolutno dober, bo zelo dolga. Po njej bo hodilo nekaj bodočih generacij. Nevarnost vidim v tem, da se bo omenjeni prehod pomenil postopno samoukinitev

majhnega naroda, slovenskega, na račun planetarne abstrakcije. Prehod še ni, kot rečeno, končan, iščejo se modeli, kako se prilagoditi še nevideni ekonomski logiki. To kažejo prav sedanjí dogodki, ko se kapitalistična izhodišča organizacije medčloveških in meddržavnih odnosov poslužujejo že zdavnaj odpisanega marksističnega reševanja problemov. Sem pa idealist. Zato sem tudi zgrožen, ko vidim, da v slovenskem medijem prostoru, ki ga je pred desetletji skrbno nadziral centralni komite partije, zdaj isto in enako počne kapital. Navidez je to komično, dejansko pa zelo žalostno. Zmanjkuje nam zdrave in osvobajajoče samozvesti. Slovenci smo od Karantanije naprej latentno izgubljali prostor in sami sebe. Čudež je, da smo se sploh ohranili. Prav zato, ker je to čudež, mi je tako drago, da bi ga ohranjali".

O vplivu politike na duševno zdravje Slovencev pa dr. Jože Felc ugotavlja: "Do nedavnega je politika imela na razpoloženje ljudi precejšen vpliv. Zdi pa se mi, da bo ta vse manjši. Saj istovetnosti posameznika in družbe v poglavitem ne določa politika. To je lažni predsodek, noben predsednik ali politična stranka ne moreta ogroziti človekove nazorske in politične pripadnosti. Za življenje posameznika sta pomembnejša gospodarstvo in poezija v najširšem pomenu besede. Prerivanje med strankami je enodnevni pojav brez globlje vsebine. Od njega si bomo kmalu oddahnili in ga pozabili".

M.

Kratke

Grad Kromberk: predstavitev knjige Tone Kralj

V prostorni kamniti veži gradu Kromberk je bila v torek, 18. novembra, prva predstavitev onstran nekdanje meje knjige Tone Kralj Cerkvene poslikave na Tržaškem, Goriškem in v Kanalski

Saša Quinzi in Verena Koršič Zorn

dolini, ki je izšla v letošnjem januarju pri založbi Goriška Mohorjeva družba izpod natančnega, jezikovno pretehtanega peresa umetnostne zgodovinarke Verene Koršič Zorn. Na večeru sta ob avtorici sodelovala Saša Quinzi, kustos Pokrajinskih muzejev v Gorici, in direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič, ki je pozdravil številno publiko in povezoval posege poslušalcev ob koncu predstavitev. Quinzi je uokviril zemljepisno ozemlje in zgodovinsko dobo, v kateri je deloval Kralj, ter tedanje hude razmere za slovenski življenj na skrajnem robu slovenskega sveta. V tega se je prav dobro vživel umetnik, Dolenjec po rodu, in s svojim čopičem zabeležil gorje, ki ga je preživljalo slovensko ljudstvo v naših krajih pod črnim škornjem. Verena Koršič Zorn se je zahvalila vsem, ki so pripomogli, da je knjiga izšla, še posebej Juriju Paljku, ki je bil pobudnik publikacije, Goriški Mohorjevi, fotografu Carlu Sclauzeru, ki ni imel ravno lahkega dela, za čudovite fotografske posnetke, pa tudi Mirjam Simčič, ki je vestno usklajevala delo. Med vsebinskim pregledom knjige je poudarila, da se slednja namenoma osredotoča le na Kraljevo umetniško delo v naših krajih in na obdobje med leti 1930 in 1965 in da bo lahko podlaga za nadaljnje raziskovanje in beleženje Kraljevih poslikav na Primorskem. Z malce grenkobe je med drugim povedala, da Kralju Slovenija še zmeraj dolguje globlje priznanje in ovrednotenje njegovega obširnega opusa. Seveda pa je, kot je podčrtal tudi Quinzi, za Italijane Kralj skoraj neznanka, zato je tem bolj dobrodošla ta dvojezična knjiga, katere dober italijanski prevod je poskrbela Daniela Milotti Bertoni.

Pokrivanje Bošnjakinj in drugih muslimank v javnosti

Dr. Špela Kalčič, antropologinja in samostojna raziskovalka v Ljubljani, je naredila prvo raziskavo doslej o aktualni, vendar zapleteni in občutljivi temi. Raziskala je število Bošnjakinj in drugih muslimank v Sloveniji, ki se v javnosti pokrivajo z rutami, kar

zahteva njihova vera. Ugotovila je, da v Sloveniji predstavlja pokrivanje Bošnjakinj in pripadnic drugih držav muslimanske vere nov in razmeroma redek pojav. V primerjavi z drugimi evropskimi državami, kjer je praksa pokrivanja bolj razširjena in tako tudi bolj očitna, pokrite muslimanke na ulicah slovenskih mest ostajajo skoraj neopazne. Teh pa je po številu malo. V Ljubljani naj bi bilo okoli 20 pokritih žensk, na Jesenicah pa se je po letu 1995, ko se je pokrila prva Bošnjakinja, pokrilo skupaj 17 žensk. Med njimi je nekaj Slovenk muslimanske vere. Velika večina islam sicer prakticira, vendar pa je pokritih le občasno in verskim zapovedim njihove vere ne sledi dosledno, torej v vseh situacijah, ko naj bi bile pokrite. Ženske, ki se pokrivajo, bodisi stalno ali pa le občasno, so praviloma stare od dvajset do štirideset let. Stalno pokrite ženske niso vedno tako oblečene, temveč le, ko je to nekako obvezno. Pokrivajo se v javnosti, medtem ko so doma pokrite le pred tujci in moškimi, ki jim niso v sorodu. Bošnjakinje in pripadnice drugih narodov muslimanske vere so po večini potomke priseljencev iz Bosne in Hercegovine, v manjši meri tudi iz Črne gore, nekatere pa so prišle v Slovenijo kot begunke ali v času jugoslovanskega priseljavanja. Med njimi je tudi Slovenka, ki je prestopila v islam, potem ko se je pričel zanjo zanimati njen sedanjí partner, ki je sicer Bošnjak. Raziskovalka dr. Špela Kalčič je ugotovila, da v Sloveniji ni Bošnjakinj ali drugih pripadnic muslimanske vere, ki bi si zakrivala tudi obraz.

V Sloveniji vsaj 120.000 sladkornih bolnikov

Na nacionalni konferenci o diabetesu v Sloveniji, ki je bila pred kratkim v Ljubljani, so prvič objavili uradne podatke o razširjenosti omenjene nenalezljive, a neozdravljive in kronične bolezni. Za skokovit porast sladkorne bolezni so krivi predvsem neustrezna prehrana, debelost in premalo gibanja. Sladkorno bolezen naj bi v Sloveniji imelo okoli 120.000 prebivalcev, to pa je kar 6,9 odstotka celotnega prebivalstva. Ugotovljeno je, da pojavnost diabetesa narašča s starostjo. Med bolniki je kar 22 odstotkov starejših od 75 let, 16 odstotkov je starih od 65 do 74 let in 13 odstotkov starih od 55 do 65 let. Znana je povezanost diabetesa z nekaterimi drugimi boleznimi. V Sloveniji je kar 13,3 odstotka sladkornih bolnikov imelo srčni infarkt, kar je občutno več kot pri ljudeh, ki nimajo diabetesa.

In memoriam

Teodor Devetak

V četrtek, 13. t. m., je umrl v Ronkah živeči Teodor Devetak, vsem znan kot Dojo, rojen 24.9.1930 na Vrhu Sv. Mihaela v znani "Čotovi" družini, kot drugorojeni sin Avgusta in Tereze, od njega pa smo se poslovili na pogrebu na Vrhu Sv. Mihaela v ponedeljek, 17. t. m. Pogreba se je udeležilo izjemno število ljudi, kar je samo dokaz več, da pokojni Dojo ni izgubil stika z rodno vasjo, pa čeprav je večino svojega življenja preživel v Laškem. Župnikoma Marijanu Markežiču in Viljemu Žerjalu gre priznanje za lep pogrebni obred, pevcem zborov Jezero, Miren, Mirko Filej, Oton Župančič, Skala, Sraka, dirigentoma Alešu Hobanu in Zdravku Klanjšku pa gre zasluga, da je bil pogreb zares občuten slovenski, kakor bi si pokojni iskreno

ne želel, saj je bil tudi sam ljubitelj petja. Venko Černic in Karlo Mucci sta ob odprtem grobu spregovorila občutene besede pokojniku v slovo. Pokojni Teodor je imel tudi starejšega brata Uštija, ki je bil prisilno mobiliziran ob padcu Italije, a je preživel nemško ujetništvo, umrl pa je nesrečno na dan osvoboditve, ker je ob praznovanju nehote spil strupeno tekočino. Mlajša brata Nato in Remo sta dobro znana, saj je prvi nadaljevalec družinske gostilne, ki jo je od vauške krčme pripravil za sedanji vzpon ob upravljanju sina Uštija, drugi pa je politični delavec, znan po svojem fotoaparatu in arhivu o manjšinskem dogajanju. Sestre Zorka, Vanka in Uta so se v 60. letih kot drugi Kraševci preselile v Laško. Teodor jim je pozneje

sledil in se vživel v tamkajšnjo slovensko skupnost ter bil vsekozi povezovalac med le-to in kraškim svetom. Svoje, med roj-

stno vasio in laškim "izgnanstvom" razpeto, življenje pa je zabeležil z nenavadnim odtisom prijateljstva, človeške vedrine in moralne drže. Za gostinski "meštir" ni bil, zato je najprej delal pri obnovi Mirenskega Gradu, pri podjetju za proizvodnjo katrana, po poroki s sosaščanko in soletnico Elviro Devetak se je v začetku preživljal s prodajo mleka, nekaj let je delal v bližnjem kamnolomu v Dolu, v kamnoseštvi pri Cotiču in v Sovodnjah in se naposled za stalno zaposlil v tržiški ladjedel-

nici. Gojil je kulturno življenje kot mnogi naši ljudje, od udeleževanja v domačem zboru in pozneje v ronškem zboru Srečko

Kosovel, do delovanja v vrhovskem društvu Danica kot tajnik. Svojska je bila tudi njegova politična zavest, ki se ni zadovoljila z enosmernostjo ali sektaštvom, naj si bo pri mladinskem angažiranju v goriški SDZ, v krogu slovenskih socialistov ali levičarskih pripadnikov Slovenske skupnosti. Pri vsem je iskal svojo pot, ki je danes kar aktualna, v preteklosti pa ni bila vedno sprejeta. Z ženo Elviro sta sinova Davorina in Igorja sta poslala v slovenske šole in goriško Alojzijevešče, aktivno sta podpirala pobratenje ronške občine z metliško in vsako leto gostila otroke na letovanju. Udeleževala sta se, dokler sta mogla, mesečnih slovenskih maš, žena Elvira tudi kot pevka ženskega pevskega zbora iz Ronk. Oba sinova sta danes zaposlena v Trstu, Davorin pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju, Igor pa kot tehnični delavec pri opernem gledališču Verdi. Pokojni Teodor je tudi podpiral

prizadevanja za nastanek nepolitičnega društva Jadro in bil med tistimi nevidnimi tkalci sožitja in prijateljstva, tudi na osebni ravni, ki so prispevali k nastanku posebnega pozitivnega vzdušja na ronškem območju. Od odprtja v 70. letih večnamenskega kulturnega centra, dvojezične knjižnice, vrtca, šole do sedanjega razpona, kamor je rad zahajal ob vseh kulturnih in verskih priložnostih in kjer bo tudi počival. Pristen kraški, slovenski pogreb je bil zadnje dejanje, s katerim smo se pokojniku poklonili, saj je bila (racionalno zares nerazložljiva) navezanost pokojnega na kraško zemljo in domačo vas ena stalnic vsega njegovega življenja! Naj počiva v miru!

KD Svoboda Deskle / Gledališka sezona

Iskriva Beneška dvojčka v izvedbi MGL

Kulturno društvo Svoboda iz Deskel že nekaj let prireja samostojno abonmajsko gledališko sezono, ki ob vsaki predstavi zabeleži vse zasedene sedeže v lepi, prostorni dvorani, ki se je pred časom iz tipične kinodvorane v "socialističnem" slogu prelevila v udobno sodobno dvorano, v kateri je gledalcem prav prijetno, pa tudi oder je tak, da lahko sprejema poklicna gledališča. V soboto, 15. novembra, je v goste prišlo Mestno gledališče lju-

ki je odigralo "Politično seksualno odrsko farso" Evrofilija Richarda Beana v popoprani režiji Borisa Kobala. Igralci MGL pa so se predstavili z manj igrano komedijo velikega italijanskega komediografa Carla Goldonija Beneška dvojčka, ki je bila v, kot vedno sočnem, prevodu Srečka Fišerja in režiji Dušana Mlakarja premierno uprizorjena v septembru l. 2005, a ohranja živost in primorsko obarvanost, ki se ob glasbi Mirka Vuksanovića spogleduje še z zvoki Meditera-

eden umre, kar je redkost v Goldonijevih delih. Doktorja Balanzoneja, skopuha iz commedie dell'arte v skrušeni "ušivosti" pooseblja nam dobro znani Janez Starina, pretkano Colombino pa briljantna Iva Kranjc, ki je za to vlogo prejela naslov Žlahtne komedijantke na 16. dnevih komedije v Celju. Gizdalina Lelia, do ušes zaljubljenega v Rosaura (Petr Veber Rojnik), je v kičaste manire z gesti in mimiko duhovito ovil Uroš Smolej. V ostale like so se, oblečeni v stilne kostume, preobrazili Milan Štefe, Mirjam Korbar Žlajpah, Gaber K. Trseglav, Boris Ostan / Matjaž Turk, pred veliko leti član PDG Nova Gorica, Jaka Lah, Ivan Jezernik in Tomaž Pipan. Sprostitveni večer ob lju-

Koroška / Slovenska prosvetna zveza Simpozij o Valentinu Polanšku na Obirskem

Slovenska prosvetna zveza se je v soboto, 15. novembra, spomnila 80. obletnice rojstva koroškega slovenskega pesnika in pisatelja Valentina Polanška (1928 - 1985). V gostilni Kovač na Obirskem, kraju, kjer je Polanšek dolgo deloval kot večstranski kulturni delavec, učitelj, pesnik, pisatelj, zborovodja, so Polanškovi potomci v sodelovanju z že omenjeno Slovensko prosvetno zvezo in Društvom slovenskih pisateljev, publicistov in prevajalcev v Avstriji počastili njegov spomin in povabili različne strokovnjake, literarne delavce in Polanškove znance, da osvetlijo njegov lik.

V polni dvorani je prisotne najprej pozdravil tajnik SPZ Janko Malle, nato pa je prvi spregovoril Gustav Brunnik, predsednik SPZ o Valentinu Polanšku, učitelju in kulturniku; za njim se je oglasil pedagog Tomaž Ogris, ki je osebnost poznavanje Polanška predstavil v refera-

tu z naslovom Valentin Polanšek - misli, besede, dejanja. David Bandelj z Univerze v Novi Gorici je skiciral literarno podobo Valentina Polanška kot pisatelja, pesnika in mladinskega avtorja, medtem ko je koroški pesnik Andrej Kokot spregovoril specifično o Polanškovi pesniški zbirki Grape in sonce. Literarni zgodovinar Emil Cesar je prisotnim orisal motiv uporništvu v Polanškovi literaturi, predvsem v njegovih romanih Bratovska jesen in Sla po svobodi, avstrijski pesnik Peter Paul Wiplinger pa je v memoarno sestavljenem referatu spregovoril o lastnih spominih na Valentina Polanška. Simpozij sta zaključila še referata, ki sta jih predstavila lužickosrbski pisatelj Jurij Koch in slovenski literat Lev Detela, ki sta tako poskusila še bolj uokviriti lik obravnavanega pisatelja v čas delovanja in življenja. Vsi referenti so se strinjali, da je Valentin Polanšek še potreben do-

datne osvetlitve in srečanje na Obirskem je gotovo pripomoglo k temu ter naredilo tako prvi korak v to smer. Simpozij, ki je potekal sicer dvojezično, s sprotim prevajanjem povzetkov referatov v nemščino oz. slovenščino in ga je moderirala Irena Destovnik, je sklenil literarni večer, ki ga je vodila pisateljica in dramska ustvarjalka Anita Hudl. Na njem so iz svojih del brali koroški ustvarjalci, pesnika Gustav Januš in Andrej Kokot ter pisatelj Florijan Lipuš. Ob glasbeni spremljavi tria, v sestavi Sara Gregorič in Angelika Kos, kitari, ter Mira Gregorič violina, pa smo slišali nekaj odlomkov iz Polanškovih del v interpretaciji Vere Sadjak. Poudariti je treba, da je bil simpozij pomemben predvsem za preučevanje zgodovine književnosti Slovencev v Avstriji, saj je poskusil osvetliti vlogo dokaj neznanega koroškega literata in kulturnega delavca, za katerega upamo, da bo v prihodnosti poskrbljeno tudi za ovrnodnjenje njegovega opusa. Prav gotovo bo k temu pripomogla tudi objava referatov, ki jo organizatorji načrtujejo za začetek prihodnjega leta.

OBI1

bljansko in odigralo drugo predstavo letošnje gledališke sezone v Desklah. Za uvod vanjo je poskrbelo Slovensko ljudsko gledališče Celje,

na. Nosilec naslovne vloge je Gregor Čušin, ki virtuozno opisuje po temperamentu in obnašanju popolnoma različna dvojčka, od katerih

bljanskih komedijantih je s toplim ploskanjem pozdravila hvaležna publika, ki očitno rada odbira komedijska dela.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije in v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. novembra, ob 14. uri.

SOL V KAVI

Konec enega sveta

Revolucija je na pohodu. Nova era prihaja. Človeštvo se prebujajo v novo stopnjo zavedanja in nova družbena ureditev je le še vprašanje časa. Takšne izjave smo v zgodovini slišali že večkrat in poznamo celo serijo različnih predlogov za novo ureditev družbe. Tomaž More je novo ureditev imenoval Utopija, Platon je napisal Republiko, sveti Avgustin Božje mesto, Tommaso Campanella Sončno mesto, Francis Bacon je predlagal Novo Atlantido in tudi vsak totalitarizem 20. stoletja je predlagal novo ureditev: od komunizma do fašizma. Nekatere od teh utopij so ostale le na papirju, kar morda niti ni tako slabo, nekatere pa so ljudje skušali uresničiti tudi v praksi in so se v vseh primerih zaključile s tragičnim neuspehom celotne zamisli. Verjetno se ne motim preveč, če rečem, da je razlog za neslavni poraz vseh teh utopij in revolucij v tem, da smo ljudje omejena bitja z omejenim pogledom na svet in torej nikakor ne moremo z lastnim umom doseči tako široko in vseobsegajočo raven spoznanja, da si lahko zamislimo takšno ureditev, ki bi v trenutku odpravila vse težave. Od vseh ideologij se je najbolj uspešno uveljavilo kapitalistično verovanje v tržno gospodarstvo oz. v to, da tržne sile same tako dobro uravnavajo dogajanja na trgu, da nujno privedejo do ravnesja in napredka za vse. Finančna kriza, ki jo trenutno doživljamo, nedvomno kaže na to, da se bo pojmovanje moralo nujno spremeniti, saj se strokovnjaki strinjajo, da se ta kriza pomembno razlikuje od vseh prejšnjih. Samo strožji nadzor nad poslovanjem finančnih družb še ne bo dovolj, saj se je zaupanje potrošnikov tako skrhalo, da ga ne bo možno na novo vzpostaviti s spretnim obračanjem besed. Prav besedam ne zaupamo več, saj smo se že navadi-

li, da velike korporacije poročajo o "negativnem dobičku", namesto da bi preprosto priznale, da so ustvarile izgubo. Besede ne bodo dovolj tudi zato, ker nas večina ve, da vlade rešujejo velike banke z davkoplačevalskim, torej našim denarjem, medtem ko so si direktorji propadajočih bank še lani izplačali milijonske nagrade in bonuse za uspešnost. Nobelovec Joseph Stiglitz vidi rešitev v popolnoma drugačnem pristopu. Pravi, da bi vlada ZDA morala denar nameniti neposredno ljudem, da lahko ohranijo svoja stanovanja in življenjski standard, in ne bankam. Sam tako bi lahko vzpostavila dovolj zaupanja, da se gospodarstvo spet spravi v tek.

Predvidevam, da bodo vlade najprej pomagale bankam in ne ljudem. S tem bodo dokazale, da so v celoti izgubile stik z ljudmi. Denar, ki ga bodo namenile bankam, bo šel v nič in bo potrebna dodatna pomoč. Kriza se bo še poglobila, ljudje pa bodo še bolj nezadovoljni. S tem pa bodo politiki zadali še en smrtni udarec staremu sistemu.

Svet se je že spremenil in bomo spremembe kmalu tudi opazili. Ko je Bush leta 2000 prevzel vodstvo ZDA, je od Clintona prejel trdno gospodarstvo s proračunskim presežkom v višini 128 milijard dolarjev. V samo osmih letih pa mu je uspelo ta znesek pomnožiti za 157, vendar v negativno smer in tako je ustvaril proračunski primanjkljaj v višini 20 bilijonov dolarjev. Samo obresti na ta strašanski dolg države znašajo na letni ravni toliko kot letni strošek za vojno v Iraku. Ko bi ZDA imele kaj gospodarske rasti, bi lahko odplačevale glavnico, tako pa se jim obeta, da bodo morale plačevati vojno v Iraku vso večnost. Podatek je pomemben, ker kaže na to, da so ZDA že prenehale biti vodilna država v svetovnem gospodarstvu. In če ves svet ni podrejen eni sami državi, smo zagotovo vsi skupaj naredili en korak naprej.

Peter Szabo

Recept za uspeh v šoli in športu

Organizacija časa, resnost in vztrajnost!

Slovenski višješolci v Italiji, ki so uspešni tako v študiju kot v športu, prejemajo od leta 1991 nagrado Šport in šola. Pobudo si je zamislil profesor Franko Drasič, pri nas dobro poznani profesor telesne vzgoje, odbojarski trener in sploh športni pedagog. Nagrado, ki jo podeljuje vsako leto v času svetovnega dneva varčevanja, iz leta v leto razpisuje Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, gmotno pa jo že od vsega začetka podpirajo zamejski bančni zavodi. Danes sta pravzaprav ostala samo dva, in sicer naši stoletni združni banki – kraška z Opčin in tista iz Doberdoba in Sovodenj. Prav v prostorih

Združne kraške banke na Opčinah so prejšnji teden podelili priznanje 38 dijakom, dvajsetim dekletom in osemnajstim fantom. Kandidati se lahko zadnja leta prijavijo preko razpisa; od tokrat 63 prejetih prošelj pa je izpolnjevala predvidene kriterije le nekaj več kot polovica. Kar 31

nagrajencev obiskuje tržaške višje srednje šole, sedem pa goriške. Najbolj bogato zastopan s športniki – odličnjaki je tržaški licej Franceta Prešerna (12). Dobitniki so prejeli ček v višini 150 evrov, novo knjigo novinarja Maria Šušteršiča Sledovi in umetniško kreacijo, izdelano prav za to priložnost. To nalogo zaupajo vsako leto umetnikom, ki so tako ali drugače vezani na šport. Le-

dob in Sovodnje Savo Ušaj. Predsednik upravnega odbora Združne kraške banke Sergij Stančič pa je izročil predsedniku ZSSDI zlato medaljo stoletnice ZKB za izredno pomembno delo, ki ga opravlja krovna športna organizacija za našo mladino. V zadnjih izvedbah se je veliko govorilo o tem, kateri so kriteriji za podeljevanje nagrade Šport in šola. Prvotno so bile zahteve ja-

tos je svoje unikate prispevala slikarka Jana Pečar, ki je v domačem Lonjerju že od malih nog družinsko zapisana sloviti mednarodni kolesarski dirki. Nagrajence sta ob podelitvi pozdravila predsednik ZSSDI Jure Kufersin in v imenu obeh bank ravnatelj Združne banke Dober-

sno zakoličene: srednja ocena osem v šoli in nastopanje na deželni ravni v športu z obveznostjo vsaj treh treningov tedensko. Pred nekaj leti pa so kriterije popravili: ob izstopajočih športnih dosežkih je dovolj za uvrstitev v seznam nagrajencev tudi malce slabši šolski uspeh. V intervjujih po nagradanju so dobitniki ugotavljali, da ima danes večjo težo šport, saj v določenih primerih zadošča šolska srednja ocena sedem (ki ne pomeni ravno odličnosti). Med skrivnostmi uspeha tako med šolskimi klopki kot na športnih prizoriščih pa omenjajo primerno organizacijo in smotno izkoriščanje časa, vztrajnost, resnost, doslednost in ne nazadnje redno prisotnost bodisi v šoli bodisi v telovadnici.

HC

Božanski sadež z barvami sonca

Praznik kakijev v Strunjanu

Deževna novembrska nedelja nima nič kaj privlačnega in človek sploh ne ve, zakaj bi lezel iz postelje. Razen seveda, če se ne odpravljamo na praznik kakijev. Zamisel, da bi sadežu, ki mu nekateri pravijo tudi hrana bogov, posvetili tri praznične dni, je relativno mlada, saj potekajo dnevi kakija v Strunjanu, v slovenski Istri, šele nekaj let. Pobudo so dali pridelovalci sami ter turistično društvo Solinar, prireditev pa je kmalu postala ena izmed najbolj priljubljenih v Sloveniji. Pa ni čudno: pod prostornim šotorom, ki je ob muhastem novembrskem vremenu, kakršno je bilo letošnje, nadvse dobrodošel, lahko obiskovalec izve vse o kakiju, obenem pa razveseli tudi dušo in želodec. Na prireditvi, kjer se je letos že v jutranjih urah kar trlo ljudi, avtomobilske evidenčne tablice pa so pričale, da so se v Strunjan pripeljali z najrazličnejših koncev Slovenije, je bilo vsega na pretek.

Najprej vse o kakiju: radovedneži so lahko dodobra spoznali zgodovino tega oranžno-rdečega sadeža, ki je k nam prišel nekje okoli leta 1870 iz Azije, točneje iz Kitajske in Japonske. Rad ima predvsem sredozemsko podnebje, drugod rase bolj v ok-

ras, kljub temu pa so ga v slovenski Istri začeli gojiti šele na začetku prejšnjega stoletja. Kakijev pa je sedaj tu kar veliko, če prislunemo pohvalam sla-

dokuscev, pa so naši slovenski kakiji še posebno okusni. Poleg tega, da je sadež lep in slasten, je tudi zdrav, že po videzu vemo, da je bogat z vitaminom A, ima pa še nekaj vitamina C, kalija in bakra. Pod šotorom je bila radovednežem na voljo tudi razstava različnih sort, ki se med seboj razlikujejo po obliki, okusu in načinu zorenja, vrstili pa so se tudi strokovna predavanja o pri-

da že zgodaj pošli. Pa nič za to: pod šotorom se je prireditev šele začel, z glasbo, koncerti, kakijevim pohodom in skupno sv. mašo pod šotorom, delavnicami za otroke in predavanji za odrasle. Poskrbljeno pa je bilo seveda tudi za lačne želodce, saj je že ob vhodu prišleke pozdravila gromozanska večmetrska pita iz strunjanskih kakijev, na voljo pa je bila tudi kakijeva marmelada, slaščice ter žgane pijače. Kakijev sladoled, ki že dolgo slovi kot posebnost tega praznika, je kljub turobnemu deževnemu vremenu našel veliko privržencev. Otrokom in staršem pa je bila na voljo tudi stojnica o zdravi otroški prehrani z veliko sadja in zelenjave, tradicionalisti pa so seveda posegli po morskih dobrotah in pivu. Praznik kakija je kljub kislemu novembru privabil marsikateri nasmeh, veliko obiskovalcev pa je priseglo, da bodo drugo leto, v začetku novembra, spet obiskali prireditev in Strunjanski zaliv.

Suzy Pertot

NOGOMET

Promotivska liga: Vesna - Corno 0:0, Cervignano - Krus 1:1, Juventina - Trieste Calcio 0:2

1. amaterska liga: Primorac - Pieris 3:1, Sovodnje - Isonzo 0:1

2. amaterska liga: Esperia - Zaria/Gaja 1:2, Primorac - Torre 1:1, Breg - Fogliano 1:2

3. amaterska liga: Mladost - Pro Farra 5:0

KOŠARKA

Moška C liga: Bor Radenska - Spilimbergo

105:80, Jadran Mark - Rovigo 72:75

Moška D liga: Breg - Dinamo 70:53, Kontovel

- Don Bosco 71:82, Libertas - Dom 69:57

Ženska B liga: Polet - Codroipo 63:68

ODBOJKA

Ženska C liga: Sloga - Altura 0:3

Moška C liga: Val - Sloga Tabor 0:3, Natsonia

- Olympia 3:0, Soča - San Vito 0:3

Ženska D liga: Sant'Andrea - Bor/Breg 3:1

Moška D liga: Broker - Sloga 0:3

HOKEJ IN LINE

Moška A1 liga: Polet Kwins - Montebelluna 11:2

BALINANJE

Moška C liga: Cussignacco - Gaja 6:10

Na študijskem bivanju v Rimu

Vtisi iz večnega mesta, v katerem se prepleta pisanost kultur

Rim. Prestolnica, vele mesto, novo in staro, antično in sodobno. Mešanica kultur, narodov, življenj. Še neodkrit, privlačen, nova izkušnja in izziv. Še neodkrit, obenem pa že domač, del moje, naše skupne kulturne preteklosti. Rim je bil do sedaj abstraktna entiteta, tema predavanj, knjig, učbenikov, destinacija izletov in turističnih ogledov. Sedaj postaja konkreten prostor, ki živi in diha svojo vsakdanost. Zorni kot je drugačen, bolj resničen, otipljiv. Obdobje, ki ga bom tu preživela, je veliko daljše od organizirane ekskurzije. Mesto se je iz knjig in fotografij spremenilo v življenje, delo, študij. Postalo ječasni dom, kjer je treba skrbeti za stanovanje, najemino, mesečno vozovnico, kruh in mleko. Igra vživljanja v nov, drugačen ritem. Igra zlivanja s prebivalci in odkrivanja mestnih meandrov. Hkraten občutek otujenosti in domačnosti. Novo čutenje prostora, ki je obenem obvladljiv in tudi ne, kjer so dogodki sad osebnih odločitev, a se lahko zavlečejo in/ali propadejo.

Izginejo zaradi kopice drugih dejanj in slučajnosti, ki napolnjujejo ogromno mestno površino ter zapletajo mrežo odnosov njenih prebivalcev. Velemestni ritem je obenem mrzličen in počasen, skoraj razvlečen. Ljudje hitijo kot mravlje do nujnih in neznanih ciljev, čakajo bolj ali manj potrpežljivo v neskončnih vrstah s takšnimi ali drugačnimi nameni. Avtomobili se strašljivo gnetejo na večpasovnicah. Avtobusa ni od nikoder, nato pridrvijo kar trije hkrati, metroji so natrpani s kopico življenj. Drug drugega opazujemo ali strimimo v prazno. Rim = Babilon, očarljiv. Na avtobusu je na enem kvadratnem metru slišati pet jezikov. Nekateri so turisti, drugi smo posvojeni rimski prebivalci, tretji pristni Rimljani, a spet drugačni. Vsi smo na kupu. Številne poti vodijo v Rim. Vsi smo tu, vsak s svojimi nameni. Turistom se, opremljenim z rutkami, čepicami, fotoaparati in

slušalkami, mudi na ogled Forum, medtem ko vodiči suvereno mahajo z zastavicami in pojejo slavospeve bogati preteklosti.

Zraven se delavci z lopatami trudijo popravljati ceste, kar seveda spet povzroča zastoje, medtem hitijo mimo poslovneži z aktovkami in tovarniški delavci s polnimi najlon vrečkami. Poulični igralci nepremično stojijo, dokler jim mimoidoči pešec ne spusti kovanca v košarico. Med temi se mešajo še "rimski vojaki" v svetlečih se stotniških oklepih, ki, oboroženi s sabljami in perja-

nicami, vabijo turiste, da bi se slikali. V okolici Pantheona se mi je eden od njih nevarno približeval s plastično kronico v roki in mi jo hotel postaviti na glavo. Komaj sem se mu izmuznila. Na raznih strateških položajih opravljajo, niti ne pretirano zavzeto, svojo dolžnost policaji in orožniki. Eni se ukvarjajo s turisti in prometom, drugi so uta-

borjeni pred raznimi vladnimi palačami, ministrstvi, sodišči... in se precej dolgočasijo. Ko sem nekega dne ravno hodila mimo patrolje, sem slišala zavzdih in zelo eksplicitno tožbo enega izmed njih. Po drugi strani se imajo zelo lepo. Mirno postopajo po skupinicah in se kratkočasijo s prijetnim kramljanjem. Tam se po navadi gnetejo tudi novinarji in snemalci, večno čakajo na tega ali onega politika. V množici ljudi se sprehajajo tudi številni člani druge, bližnje države. Države v državi, Vatikana. Nikjer drugje še nisem videla toliko različnih cerkvenih redov, ki jih, priznam, razen najbolj običajnih, ne znam nikamor uvrstiti. Ponoči se situacija spremeni. Ceste se izpraznijo, kolikor je pač možno za vele mesto, populacija se zamenja. Okoli glavnih spomenikov se še vedno sprehajajo turisti, ljudje napolnjujejo lokale in restavracije, pločniki in stopnice pred vhodnimi vrati palač pa postanejo spalnice brezdomcev. Na avtobusih in metrojih ni več gneče. Na njih skoraj ne srečaš Italijana, sami tuji. Rim, največje in najbolj gosto naseljeno italijansko mesto, polno zanimivih zgodb.

Katarina Brešan

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček / Nov beli priročnik

Knjiga o političnem delovanju Mirka Špacapana

V petek, 28. novembra, ob 11. uri bo na tiskovni konferenci na deželi predstavitev 48. knjige iz zbirke "belih priročnikov", ki izhajajo pri Krožku za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta. Avtorja sta Erika Jazbar in Miloš Čotar, urednika pa Erika Jazbar in Ivo Jevnikar. Mirko Špacapan Politična biografija 1977-2007 je naslov 240 strani obsežni knjigi, ki jo bogatijo številne fotografije. Gre

za poklon Mirku Špacapanu in njegovemu delu na političnem področju, ki je bilo le eno od področij njegovega angažiranja, ob prvi obletnici smrti (23. novembra 2007). Knjiga bo predstavljena v Gorič 2. decembra ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž, pripravila pa se tudi predstavitev v Trstu.

Ivo Jevnikar (foto DPD)

Trije akterji, ki so omogočili izid knjige, in sicer Ivo Jevnikar, Erika Jazbar in Miloš Čotar, so nam spregovorili o vsebini in namenu publikacije.

Urednik knjižne zbirke Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta in sourednik knjige IVO JEVIKAR:

Zamisel za objavo knjige o političnem delu Mirka Špacapana se je porodila na sam dan njegove prezgodnje smrti. Za petek, 23. novembra lani, je imel namreč Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček napovedan na svojem sedežu v Trstu popoldanski simpozij z osmimi referati ob 60-letnici obnove samostojnega slovenskega političnega nastopanja v sedanjih mejah republike Italije. Občinstva sicer ni bilo še pretirano dosti, tudi predavatelji niso bili vsi zbrani, ko smo po telefonu prejeli sicer pričakovano, a nadvse žalostno vest, da je Mirko podlegel neizprosni bolezni.

Po kratkem posvetu med prireditelji smo sklenili, da program kljub temu izpeljemo in ga posvetimo prijatelju in politiku, ki nas je zapustil. Spomnili smo se ga z minuto molka in besedami predsed-

pov obeh tržaških slovenskih poslancev v dunajskem parlamentu in primorskih poslancev v rimskem parlamentu med obema vojnima, za teoretična dela in zbirki poročil na deželnih kongresih SSK. Več knjig je posvečenih narodnopolitični zgodovini Kanalske doline. S slovensko politiko na Goriškem pa se za zdaj ukvarja le knjiga v dveh delih, ki jo je očetu, voditelju Slovenske demokratske zveze Avgustu posvetila Majda Sfiligoi. Knjiga Mirko Špacapan - Politična biografija 1977-2007 ni le poklon rajnemu prijatelju in javnemu delavcu, temveč zelo resno zastavljen prikaz tako njegovega dela kot njegove dobe, od mladostnega vstopa v politiko do najvišjih zadolžitvev na deželni ravni. Erika Jazbar

Miloš Čotar (foto JMP)

in Miloš Čotar nam ob opisu dela Mirka Špacapana pomagata spoznati in razumeti tako splošne razmere kot napore zagovornikov samostojnega slo-

venskega političnega nastopanja v zadnjih 30 letih, še posebej na Goriškem.

Avtorica politične biografije Mirka Špacapana za obdobje 1977-1993 in sourednica knjige ERIKA JAZBAR:

Politična biografija Mirka Špacapana se formalno začne novembra leta 1977, ko je bil Špacapan med ustanovitelji in pobudniki, pa tudi prvi tajnik mladinskega gibanja SSK na Goriškem. Leta 1993 pa predstavlja zaključek drugega mandatnega obdobja na goriški pokrajini; v omenjeno krajevno upravo je bil izvoljen dvakrat, in sicer leta 1983 in leta 1988, obakrat kot svetovalec SSK, ki je takrat samostojno nastopala tudi na pokrajinskih volitvah (in je to zadnjič storila leta 1993 s kandidatom za predsednika Damijanom Terpinom), in obenem odbornik za šolstvo, šport in prosti čas (v zadnjem letu za finance). Po tem letu pride v njegovi politični biografiji do daljšega premora, do leta

2001, ko je bil izvoljen za pokrajinskega tajnika SSK in se je vrnil v politično aren, ki se je v nekaj letih popolnoma spremenila.

Prva republika s petstrankarskimi koalicijami, ki jih je na krajevni ravni do dežele sooblikovala tudi SSK, diši, pravzaprav smrdi, po preteklosti, čeprav se danes marsikdo sprašuje, ali je bilo takrat res vse tako za v koš. Večinski volilni sistem je otežil samostojni nastop SSK, pa tudi ožil njen maneverski prostor. Republika Slovenija je vstopala v Evropsko unijo, slovenska narodna skupnost se je s političnega vidika premikala pod skupno streho leve sredine.

Predstavitve političnega dela Mirka Špacapana se prepleta z družbenim utripom in problematikami slovenske narodne skupnosti, saj je njegovo politično udejstvovanje s tem neločljivo povezano.

Obenem se v tekstu razvija tudi zgodovina SSK na Goriškem in na deželni ravni, katere član je Špacapan vseskozi bil: kongresi, volilne preizkušnje, koalicije, sooblikovanje večin v krajevnih upravah. Govor je torej o delovanju v Mladinski sekciji SSK ter o dosežkih, prizadevanjih in pobudah, ki so bile izpeljane med desetletjem na goriški pokrajini; vmes ne gre pozabiti pomembnega dvehletja tajnikovanja pri stranki lipove vejice na Goriškem (1989-1991).

Gre za obdobje skoraj dveh desetletij, ki je bilo izrisano s pomočjo časopisov, strankarskih glasil in nekaterih pričevanj. Z razliko od poglavja, ki ga opi-

suje Miloš Čotar, gre za leta, ki jih s političnega vidika nisem doživela, saj ko je govor npr. o prizadevanjih za gradnjo ali o sami gradnji šolskega središča v Puccinjevi ulici, sem bila še v šolskih klopih. Ravno zato sem skušala vnesti v tekst čim več ne-

posrednih Špacapanovih posegov, od intervjujev do zapisov in člankov, ki jih je predvsem v obdobju izhajanja pokrajinskega glasila stranke Naša pot, objavljala od mladinskega obdobja do leta 1987, ko je glasilo prenehalo z izhajanjem. Zanimivi so zaradi stališč, ki jih prinašajo, pa tudi zato, ker nam Mirko Špacapan v njih spregovori neposredno, in to v pravem pomenu besede, saj gre za njegov stil, v katerem je malo besedičenja in leporečja in ga odlikujeta predvsem energičnost in jasnost, tudi ko gre za delikatne problematike, ki se danes v imenu politične oportunisti marsikdaj razvodenijo ali jih spregledajo.

Avtor politične biografije Mirka Špacapana za obdobje 2003-2007 MILOŠ ČOTAR:

Zadnje politično obdobje Mirka Špacapana zaznamuje nedvomno vlogo, ki jo je imel kot deželni svetnik Furlanije

razpolaga veliko zapisanega gradiva, ki je nastalo v tem času. Težava je bila pravzaprav ravno nasprotna od tiste, ki jo je imela Erika Jazbar: iz skoraj vsakodnevnih tiskovnih poročil, pisem, posegov in zapisov je bilo treba sestaviti nekakšne sklope tematik, ki so se prepletale skozi celoten Špa-

deželni statut in nov deželni volilni zakon. Rdečo nit skozi vsa leta v deželnem svetu predstavljajo tudi tematike zdravstva tako na krajevni (goriški) kakor tudi deželni ravni, slovenskega šolstva, naprežanja za obnovo Kraške gorske skupnosti, priznavanje jurskih pravic in seveda neutrudna

Mirko Špacapan

capanov mandat, istočasno pa skušati obnoviti tudi mnoge druge posege in problematike manjše narave, ki pa niso zaradi tega nič manj pomembne. V knjigi so opisane funkcije, ki so bile dodeljene svetniku Slovenske skupnosti v stalnih deželnih komisijah. Špacapan je bil tajnik in kasneje podpredsednik IV. deželne komisije, član III. in V. komisije. Ukvarjal se je zato z zdravstvom,

bitka za uveljavljanje in spoštovanje pravic slovenske manjšine. V tekstu je večkrat poudarjen neposreden stik, ki ga je Mirko Špacapan gojil s teritorijem in ljudmi, ki na njem živijo. Veselilo ga je, ko ga je kdo poklical ali mu pisal, saj se mu je drugače zdelo, da je v tej vlogi ljudem preveč odtujen. Potrpežljivo, vztrajno in brez oklevanja se je posvečal velikim in manjšim problemom,

na katere so ga opozarjali ljudje. Bil je vesel vsakega uspeha v korist slovenskega človeka na podoben način, kot se je veselil svojega poklica v pomoč neboljnim dojenčkom. Knjiga predstavlja zato tudi dokument o vseh neposrednih posegih, ki so bili opravljeni na Špacapanovo pobudo in posredovanje, v njej pa je zebeležena tudi marsikatera izkušnja z grenkim priokusom, ki v politični areni nikdar ne zmanjka.

Ob omenjenih poglavjih se lika Mirka Špacapana spominjajo v delu "Pričevanja" trije predstavniki SSK, in sicer Damijan Terpin, Andrej Berdon in Julijan Čavdek. Zadnje poglavje pa je namenjeno govorom, ki jih je imel kot deželni svetovalec v skupščini; izbrani in prevedeni so bili štirje pomembnejši posegi. Ob tem imamo vpogled tudi v vse Špacapanove deželne zakonske predloge, predloge resolucij in svetovalska vprašanja.

Erika Jazbar (foto DPD)

Julijske krajine. Špacapanova izvolitev je leta 2003 pomenila za stranko Slovenska skupnost ponovno vrnitev v ta najvišji deželni zakonodajni organ. Špacapan se je tega dobro zavedal in svojo vlogo vestno opravljal, vsak dan, na različnih ravneh. Simbol lipove vejice se je z njim spet pojavil na naslovnem papirju ob simbolu orla, ki zaznamuje deželno upravo, o Slovenski skupnosti je bil govor na sejah deželnih komisij, v deželni zbornici in na sejah večine Demokratske zaveze, ki je s predsednikom Riccardom Illyjem vodila deželno upravo v omenjenem petletju.

V svojem poglavju sem skušal ostati zvest antološkemu značaju knjige, ki je dokument o političnem delu in življenju osebe, ki je bila izredno aktivna in plodna. To načelo mi je pravzaprav ustvarilo tudi nekaj težav, saj me spomin na tesno delo ob njem zlahka zapelje v podrobnosti, težave, ozadja in anekdote, ki so zaznamovale tako uspehe kot neuspehe, ki so se zvrščali v deželnih sobanah in sem jih včasih doživljal čustveno.

Za svoje poglavje sem imel na

ki ga je zaradi svojega poklica podrobno poznal, socialno politiko, kulturo, okoljem, kmetijstvom, civilno zaščito, gradbeno politiko ter ureditvijo in delovanjem javnih uprav. Podrobneje sem opisal napore, ki jih je Špacapan vnesel v pisanje novega pravilnika o delovanju deželne sveta, v nov

KROŽEK ANTON GREGORČIČ
v sodelovanju s
SLOVENSKO SKUPNOSTJO

vabi na predstavitev
48. priročnika Krožka
Virgil Šček

MIRKO ŠPACAPAN
POLITIČNA
BIOGRAFIJA
1977-2007

Na srečanju bodo prisotni avtorja Erika Jazbar in Miloš Čotar ter urednik belih priročnikov Ivo Jevnikar. Spregovoril bo deželni tajnik SSK Damijan Terpin

Torek, 2. decembra 2008, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž, Gorica

